

Lunds kommuns översiktsplan

UTSTÄLLNINGSGUTLÅTANDE

PÅ 19/2015

STADSBYGGNADSKONTORET I LUND

Augusti 2018

Reviderad 2018-08-27

LUND

Innehåll

Sammanfattning	1
Hur utställningen bedrivits	2
Informationsmöten.....	2
Skriftliga synpunkter på planen.....	2
Sammanfattning av synpunkter i inkomna yttranden	2
Huvudfrågor från inkomna yttranden	2
Generella synpunkter och handlingens upplägg.....	2
Förtätning.....	2
Utvecklingen av Källby	3
Jordbruksmarkens bevarande	3
Bevarandet av kommunens grönytor	3
Bevarandet av "Pulkabacken" i Borgarparken.....	3
Kollektivtrafiken.....	3
Vägreservatet i norra Lund mellan E22 och E6.....	3
Länsstyrelsens granskningsyttrande	3
Bearbetning utifrån Länsstyrelsens synpunkter.....	4
Justeringar i planen efter utställningen	4
Generella ändringar.....	4
Mindre justeringar i markanvändningen.....	4
Förtydliganden och kompletteringar i handlingarna.....	4
Ändring beslutad på byggnadsnämndens sammanträde 2018-08-23	5
Samlad bedömning	5
Tiden fram till antagande	5
Bilaga - Sammanställning av samtliga inkomna yttrande med tillhörande kommentarer	6
Förteckning över inkomna yttranden	53

Utställningsutlåtande

Detta utställningsutlåtande ingår som en bilaga till antagandeverisionen av översiktsplanen. Syftet med ett utställningsutlåtande generellt är att beskriva hur utställningen har gått till och visa vilka förändringar av planen som föranletts av utställningen. Den ska även redovisa och bemöta de synpunkter som inkommit. Alla inkomna yttranden som inkommit har lästs av ansvariga tjänstepersoner men endast de delar som har bäring på översiktsplanen redovisas och bemöts här i sammanfattande form för att underlätta läsbarheten.

Utställningsutlåtandet följer en tematisk indelning lik den som fanns i utställningshandlingen för att underlätta läsbarheten och kopplingen mellan synpunkt och planhandling.

Sammanfattning

Ett förslag till ny översiktsplan har ställts ut för granskning från och med 3 maj till och med 4 juli 2018. En utställning där översiktsplanen presenterades fanns på plats i kommunhuset Kristallens foajé, Brotorget 1 i Lund. Informationstillfällen hölls i Lund, Dalby, Genarp, Södra Sandby och Veberöd i maj och juni. Under utställningstiden inkom totalt 249 skriftliga yttranden varav 196 från privatpersoner.

Flera remissinstanser är positiva till att kommunen har tagit fram en ny kommunövergripande översiktsplan. Planen beskrivs som ambitiös samt väl genomarbetad och tydlig. Den ses som en bra utgångspunkt för utvecklingen av Lund och för en fortsatt dialog mellan aktörer i stadsbyggnadsfrågor. Synpunkter har inkommit som handlar om generella och principiella frågor och om frågor som berör struktur och övergripande upplägg. Det har även inkommit allmänna planeringsförslag och gjorts påpekanden om specifika korrigeringar.

Mot bakgrund av synpunkterna har översiktsplanen justerats.

- En generell ändring är att ett tydliggörande görs av mål och strategier i del 1, främst genom en sammanslagning av vissa avsnitt under "målområden".
- Mindre justeringar görs i markanvändningen. Översyn och ändringar görs gällande utpekande av befintliga "Särskilda fritidsområden". Det föreslagna mindre arbetsplatsområdet norr om Gunnesbo utgår och nuvarande användning, fritidsanläggning, fortsätter. Justeringar i den befintliga markanvändningen för Södra Sandby görs för att anpassa den planen till fördjupningen av översiktsplanen för orten. Därutöver görs ytterligare några mindre justeringar i markanvändningen.
- Vissa förtydliganden och kompletteringar görs i planen. Ett nytt avsnitt läggs till som tydliggör "Utbyggnad efter 2040". En text läggs till som tydliggör reservaten för nya vägsträckningar. Ett nytt avsnitt läggs till om särskilda fritidsanläggningar med tillhörande ställningstaganden. Vissa kompletteringar görs i sammanfattningarna för varje ort, avseende hänsyn, där berörda riksintressen och andra hänsynstaganden nämns men vägledning saknas. Därutöver görs vissa övriga justeringar, kompletteringar och förtydliganden.

Sammanfattningsvis konstateras att inkomna yttranden visar att det finns ett stöd för översiktsplanens inriktning och vägval, men att det också finns yttranden som ifrågasätter inriktningen och de avvägningar som är gjorda i planen. Trots detta bedöms inte inkomna synpunkter tvinga fram betydande ändringar av planen. Vissa justeringar, tillägg och förtydliganden har gjorts utifrån inkomna synpunkter.

På byggnadsnämndens sammanträde 2018-08-23 beslutades att det planerade vägreservatet E22-108 utgår. Det bedöms inte som en betydande ändring då vägreservatet inte utgör en förutsättning för föreslagen ny utbyggnad i planen.

Fortsatt process innebär att planen föreslås godkännas av byggnadsnämnden i augusti för vidare beslut om antagande i kommunfullmäktige i september.

Hur utställningen bedrivits

Informationsmöten

En utställning där översiktsplanen presenterades fanns på plats i kommunhuset Kristallens foajé, Brotorget 1 i Lund. Där var det möjligt att ta del av handlingarna, både i utskrivna form samt i digital form på en större pekskärm. Handlingar fanns också på kommunens bibliotek. Informationstillfällen hölls i Lund, Dalby, Genarp, Södra Sandby och Veberöd i maj och juni.

Skriftliga synpunkter på planen

Under utställningstiden inkom totalt 249 skriftliga yttranden varav 196 från privatpersoner. Totalt stod ca 290 personer bakom dessa 196 yttranden. 53 yttranden kom från statliga och regionala myndigheter och organ, kommuner, kommunala nämnder, politiska partier, organisationer och intresseföreningar samt företag.

Det fanns olika kanaler för att lämna in synpunkter. Nytt för denna översiktsplan var att det gick att lämna in synpunkter i ett formulär på kommunens hemsida. 154 av yttrandena inkom via detta formulär.

Alla remissvar har sammanställts, sammanfattats och kommenterats i detta dokument, se bilaga nedan.

Sammanfattning av synpunkter i inkomna yttranden

Synpunkter har inkommit som handlar om generella och principiella frågor, exempelvis att värna jordbruksmarken, att bygga högre hus, att värna de tätortsnära grönytorerna samt att fortsätta arbetet med hållbara transporter. Även frågor som berör struktur och övergripande upplägg har inkommit. Det kan vara förslag på förtydliganden i planens upplägg, till exempel en tydligare koppling mellan strategier och ställningstaganden eller en mer grundlig redovisning av planens påverkan på riksintressena. I yttranden finns även påpekandet av specifika korrigeringar, exempelvis påpekande av felmarkeringar i kartor eller förslag till förtydliganden av specifika meningar och texter. Det har även inkommit allmänna planeringsförslag, exempelvis förslag på hur specifika områden bör utformas, nya dragningar av kollektivtrafiken eller satsningar på självkörande bussar och öppen dagvattenhantering.

Sist i dokumentet biläggs en tematiskt indelad sammanfattning, inklusive Stadsbyggnadskontorets bemötande, av samtliga skriftligt inkomna synpunkter som bedömts ha relevans för översiktsplanen.

Huvudfrågor från inkomna yttranden

Generella synpunkter och handlingens upplägg

Flera remissinstanser är positiva till att kommunen har tagit fram en ny kommunövergripande översiktsplan. Planen beskrivs som ambitiös samt väl genomarbetad och tydlig. Den ses som en bra utgångspunkt för utvecklingen av Lund och för en fortsatt dialog mellan aktörer i stadsbyggnadsfrågor. Många yttranden beskriver att en positiv förändring har skett sedan samrådet och uppmärksammar att deras tidigare yttranden har påverkat planen.

Några menar att antagandet bör skjutas upp fram tills att specifika korrigeringar genomförts.

Några har anmärkt på handlingarnas struktur och upplägg. Anmärkningarna har främst berört målens kopplingar med strategier och ställningstaganden och strategiernas kopplingar med vad som presenteras i planens *Del 2 Markanvändning och hänsyn*.

Förtätning

Under utställningen har många uttryckt sig positivt till kommunens ambition att förtäta och argumenterar för hållbarhetsaspekten av förtätning. Vissa har varit positiva till förtätningkonceptet i stort men poängterat att det måste göras med respekt och åtanke i förhållande till grönområden och kulturmiljöer. Flera privatpersoner och instanser har uttryckt sig positivt till kommunens ambition att förhöja kvaliteterna i befintliga grönområden och på allmänna platser i samband med förtätning.

Några har haft negativa åsikter till förtätning och argumenterar för att det skulle förstöra värden i bland annat Lunds stadskärna och i kommunens mindre tätorter.

Utvecklingen av Källby

En fråga som har engagerat många är utvecklingen av Källbyområdet och Klostergården. Stadsbyggnadskontoret mottog yttranden och synpunkter gällande utbyggnadsfrågor, flytten av Källby reningsverk, frågor om framtida kommunikationer och framförallt bevarandet av Höjeådalen som natur- och rekreationsområde.

Många privatpersoner och föreningar uttryckte sin oro för att naturområdena i Källby och Klostergården ska bebyggas och förlora sina värden vid omvandlingen.

Ny bebyggelse söder om Höje å och en ny vägförbindelse mellan Åkerlund och Rausings väg och väg 108 är även frågor som har väckt oro och engagerat många.

Jordbruksmarkens bevarande

Jordbruksmarkens bevarande är en fråga som väckt stort engagemang hos de som tagit del av utställningen. Många har uttryckt att utbyggnaden på jordbruksmark bör begränsas till förmån för livsmedelsproduktion och lantbruk.

Många saknar en motivering till ianspråktagande av åkermark och menar att utbyggnaden av tätorterna går emot kommunens mål om att växa genom förtätning.

Bevarandet av kommunens grönytor

Kommunens brist på tätortsnära grönområden och bevarandet av de befintliga park- och naturområdena är en fråga som har berörts i många synpunkter och yttranden, både i generella termer och gällande specifika grönområden. Höjeådalen och Borgarparken var de specifika grönområdena som flest synpunkter berörde men omkringliggande naturområden i Veberöd och de andra mindre tätorterna fick också en del uppmärksamhet.

Några har uttryckt en oro för att grön- och rekreationsområden ska flyttas ut från staden och placeras på jordbruksmark när staden förtätas, andra menar att kommunikationerna till kommunens naturområden bör förbättras med tanke på kommunens förutspådda befolkningsökning.

Bevarandet av "Pulkabacken" i Borgarparken

Under utställningen mottog Stadsbyggnadskontoret en stor mängd synpunkter som berörde bevarandet av "Pulkabacken" i Borgarparken, Norra Fäladen. Framst beskrev synpunkterna grönområdets stora värde och betydelse för de som bor i området och en tydlig oro för att området skulle bebyggas framgick genom detta. Flera uttryckte även att grönområdet borde klassas som närpark eller stadspark.

Kollektivtrafiken

Bland mobilitetsfrågorna har kollektivtrafiken fått mest uppmärksamhet under utställningen. De synpunkter och yttranden som kommit in har varit övervägande positiva och Stadsbyggnadskontoret har tagit emot många förslag på hur kollektivtrafiken kan utvecklas vidare. Flera poängterar att en utveckling av kollektivtrafiken är en förutsättning för den befolkningsökning och utveckling av tätorterna som kommunen planerar för.

Flera efterfrågar och uppmanar även nya och innovativa kollektivtrafiklösningar så som superbussar, självkörande bussar och elbussar.

Vägreservatet i norra Lund mellan E22 och E6

Många synpunkter och yttranden skickades till Stadsbyggnadskontoret för att protestera mot vägreservatet mellan en ny avfart från E22, vid trafikplats ESS, och väg 108 med en eventuell vidarekoppling till E6. Ett återkommande argument mot detta var ianspråktagande av jordbruksmark och att det skulle motverka det öppna landskapet och förstöra kulturbygden.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen företräder statens intressen i planeringen. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska redovisas tillsammans med kommunens antagna översiktsplan. I sitt yttrande skriver Länsstyrelsen att de är mycket positiva till att kommunen har tagit fram en ny kommunövergripande översiktsplan och för sedan fram ett antal kommentarer och förfrågningar.

Länsstyrelsens yttrande berör främst planeringens relation till de riksintressen som finns i kommunen samt frågor om miljö, hälsa och säkerhet. Länsstyrelsen efterfrågar kompletterande texter om bland annat arter som skyddas genom artskyddsförordningen och information om hur planen påverkar riksintressena i planhandlingen. Ett antal områden pekade även ut som platser där man enligt Länsstyrelsen riskerar att riksintressen inte tillgodoses. Länsstyrelsen uppmanar kommunen att göra fortsatta tydliga bedömningar av risk- och säkerhetsfrågor så som översvämning, farligt gods, farliga och störande verksamheter och vid ESS i samband med planläggning. Förtydliganden kring flytten av Källby reningsverk och hur översiktsplanen förhåller sig till de gällande fördjupade översiktsplanerna har också efterfrågats. Att utbyggnadsområdena som är markerade för utbyggnad efter 2040 inte har konsekvensbeskrivits ifrågasätts av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen efterfrågar även ett antal korrigeringar gällande bland annat kraftledning, täktverksamhet och skyddsavstånd till farlig verksamhet.

Bearbetning utifrån Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsens granskningsyttrande har lett till flera förtydliganden och korrigeringar i planen. Då *Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen* inte utgör en del av antagandehandlingen har vissa slutsatser därifrån lagts till i planhandlingen. Några textavsnitt har infogats i planhandlingen, till exempel om utbyggnad efter 2040 och om arter som skyddas genom artskyddsförordningen. De mindre korrigeringar som efterfrågats har i stora drag genomförts. Alla efterfrågningar och kommentarer från Länsstyrelsen har besvarats och kommenterats av stadsbyggnadskontoret och finns att läsa i den nedan bifogade sammanfattningen tillsammans med resterande yttranden. Där finns även mer detaljerade hänvisningar till yttrandet. Länsstyrelsens yttrande finns att läsa i sin helhet som bilaga i planens *Del 2 Markanvändning och hänsyn*.

Justeringar i planen efter utställningen

Nedan redogörs för ett övergripande urval av de justeringar, förtydliganden och tillägg som utförts utifrån de yttranden som inkommit. Övriga justeringar går att utläsa bland kommentarerna i den tematiskt indelade sammanfattningen av samtliga skriftligt inkomna synpunkter som biläggs detta dokument.

Generella ändringar

Ett tydliggörande görs av mål och strategier i del 1, målområden. En sammanslagning görs av vissa "strategiavsnitt" under målområden, för att stärka tydligheten med ett avsnitt per mål. I flera avsnitt i del 2 görs kopplingar till målområden och avsnitt i del 1. (Kommunstyrelsen)

Mindre justeringar i markanvändningen

- Översyn och ändringar gällande utpekande av befintliga särskilda fritidsområden. Tillägg: Centrala Idrottsplatsen, Linero IP, Ekevallen samt badet i Genarp, Torna Hällestads IP. Utökade markeringar: Hela fritidsområdet vid Gunnesbo, hela arenaområdet i Lund, hela Romelevallen/badet i Veberöd, hela badet i Dalby, hela koloniområdet norr om Maskinvägen i Lund. (Kultur- och fritidsnämnden)
- Det föreslagna mindre arbetsplatsområdet norr om Gunnesbo utgår, nuvarande användning fritidsanläggning fortsätter. (Kultur- och fritidsnämnden)
- Justeringar i den befintliga markanvändningen för Södra Sandby för att anpassa den kommunomfattande översiktsplanen till ställningstaganden gjorda i fördjupningen av översiktsplanen för Södra Sandby. (aktbilaga 520)
- Markanvändningen vid Kvarnskon 3 i Dalby justeras. (LKF)
- Verksamhetsområdet mellan Stångby och Lund ändras till benämningen "arbetsplatsområde" mot bakgrund av att det inte är anslutet till det övergripande vägnätet som är utpekade som rekommenderad väg för farligt gods. (aktbilaga 449)
- Nyttillkommande grönyta norr om Nöbbelöv begränsas till norra delen på ömse sidor av bäcken nordost om Nöbbelövs mosse. (aktbilaga 265)

Förtydliganden och kompletteringar i handlingarna

- Ett nytt avsnitt läggs till som tydliggör "Utbyggnad efter 2040", bebyggelseutveckling, del 2. (Länsstyrelsen m.fl.)

- En text läggs till som tydliggör reservaten för nya vägsträckningar. (Länsstyrelsen, Trafikverket m.fl)
- Ett nytt avsnitt läggs till om särskilda fritidsanläggningar med tillhörande ställningstaganden, bebyggelseutveckling, del 2. (Kultur- och fritidsnämnden)
- Vissa kompletteringar görs i sammanfattningarna för varje ort, avseende hänsyn, där berörda riksintressen och andra hänsynstaganden nämns men vägledning saknas. Detta för att ge en mer komplett bild av vilka frågor som sammanvägts eller kvarstår för en geografisk plats, Sammanfattning, del 2. (Länsstyrelsen)
- Avsnittet om buller bearbetas och två nya ställningstaganden som ger bättre vägledning i planeringen förs in. Riktvärdena som planeringen har att förhålla sig till är de värden som är utpekade i den nya förordningen som trädde i kraft juli 2017, Miljö, hälsa och säkerhet, del 2. (Miljönämnden, aktbilaga 351)
- En omformulering görs av två ställningstaganden om hänsyn till pågående verksamheter i syfte att stärka att företag kan fungera och utvecklas i Lund, bebyggelseutveckling, del 2. (Miljönämnden, Tetra Pak)
- Nytt ställningstagande läggs till om att verka för nya vattenskyddsområden, Teknisk försörjning, del 2. (VA SYD)

Ändring beslutad på byggnadsnämndens sammanträde 2018-08-23

På byggnadsnämndens sammanträde 2018-08-23 beslutades att det planerade vägreservatet E22-108 utgår. Det bedöms inte som en betydande ändring då vägreservatet inte utgör en förutsättning för föreslagen ny utbyggnad i planen.

Samlad bedömning

Sammanfattningsvis konstateras att inkomna yttranden visar att det finns ett stöd för översiktsplanens inriktning och vägval, men att det också finns yttranden som ifrågasätter inriktningen och de avvägningar som är gjorda i planen. Trots detta bedöms inte inkomna synpunkter tvinga fram betydande ändringar av planen. Vissa justeringar, tillägg och förtydliganden har gjorts utifrån inkomna synpunkter.

Tiden fram till antagande

Utifrån inkomna synpunkter har justeringar gjorts i översiktsplanen. Planen föreslås godkännas av byggnadsnämnden i augusti för vidare beslut om antagande i kommunfullmäktige i september.

Bilaga

Sammanställning av samtliga inkomna yttranden
med tillhörande kommentarer

STADSBYGGNADSKONTORET I LUND

Augusti 2018

Innehåll

1	Generella synpunkter	1
1.1	Handlingens upplägg och läsbarhet.....	1
1.2	Kartmaterial	2
1.3	Översiktsplaneprocessen.....	2
1.4	Planprocess.....	3
1.5	Övrigt.....	3
2	Lund i regionen	4
2.1	Mellankommunalt samarbete.....	4
3	Det växande Lund	5
3.1	Bostäder för en växande befolkning	5
3.2	Förtätning och blandad bebyggelse	5
3.3	Samhällsservice.....	7
3.4	Näringsliv och verksamhetsområden	7
3.5	Utbyggnadsområden	10
4	Orts- och områdesspecifika frågor	11
4.1	Lund - utbyggnadsfrågor	11
4.2	Källbyområdet och Höje å-dalen	12
4.3	Södra Sandby.....	15
4.4	Dalby	18
4.5	Stångby	19
4.6	Veberöd	21
4.7	Genarp.....	22
4.8	Torna Hällestad.....	23
5	Landsbygdsutveckling	23
5.1	Jordbruksmark	24
5.2	Grus- och stentäkter.....	25
5.3	Hästhållning.....	26
6	Det nära och levande Lund	26
6.1	Stadsliv och möten.....	26
6.2	Social hållbarhet	28
6.3	Arkitektur och kulturmiljö	29
6.4	En utvecklad stadskärna	30
7	Det gröna Lund	30
7.1	Klimatanpassning.....	30
7.2	Grön infrastruktur och ekosystemtjänster	30
7.3	Vatten	33
8	Mobilitet	35
8.1	Hållbart resande	35

8.2	Infrastruktur.....	35
8.3	Kollektivtrafik.....	36
8.4	Cykel.....	37
8.5	Gång.....	38
8.6	Spårväg	38
8.7	Järnväg	38
8.8	Väg	40
8.9	Parkering.....	42
8.10	Laddinfrastruktur	43
8.11	Boulevardisering	43
9	Teknisk försörjning.....	44
9.1	Vattenförsörjning.....	44
9.2	Energi	44
9.3	Avfall och masshantering	45
10	Miljö, hälsa och säkerhet.....	46
10.1	Skyfall och översvämning.....	46
10.2	Skred och erosion.....	46
10.3	Radon.....	46
10.4	UV-strålning.....	46
10.5	Markförorening.....	47
10.6	Luftkvalitet.....	47
10.7	Buller och ljudmiljö	47
10.8	Transport av farligt gods	48
10.9	Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter	48
10.10	Kraftledningar och elektromagnetiska fält	49
10.11	Brandskydd	50
11	Riksintressen	50
11.1	Totalförsvaret	50
11.2	Kulturmiljövård	51
11.3	Värdefulla ämnen och material.....	51
12	Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning.....	51
12.1	Ekonomiska konsekvenser	51
12.2	Trafik	52
12.3	Vatten	52
13	Förteckning över inkomna synpunkter	53
13.1	Statliga och regionala myndigheter och organ	53
13.2	Kommuner.....	53
13.3	Kommunala nämnder.....	53
13.4	Politiska partier	53
13.5	Organisationer, intresseföreningar.....	53
13.6	Företag.....	54
13.7	Allmänhet.....	54

1 Generella synpunkter

1.1 Handlingens upplägg och läsbarhet

Region Skåne menar att det digitala planförslaget visar på innovation och nytänkande.

Kommunstyrelsen för fram att det är viktigt att mål strategier och ställningstaganden tydligt hänger ihop och att detta kan tydliggöras genom att respektive mål länkas mer stringent till ett avsnitt med tillhörande strategier. Kommunstyrelsen föreslår att varje övergripande mål redovisas i respektive textavsnitts ingress för att tydliggöra hur de övergripande målen strategiseras och utvecklas. Kommunstyrelsen anser även att målstyrningen i planstrategin kan stärkas genom att respektive målområde kopplas till ett textavsnitt vardera. I samband med omdisponering föreslår Kommunstyrelsen att man sorterar bland strategierna då de överlappar varandra i vissa fall. **Wihlborgs Fastigheter AB** anser att det finns lite för många fokusområden i planstrategin och att fokus då riskerar att slätas ut. **Kommunstyrelsen** efterfrågar även ett tydliggörande av hur ställningstaganden i markanvändningsdelen kopplas samman med mål och strategier i strategidelen. Kommunstyrelsen föreslår att en modell eller en utvecklad förklarings-text som beskriver detta ska tas fram.

Socialdemokraterna i Dalby anser att översiktsplanen måste konkretiseras med tydliga strategier för genomförande. **Genarps miljövårdsgrupp** menar att förslaget till ny översiktsplan behöver konkretiseras och tydliggöras beträffande hur man ska kunna nå upp till målsättningarna om att hela Lunds kommun inklusive Genarp ska utvecklas. Föreningen uttrycker vikten av att deras kommun delaktig i den utveckling som sker i staden Lund.

Länsstyrelsen menar att handlingarnas redovisning och uppdelning i kombination med flertalet fortsatt gällande FÖPar gör det svårt att läsa ut vilka allmänna och statliga frågor som sammanvägts eller som kvarstår för varje geografisk plats.

Miljönämnden påpekar att det inte framkommer vilka källor som används och har noterat några fall där källmaterialet inte varit uppdaterat.

Aktbilaga 502 är av åsikten att formuleringarna i planen sällan blir konkreta och att tolkningsmöjligheterna är för många. Aktbilaga 502 ifrågasätter huruvida planförslaget kan bli vägledande och styrande på grund av detta.

Kommentar:

Planen förtydligas utifrån kommunstyrelsens synpunkter för att tydliggöra de övergripande målen och dess koppling till avsnitten med strategier. Kopplingen stärks också mellan del 2, avsnitten som innehåller ställningstaganden, och del 1, avsnitten med mål och strategier.

Översiktsplanen har konkretiserats betydligt sedan samrådet och innehåller nu en kommuntäckande markanvändning med ställningstaganden som fungerar som planeringsriktlinjer och vägledning för vidare planering. Ytterligare konkretiseringar av planeringen görs i fördjupningar av översiktsplanen, planprogram eller liknande.

Utifrån översiktsplanens strategier kan åtgärder och aktiviteter kopplas, t.ex. framtagande av nya planer, program, och underlag, stärka och etablera olika samverkansformer eller identifiera indikatorer för att följa upp strategier. Tillsammans kan dessa utgöra vad som kan beskrivas som en modell för genomförande och uppföljning av översiktsplanen. Hur en sådan modell kan se ut är ett arbete som tar vid när översiktsplanen är beslutad.

Stadsbyggnadskontoret har förståelse för att granskningen av översiktsplanen försvåras i och med att flera fördjupningar gäller parallellt. Kontoret ska arbeta på att förtydliga detta i fortsatt översiktsplanering. Vissa kompletteringar görs i sammanfattningarna för varje ort för att ge en mer komplett bild av vilka frågor som sammanvägts eller kvarstår för en geografisk plats. Fördjupningarna innehåller dock mer detaljerade

beskrivningar och ställningstaganden än vad som är rimligt att lyfta in i den kommunomfattande översiktsplanen.

Källmaterial uppdateras utifrån miljönämndens synpunkter.

1.2 Kartmaterial

Svedala kommun menar att strategikartorna är bra redovisade med övergripande utveckling både inom kommunen och över kommungränsen men de framför också att kartorna är lite svårlästa utanför kommunen då dessa områden är så nedtonade att de knappt syns.

Miljönämnden framför att kartor har upplevts som otydliga både utifrån dess färgsättning och för att teckenförklaring saknas för en del av de tecken som används. Nämnden påpekar dock att det är positivt att det finns möjlighet att använda kompletterande digitala kartor.

Kommentar:

Strategikartan på sidan 26-27 i del 1 visar kommunen med kopplingar ut i grannkommunerna. För att tydligare se samband inom sydvästra Skåne finns Strukturplan för MalmöLundregionen redovisad på sidan 12 i del 1. För att bäst ta in översiktsplanens kartor rekommenderas den web-baserade versionen av planen med interaktiva kartor, där utseende och funktionalitet kontinuerligt kan utvecklas.

1.3 Översiktsplaneprocessen

Kommunstyrelsen är positiva till att idé till en modell för genomförande och uppföljning av översiktsplanen presenteras i utställningshandlingen. Kommunstyrelsen hade gärna sett ett ytterligare tydliggörande av att uppföljningsarbetet ska påbörjas efter antagande och att det skrivs ut att ett sådant arbete är en avgörande faktor för att översiktsplanens mål och strategier ska kunna förverkligas.

Statens Fastighetsverk framför att det var otydligt hur underlags-PM och kulturmiljöprogram skulle kopplas till översiktsplanen i samrådsförslaget och att otydligheten kvarstår i utställningshandlingen. Myndigheten menar att ÖP-förslaget och Kulturmiljöprogrammet hänvisar till varandra men att beslut och formell status saknas och bör åtgärdas.

Länsstyrelsen påpekar att handlingarna säger att FÖP Universitetsområdet ska ersättas med Ramprogram för sjukhusområdet och södra universitetsområdet. Länsstyrelsen påminner då om att ramprogrammet inte har hanterats som en ändring av översiktsplanen och kan därför inte ersätta FÖPen, därmed bör dokumentens status förtydligas innan antagande av översiktsplanen.

Miljönämnden framför att de begär att ett nytt samrådsförfarande genomförs. **Aktbilaga 502** anser att tiden för översiktsplanarbetet borde förlängas och att ett beslut bör tas på andra sidan kommunalvalet i september. Aktbilaga 502 föreslår att handlingarna bör hanteras som samrådsförslag.

Samfällighetsförening Vällkärratorn nr 8 anser att kommunen har brustit i sin skyldighet att ha en aktuell översiktsplan, eftersom att planarbetet för detaljplanen för Stångby Söder påbörjades, innan översiktsplanen justerats.

Kommentar:

Ett tydliggörande av uppföljningsarbetet görs enligt kommunstyrelsens synpunkter.

PM som tagits fram i översiktsplanarbetet är planeringsunderlag och ingår inte i planen. I handlingarna framgår att översiktsplanen består av två delar; del 1 Planstrategi samt del 2 Markanvändning och hänsyn. Översiktsplanen beslutas genom antagande i kommunfullmäktige. Kulturmiljöprogrammet är beslutat av byggnadsnämnden 2017, vilket framgår i översiktsplanen. Vissa slutsatser i kulturmiljöprogrammet har arbetats in i översiktsplanen.

FÖP Universitets- sjukhus och forskningsområdet tas bort från listan över gällande FÖP:ar då ramprogram har tagits fram som utgångspunkt för vidare planering. Istället läggs en kortare beskrivning om att kommunen även arbetar med ramprogram till.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att varken synpunkter som inkommit, eller kompletteringar som görs, innebär att det är nödvändigt med ett nytt samråd eller ny utställning.

Södra Stångby pekades ut för bostadsutbyggnad i gällande översiktsplan, ÖP 2010, men i en andra fas efter 2030. En översiktsplan är vägledande, men inte bindande, varför en utbyggnad av Södra Stångby ändå kan prövas. Lunds kommun arbetar utifrån principen att ha en rullande översiktsplanering för att ha en så aktuell översiktsplan som möjligt.

1.4 Planprocess

Genarps miljövårdsgrupp menar att Lunds kommun måste ta ett samlat grepp och arbeta målmedvetet och långsiktigt för att hela kommunen ska kunna utvecklas. **Fastighetsägarna Syd** trycker på vikten av flexibilitet och lyhörddhet i processer och arbetssätt då översiktsplanen inte kan förutse all utveckling.

LKF meddelar att de välkomnar kommunens ambition att öka byggaktörers delaktighet i planprocessen för att erhålla detaljplaner som medger socialt och ekonomiskt hållbar bostadsbyggnation med god flexibilitet över tid. **Clarendon House Capital** instämmer. **Fastighetsägarna Syd** anser att målsättningen för bostadsbyggandet ska innebära att bygg- och fastighetsaktörernas delaktighet i planprocessen ska bli ett väl uttalat mål. **Wihlborgs Fastigheter AB** anser att samverkan med medborgare och aktörer, så väl som mellan förvaltningar, nämnder och bolag är viktiga att utveckla för att kunna förverkliga översiktsplanens mål. **Aktbilaga 502** menar att kommunen inte lever upp till de ambitioner om medborgardialog som beskrivs i avsnittet *Delaktighet och påverkan allt viktigare under Utmaningar i stadsbyggandet* i planstrategin. **Fastighetsägarna Syd** vill lyfta vikten av samverkan med företag, organisationer och föreningar. **Tetra Pak** är positiva till beslutet om att byggaktörer ska beredas ökad delaktighet i planprocessen.

Genarps miljövårdsgrupp menar att kommunens nämnder/förvaltningar måste arbeta samordnat, konsekvent och långsiktigt med att genomföra de politiska målsättningarna och att det även krävs ett uppföljningsarbete kring detta. **Socialdemokraterna i Dalby** vill se ett samlat grepp där alla kommunala nämnder/förvaltningar i högre grad samverkar och utgår från medborgarnas behov. Eftersom Kommunstyrelsen har utvecklingsansvaret måste de, enligt Socialdemokraterna i Dalby, också ta rollen att samordna insatserna och kontinuerligt följa upp att de politiska besluten genomförs.

Kommentar: Lunds kommun är fortsatt positivt inställda till framtida dialog och samarbeten i planeringsfrågor. Det är en grundläggande framgångsfaktor för en lyckad stadsplanering. Medborgardialog är avgörande för en god stadsbyggnadsprocess. När allt mer planering riktas mot förtätning är frågan om människors möjligheter att påverka sina egna livsvillkor ännu mer angelägen. Medborgardialogen i planeringen ska fortsatt stärkas och utvecklas. Samordning inom kommunen är en viktig fråga kopplat till att genomföra och följa upp översiktsplanens mål och strategier. En modell för genomförande och uppföljning av översiktsplanen ska tas fram. Hur en sådan modell kan se ut är ett arbete som tar vid när översiktsplanen är beslutad.

1.5 Övrigt

Tetra Pak och **Clarendon House Capital** undrar om informationsmaterialet *Så ska Lund växa* är en del av översiktsplanen, ett kompletterande material eller helt fristående idéer.

Kommentar: "Så ska Lund växa" är ett fristående informationsmaterial som ska illustrera och informera om pågående stadsutvecklingsprojekt i kommunen. Det finns delar i kartmaterialet som utgör idéer och inspel och som därmed inte uttrycker förslag i pågående planarbeten.

2 Lund i regionen

Simrishamns kommun menar att hela Skåne bör redovisas avseende sammanhang och betydelse i redovisningen av Lunds regionala sammanhang. Detta bör, enligt Simrishamns kommun, göras i förhållande till universitets- och forskningsstaden Lund. **Föreningen Gamla Lund** menar att avsnittet *Lund i regionen* har gjorts tydligare men saknar mer konkreta skrivningar om de utvecklingsstrategier som diskuterats för hela Skåne och Öresundsregionen.

Region Skåne menar att resonemanget kring Fehmarn bält-förbindelsen och Lunds roll i Skåne, i Öresundsregionen och ur ett internationellt perspektiv kan stärkas genom att ESS och MAX IV utvecklar samarbetet med DESY och European XFEL. De utvecklar tillsammans med universiteten en stark sammanhållen forskarregion i ett svenskt-danskt-tyskt perspektiv. Region Skåne önskar även en tydligare formulering kring hur arbetsmarknad, forskningsinfrastruktur och innovationsmiljöer kan stärkas genom ett utvecklat samarbete i Öresundsregionen.

ESS menar att tillgången till närliggande, internationella skolor och möjligheten för medföljandes tillträde till den lokala arbetsmarknaden behöver belysas bättre. ESS menar att en bättre inkludering av det mångkulturella forskar- och utbildningssamhället i samhällsutvecklingen i Lund skulle vara positivt för både kommunen och ESS.

Föreningen Gamla Lund ser gärna att tillväxten regleras mer på den regionala nivån, d.v.s. sprids även utanför Malmö-Lundregionen.

ESS anser att det är viktigt att stödja och vidareutveckla Copenhagen Airports roll i Öresundsregionen och att kommunen inom ramen för de olika aktuella samarbetsorganisationerna som Greater Copenhagen med flera ger verksamheten i sin nuvarande och utökade form sitt fulla stöd.

Kommentar: Översiktsplanen lyfter flera av de utvecklingsfrågor som är viktiga ur ett regionalt och internationellt perspektiv, bland annat utveckling av höghastighetståg och Copenhagen Airport. Planen är samordnad med regionala planer och program även om inte innehållet i dessa inte beskrivs utförligt.

Stadsbyggnadskontoret håller med om att inkluderingen av det mångkulturella forskar- och utbildningssamhället är viktigt för utvecklingen i Lund. Stadsbyggnadskontoret instämmer även i vikten av samarbete inom Öresundsregionen och en komplettering av strategierna under kapitel "Plats för ett mångfacetterat näringsliv" görs.

2.1 Mellankommunalt samarbete

Helsingborgs stad poängterar att Helsingborg och Lund delar många utmaningar och möjligheter och för fram att de ser fram emot fördjupad samverkan och fortsatt kunskapsutbyte i olika nätverk.

Föreningen Gamla Lund menar att Lund bör ha en gemensam plan med Staffanstorps och Lomma kommuner för bevarande av det öppna kulturlandskapet mellan tätorterna Lund, Staffanstorp, Hjärup, Lomma och Bjärred.

Kommentar: Stadsbyggnadskontoret är positiva till fördjupat mellankommunalt samarbete. Strategiska fysiska samhällsplaneringsfrågor lyfts i samarbetet i MalmöLundregionen men därutöver finns behov av samarbete med fler kommuner samt de närmsta grannkommunerna. Flera frågor av mer direkt mellankommunal betydelse listas i del 2 under rubriken "Mellankommunala frågor".

3 Det växande Lund

3.1 Bostäder för en växande befolkning

Länsstyrelsen konstaterar att det planeringsmål för bostäder som översiktsplanen sätter är rimligt utifrån det utpekade bostadsbehovet som tar avstamp i det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet *Utbyggnads- och boendestrategi* (2016). **Vänsterpartiet** anser att en hög produktion av bostadsbyggande är nödvändig och ska sikta på hög kvalitet och tillgänglighet för alla till lägsta möjliga kostnad. **LKF** understryker att det är viktigt att nya stora stadsutvecklingsområden får en stark social hållbarhet och kan erbjuda bostäder för hushåll med olika ekonomiska möjligheter. LKF meddelar att de därför gärna deltar vid planering av nya bostäder med hyresrätt i stadsutvecklingsområden. **Socialnämnden** är positiva till att den rådande bostadsbristen för vissa utsatta grupper, som unga, nyanlända och äldre, särskilt uppmärksammas i det strategiska planeringsarbetet. Nämnden är särskilt angelägen om att det bostadspolitiska målet, om att 10 % av hyresbostäder på kommunal mark erbjuds kommunens utsatta grupper, beaktas genom hela planeringsarbetet och på detaljnivå. **Aktbilaga 266** uttrycker sin oro över bostadsbristen.

Naturskyddsföreningen Lund menar att bostadsbyggandet bör styras av mål som samhället ställer upp och inte av prognoser.

Aktbilaga 484 ifrågasätter huruvida det är bra för Lund att växa med 1200 bostäder per år.

ESS för fram att attraktiva boendemiljöer med bra skolor och samhällsservice i närområdet eller inom rimligt reseavstånd är en förutsättning för att kunna attrahera de bästa forskarförmågorna från hela världen. En ytterligare förutsättning är en fungerande, rörligare bostadsmarknad med varierat utbud av boende- och upplåtelseformer. Detta krävs, enligt ESS, för att Lunds Universitet och forskningsanläggningarna ska kunna fortsätta utvecklas och fungera optimalt i sin roll som motor i Lunds och regionens utveckling.

ESS instämmer i det som framförs i stycket *Ett bostadsbestånd i balans* men framför att de saknar forskarna som målgrupp och deras ibland lite speciella behov i styckena *Bostäder för olika behov* och *Fortsatt ökat bostadsbyggande*.

Kommentar: Stadsbyggnadskontoret ser vikten av samverkan och av tidig planering för att kunna tillfredsställa bostäder för alla behov. Utbyggnads- och boendestrategi (antagen i KF 2016-09-29) är kommunens strategi för bostadsförsörjning och som innehåller mål och strategier inom området. En översyn av Utbyggnads- och boendestrategi ska göras nästa mandatperiod och synpunkter tas med i detta arbete. Strategin kan utvecklas avseende bl.a. behovet för olika grupper, olika former av boenden samt samverkansprocesser.

Befolkningsprognoser och bedömningar av bostadsbehov ligger till grund för de mål som sätts upp för bostadsbyggandet. Det är dock målen som är styrande för planeringen och arbetet med bostadsförsörjningen. Målet är att bostadsutbudet ska möta både dagens och framtidens befolknings behov och önskemål och att 26 000 bostäder (1 200 per år) därför ska möjliggöras fram till 2040.

3.2 Förtätning och blandad bebyggelse

Aktbilaga 502 menar att valet av utvecklingsstråk förstärker de befintliga strukturer som finns i tätorterna och lämnar de som inte bor/arbetar vid de valda stråken utanför.

Kommentar: En inriktning mot förtätning handlar till stor del, i positivt bemärkelse, om att stärka de befintliga strukturerna. Stråk och noder ska binda samman områden och centrummiljöer i syfte att stärka attraktivitet för boende och verksamma. Till skillnad från föregående översiktsplaner visar den nu föreslagna översiktsplanen dessutom en heltäckande markanvändning med syfte att vägleda en utveckling i alla delar, även befintliga miljöer där det inte är aktuellt med en mer omdanande stadsutveckling.

3.2.1 Förtätning

Tekniska nämnden uttrycker sitt fulla stöd för målsättningen att hälften av antalet nya bostäder fram till 2040 ska tillkomma i förtättningsprojekt. **Wihlborgs Fastigheter AB** menar att det är viktigt att förtäta befintlig bebyggelse för att skapa en levande och blandad stadsmiljö och skona jordbruksmarken.

Miljönämnden menar att höga byggnader bör eftersträvas vid nybyggnation för ett mer effektivt markutnyttjande.

Miljönämnden menar att det behövs modeller/strategier som beskriver hur förtätningen ska/kan ske. Enligt Miljönämnden behöver sådana modeller visa hur ett antal faktorer som är nödvändiga gör att kraven på en god boendemiljö beaktas och uppfylls. Nämnden menar att det särskilt behövs strategier för förtätning inom stadsmiljö och inom verksamhetsområden.

Miljönämnden för fram att förtätning i parkmiljö bör undvikas. **Vänsterpartiet** för fram att förtätning på parkmark endast får ske i undantagsfall och att balanseringsprincipen ska tillämpas i dessa fall.

Vänsterpartiet ställer sig positiva till förtätning men anser att den måste vara extra varsam i stadskärnan så att kulturarvet i form av gatunät och gamla byggnader bevaras. De för också fram åsikten att inga fler gamla hus ska rivras.

LKF belyser att hyresrätten med nuvarande förutsättningar har svårt att konkurrera om förtättningsmark i attraktiva stadsdelar. LKF menar att det därför är viktigt att kommunen och LKF samarbetar så att förutsättningar för blandade upplåtelseformer kan skapas och att man för att genomföra detta behöver hålla en hög planberedskap.

Tekniska nämnden framhåller att det vid många förtätningar inte tillkommer ny allmän platsmark och att det då kan vara viktigt att kvaliteten på befintliga allmänplatsmark höjs.

Miljönämnden menar att det är otydligt vilken funktion och vilka utvecklingsmöjligheter de noderna som presenteras har (till exempel på Nöbbelöv och Norra Fäladen). Nämnden menar även att översiktsplanen behöver förklara hur noder/centra knyts ihop och skapar strukturer som möjliggör att hela staden kan utvecklas och gynnar integrationen mellan olika stadsdelar.

VA SYD menar att kapitlet *Förtätning* bör kompletteras med text om dagvattenhantering i en allt tätare stad och i ett förändrat klimat.

Aktbilaga 502 efterfrågar en konkretisering av förtätning och undrar i vilka lägen som förtätningen ska ske.

Aktbilaga 478 vill se mer förtätning om Lund ska växa. **Aktbilaga 407** är positiv till förtätning och att kommunen vill bygga på redan hårdgjord mark. **Aktbilaga 288, 332 och 419, 426** anser att det borde byggas fler bostäder i Lunds stad, gärna höghus. **Aktbilaga 484 och 469** skulle gärna se högre hus.

Aktbilaga 264 ställer sig negativ till förtätning och menar att det inte är någon önskvärd miljö att bosätta sig i. Även **aktbilaga 274** är negativ till förtätning, främst i småorterna, och menar att det kan växa men inte bör fördubblas. **Aktbilaga 407** är negativ till förtätning i Lunds centrum och menar att man bör anpassa skala och hushöjd till befintlig bebyggelse. Även **aktbilaga 537 och 499** anser att höjden på byggnaderna bör hållas nere i stadskärnan.

Kommentar: Utställningsförslaget innehåller en mängd strategier och ställningstaganden som visar på ambitioner med förtätningen och vägleder vidare bedömningar av och inriktning för förtättningsprojekt. Markanvändningskartan i del 2 visar var större och mer strategiska förtättningsprojekt ska genomföras, bl.a. i Kunskapsstråket, på Västerbro samt i Källby för staden Lund, i stationsområdet i Dalby samt i centrala lägen i Södra Sandby och Veberöd. I samtliga större orter pekas även "stadsutvecklingsstråk" ut, där förtätning är en viktig del. Översiktsplanen är tydlig med att förtätning ska ske på andra ytor än högkvalitativa grönytor. En arkitekturpolicy behöver tas fram för kommunen. Inom ramen för ett sådant arbete kan arkitektur- och kvalitetsfrågor kopplat till förtätning vidareutvecklas. Dagvattenhantering lyfts i avsnittet Utbyggnadsinriktning - förtätning i del 1.

3.2.2 Blandad bebyggelse

Miljönämnden menar att begreppet blandad bebyggelse blir otydligt då innebörden, skalan och lokaliseringen varierar i dokumentet.

I ställningstagandet till avsnittet *Blandad bebyggelse* i del två föreslår **VA SYD** att meningen "Rening av dagvatten ska ske *där* det finns risk för att föroreningar påverkas ytvattnets kemiska och ekologiska status eller grundvattnet" ska ändras till "Rening av dagvatten ska ske *om* det finns risk för att föroreningar påverkas ytvattnets kemiska och ekologiska status eller grundvattnet". Eftersom att dagvattnets föroreningsgrad i kombination med vattendragets känslighet bör avgöra behovet av rening av dagvattnet.

Kommentar: Det är riktigt att innebörden av blandad bebyggelse varierar beroende på de lokala förutsättningarna. Översiktsplanen ger en strategisk vägledning genom att flera strategier och ställningstaganden ska läsas tillsammans. "Stadsliv" och "stadsintegrerat näringsliv" är exempel på kartsnitt med tillhörande ställningstaganden som kan läggas på för att ge en mer mångfacetterad bild av den blandade bebyggelsen i olika lägen. En ändring av ställningstagande görs utifrån VA SYD:s synpunkt.

3.3 Samhällsservice

Hyresgästföreningen menar att service till invånarna såväl som en social beaktning måste tas i samband med byggandet av nya bostäder, bostadsområden och verksamhetsområden. Skola, barnomsorg, sjukvård, fritid, arbete, service och transporter måste fungera nu såväl som i framtiden.

Servicenämnden instämmer i slutsatsen att en plan för samhällsservicens behov när kommunen växer bör tas fram och meddelar att de gärna sett att stycket utvecklats till ett mer omfattande avsnitt. Nämnden för fram att ett fördjupat samarbete mellan stadsbyggnadskontoret och Servicenämnden skulle kunna ha positiv påverkan på exempelvis kommunens lokalkostnader på sikt. **Aktbilaga 467** delar uppfattningen om att en plan för samhällsservicen behövs när kommunen växer.

Utbildningsnämnden framför vikten av att tomtmark beaktas för gymnasieskolans behov av ytterligare skolor under planperioden.

Kommentar: En plan för samhällsservicens behov är en angelägen fråga. Mark för skolans behov är en viktig fråga i ett sådant arbete.

3.4 Näringsliv och verksamhetsområden

Tetra Pak är positiva till att kommunen har för avsikt att axla rollen som regional motor med innovations- och kunskapsdrivet näringsliv men skulle gärna se ett förtydligande i översiktsplanen av hur industri- och utvecklingsföretag kan fungera och utvecklas på sikt i Lund.

Fastighetsägarna Syd menar att planeringsinriktningen för kommunen behöver vara att snabbt kunna möta snabbt växande branscher såsom besöksnäring och kreativa näringar.

Tekniska nämnden menar att Margretedal bör innefattas i markeringen som visar området stadsintegrerat näringsliv i centrum.

Kommentar: Kommunen ser gärna en fortsatt dialog kring hur företag som TetraPak kan utvecklas vidare i Lund. En strategi i översiktsplanen som handlar om samverkan mellan kommun och näringsliv har stärkts upp för att trycka på behovet av ökad attraktionskraft, både inom kommunen och i Öresundsregionen. Det är positivt med en fortsatt dialog med företrädare för Lunds näringsliv för att kontinuerligt följa utvecklingen och därmed kunna erbjuda adekvat planberedskap. Ett förtydligande görs i två ställningstaganden som förtydligar att förändringar i närområdet ska ta hänsyn till verksamhetsområden så att fortsatt verksamhetsinriktning kan bestå, i syfte att stärka att industriföretag kan fungera och utvecklas i Lund.

3.4.1 Forskning och näringsliv

Simrishamns kommun för fram att en analys om flerkärnighet avseende forskningsverksamhet och forskningssamverkan önskas.

Wihlborgs Fastigheter AB anser att ett starkare fokus bör ligga på utvecklingen av Ideonområdet, detta för att kommunen ska kunna tillhandahålla ett innovations- och kunskapsdrivet näringsliv. Wihlborgs Fastigheter AB trycker på vikten av att näringslivet ges långsiktigt goda förutsättningar för att utvecklas.

Kommentar: En strategi i översiktsplanen som handlar om samverkan mellan kommun och näringsliv stärks upp för att trycka på behovet av ökad attraktionskraft i Öresundsregionen där även region, grannkommuner och universitet också ingår. Själva forskningen och hur den struktureras är i första hand en fråga för universitet och högskolor. Kunskapsstråket och Ideonområdet är strategiskt viktiga utvecklingsmiljöer i kommunen dit stort fokus i kommunens planering riktas.

3.4.2 Verksamhetsområden i kommunen

Miljönämnden menar att verksamheter som inte är störande för omgivningen eller som kan läggas invid varandra bör planeras så yteffektivt som möjligt och att man ska vara öppen för att verksamheterna kan byggas med flera våningsplan. Nämnden föreslår även en yteffektiv planering för parkeringslösningar för anställda och besökare.

Wihlborgs Fastigheter AB efterfrågar renodlade verksamhetsområden vid de stora trafiknoderna i tätorten. Områdena bör avses för verksamheter som på grund av särskilda behov inte kan samordnas med bostäder.

Tekniska nämnden är positiva till att översiktsplanen möjliggör utveckling av ett arbetsplats- och verksamhetsområde längs med väg 108, norr om Gunnesbo verksamhetsområde. Dock måste hänsyn tas till det närliggande naturreservatet. **Miljönämnden** menar att det föreslagna utbyggnadsområdet vid Stångby mosse (norr om Gunnesbo verksamhetsområde) bör utgå från planen då närheten till mossen gör att skyddsvärden för mossen riskeras.

Föreningen Gamla Lund menar att det föreslagna verksamhetsområdet väster om väg 108 bör utgå, så att det öppna landskapet mellan väg 108 och E6 kan bibehållas. De menar även att det planerade verksamhetsområdet mellan Lund och Stångby är olyckligt då det motverkar bevarande av åkerlandskapet mellan tätorterna. **LRF:s kommungrupp i Lund** och **aktbilaga 478** är av samma åsikt. **Lomma kommun** menar att kommunen bör försöka minska eller omlokalisera verksamhetsområdet väster om väg 108. **Tekniska nämnden** är positiva till att förslaget nytt verksamhetsområde i västra delen av Lund placerats söder om E6.02.

Tekniska nämnden för fram att särskild hänsyn till det omkringliggande öppna landskapet måste tas om området söder om Dalbyvägen strax innan infarten till Lunds tätort ska exploateras och omvandlas till ett område för arbetsplatser.

ESS motsätter sig att annan verksamhet som kan försvåra eller förhindra ESS utveckling och bestånd planeras i ESS omedelbara närhet och syftar specifikt till det nya arbetsplatsområdet norr om ESS. De menar även att arbetsplatsområdet står i strid med ställningstagandet om bevarandet av högproduktiv jordbruksmark.

Tekniska nämnden anser att det vore positivt om det gavs möjlighet till verksamhetsmark i någon del av området mellan Värpinge och Pilsåker som i samrådshandlingen föreslogs vara verksamhetsområde men inte finns med i översiktsplanen. Nämnden föreslår också att en del av området bör avsättas som klimatanpassningsområde tills vidare, då det är en yta som kan behövas för vattenhantering.

Aktbilaga 373 menar att industriområdena i Lunds östra och västra utkanter bör omplaneras och bli områden med blandad bebyggelse och därmed mer levande delar av staden. **Aktbilaga 426** föreslår att man tar en del av Gastelyckans mark i anspråk (närmas Dalbyvägen) för att skapa en tät och urban stad.

Aktbilaga 484 menar att kommunen måste ställa högre krav på köparna angående markutnyttjandet i verksamhetsområden.

Kommentar: Översiktsplanen avsätter ny mark för verksamhetsområden i lägen där de inte blandas med bostäder och i anslutning till det övergripande vägnätet. Förutsättningar för detta finns väster om väg 108. I övrigt är inriktningen för verksamhetsområden att i första hand förtäta i befintliga verksamhetsområden samt att hushållning med mark gäller både i befintliga och nya områden.

Föreslaget arbetsplatsområde norr om ESS markeras för utbyggnad även i ÖP 2010 men då med tydligare inriktning mot forskningsanläggningar. För att ha en beredskap för framtida utveckling kring ESS bedömer Stadsbyggnadskontoret att området norr om ESS samt området öster om Odarslöv bör markeras i planförslaget. När det gäller området norr om ESS föreslås en precisering mot forskning och därtill relaterad verksamhet. Området öster om Odarslövsvägen anges för utbyggnad efter 2040. Med hänvisning till det långa tidsperspektivet bedömer Stadsbyggnadskontoret att inriktning inte bör preciseras nu.

I avvägningen mellan befintlig markanvändning eller exploatering för verksamheter i norra Värpinge vägs behovet av mark för framtida samhällsservice in. Norra Värpinge ligger lättillgängligt från flera stadsdelar och kan därför vara intressant ur flera aspekter. Innan behov för framtida samhällsservice, skolor, förskolor, fritidsanläggningar med mera, studerats djupare föreslås befintlig markanvändning, golfbana, fortsätta. Vald inriktning låter ändå en stadskaraktär succesivt växa fram till Norra/västra Ringen/befintlig golfbana. Ytor för klimatanpassning redovisas uppströms Rinnebäcksravinen. Ytbehovet för klimatanpassningsåtgärder kommer utredas vidare inom pågående stadsutvecklingsprojektet Västerbro.

Vad som idag är, och fortsättningsvis planeras som, verksamhetsområden kan på längre sikt vara intressant att utveckla mot en mer blandad stad, exempelvis delar av Gastelyckan. Beroende på vilken riktning samhällsutvecklingen tar kan det bli en fråga för framtida översiktsplanering.

3.4.3 Handel, service och besöksnäring

LKF påpekar vikten av att staden har mötesplatser med caféer/restauranger, lokaler för service och kultur för liv och rörelse, i vissa utvalda lägen kan staden även utvecklas med handelslokaler. LKF noterar att kommunen har uppmärksammat att behovet av fysiska butiksytor för handel minskar kraftigt och spås fortsätta minska de närmsta åren. LKF påpekar att detta även behöver förankras i detaljplaneskedet. LKF trycker på vikten av att planeringen av nya lokaler sker med hänsyn till existerande handel vid förtätningar i närhet av stadsdelscentrum.

Aktbilaga 539 anser att man uttryckligen bör se till att hela kommunen får del av utveckling och attraktivitet.

Kommentar: Planeringsinriktningen är att möjliggöra mer blandad bebyggelse, där bostäder och lämpliga typer av verksamheter samlokaliseras. En jämnare fördelning av boende och arbetande ger ökade förutsättningar för levande och bärkraftiga lokala mötesplatser, service och handel inkluderat. Vid lokalisering av framtida handel vägs flera aspekter in, såsom tillgänglighet, trafikflöden och invånarnas möjlighet att tillgodose vardagsbehoven. För handlarna är naturligtvis ekonomisk bärighet avgörande och förutsättningarna för detta varierar över tid. Ett sätt att möta skiftade behov över tid kan vara att utforma framtida bottenvåningar för flera olika användningsområden och i detaljplan möjliggöra för olika typer av stadsintegrerat näringsliv.

3.4.4 Besöksnäring

Aktbilaga 539 anse att man uttryckligen bör se till att vara tillgänglig för besökande och turister med eller utan funktionshinder.

Kommentar: En kompletterande text om tillgänglighet till besöksmål förs in i avsnittet "Närhet och tillgänglighet" i del 1.

3.5 Utbyggnadsområden

Naturskyddsföreningen Lund menar att Skånes tyngdpunkt behöver förskjutas österut om hela länet ska leva och att bebyggelseplaneringen därmed måste ske i ett regionalt perspektiv.

Tekniska nämnden menar att kommunens egna markinnehav för framhävas som en viktig resurs i kommunens bostads- och näringslivsutveckling. Nämnden menar att det är viktigt att beakta föreslagen markanvändning ur ett genomförandeperspektiv för att kunna genomföra planens målsättningar. Nämnden anser att det, med tanke på markåtkomst, är säkrast att verksamhetsmark placeras på mark där markägaren vill omvandla sin fastighet till verksamhetsmark eller på mark som kommunen äger. Tekniska nämnden för även fram argumentet att kommunalt markinnehav ger kommunen bättre förutsättningar att bevaka kommunala intressen vid utbyggnad.

Naturskyddsföreningen Lund menar att kommunen bör sträva efter att minska pendlingsavstånden och göra det möjligt för fler att bo och arbeta på samma ort.

Länsstyrelsen påpekar att det saknas konsekvensbeskrivning och avvägningar för att göra en bedömning avseende utpekade utbyggnadsområden efter 2040.

Vänsterpartiet anser att de områden på bästa jordbruksmark som markerats för utbyggnad efter 2040 istället bör ingå i områden som fredas från kommande bebyggelse. **LRF:s kommungrupp i Lund** anser att man bör ta bort alla områden som är markerade som utbyggnadsområden efter 2040. Även **aktbilaga 478** anser att de områden som är markerade för utbyggnad efter 2040 bör dras tillbaka.

Socialdemokraterna i Dalby är positiva till att utbyggnadsområden i ÖP2010 ska finnas kvar som *Övriga utbyggnadsområden*.

Vänsterpartiet är positiva till utökade utbyggnadsområden i Dalby, Södra Sandby, Veberöd och Genarp där jordbruksmarken inte är 10+ men menar att utbyggnad i de östra orterna kräver rejäla satsningar på kollektivtrafiken.

Aktbilaga 269 anser att Dalby, Veberöd och Stångby inte bör bebyggas så mycket och att man istället bör värna åkermarken och naturen.

Aktbilaga 332 har ett förslag om hur man kan föra över mer bostäder till Lunds stad från Stångby, Veberöd, Revingeby och Torna Hällestad.

Kommentar: Föreslagna områden för framtida verksamhets- och arbetsplatsområden har valts utifrån sammanvägningar av behov, markens förutsättningar och lämplighet. Stadsbyggnadskontoret instämmer i vikten av strategiskt kommunalt markinnehav.

Planen visar på en stärkt utveckling i kommunens östra delar som innebär ett högt bostadsbyggande samt att arbeta för en stärkt kollektivtrafik. I de östra orterna är förutsättningarna för förtätning inte desamma som i staden. Därför utgör en större andel av utbyggnaden exploatering av ny mark, förutom i Dalby. I Stångby tillvaratas ett stationsläge i syfte att bygga ett stationssamhälle med tillgång till god service.

Med områdena för utbyggnad efter 2040 visar kommunen på en möjlig utbyggnad på längre sikt. Områdena ingår i planen som en utblick. Behovet av dessa områden, utifrån exempelvis befolkningsprognos och bostadsbehovsbedömning, är inte gjorda. Precisering av innehållet i dessa områden är inte heller gjorda. Därför är de inte analyserade och avvägda mot andra intressen, exempelvis jordbruksmarken. Fram till att nya bedömningar görs i kommande översiktsplanering gäller nuvarande markanvändning, men skräfferingen som visar på utbyggnad efter 2040 innebär att en utveckling som omöjliggör framtida utbyggnad inte bör ske. Ett avsnitt som tydliggör ovanstående läggs in i planen.

4 Orts- och områdesspecifika frågor

4.1 Lund - utbyggnadsfrågor

Länsstyrelsen menar att det inte framgår hur stor andel av bostadsutbyggnaden i Lunds tätort som förväntas ske genom förtätning. Detta behöver enligt Länsstyrelsen sättas i relation till att flera av föreslagna utbyggnadsområden utgör en tätortsutbredning.

ESS understryker att bostadsbyggande generellt inte ska prioriteras i centrala lägen längs Kunskapsstråket utan att marken ska reserveras för kunskapsverksamheterna och närliggande näringslivsverksamhet. ESS trycker på vikten av att det finns tillgänglig mark och planberedskap för de verksamheter som blir en följd av de aktuella storsatsningarna ESS och MAX IV. **Lunds Universitet** menar att inblandningen av bostäder kring bl.a. LTH bör ta hänsyn till framtida utvecklingsmöjligheter för verksamheterna. Lunds Universitet menar att det måste finnas förutsättningar för att fortsätta utveckla forskning som innebär risker i anslutning till befintliga byggnader inom campusområdet.

Socialdemokraterna i Dalby anser att det är viktigt att i den långsiktiga planeringen utveckla de östra delarna av Lunds stad i syfte att på det sättet medverka till att knyta samman kommunen på ett bättre sätt än idag.

Aktbilaga 264 menar att det behövs fler parker och grönområden mellan byggnaderna vid eventuella nybyggnationer i Råbylund, aktbilaga 264 menar även att man behöver möjliggöra för småhus.

Aktbilaga 267 ser gärna både högre och fler bostäder på Västerbro och kommer med flera idéer om Västerbros utveckling.

Tekniska nämnden för fram åsikten att flytten av Lunds ridhus möjliggör en spännande bebyggelseutveckling inom ett område som är utpekad med särskilt stadsutvecklingsfokus. Nämnden menar att den föreslagna utbredningen av ny bebyggelse bör kunna göras större även med hänsyn tagen till fritidsintressena i området och att planeringen bör vara prioriterad i fortsatt arbete.

ESS motsätter sig att marken sydost om anläggningen har markerat för utbyggnad efter 2040 eftersom att den utbyggnaden skulle kunna försvåra eller förhindra ESS utveckling.

Aktbilaga 404 menar att det planerade bostadsområdet öster om Utmarksvägen bör utökas så att hela fastigheten Ö.Torn 30:12 inklusive infartsväg ingår och ser en framtid där gården kan utvecklas för bostäder och framtida nystart för företagande. Aktbilaga 404 menar även att man bör fokusera på enskiftet vid utbyggnaden.

Aktbilaga 267 föreslår att Norränga eller Råbytorps bebyggelseområden tas med till 2040.

Aktbilaga 285 föreslår att Annehemsområdet bör tas med i översiktsplanen fram till 2040.

LKF framför ett önskemål om förtätning längs Svenshögsvägen, mellan kv Offerkällan och kv Käranden och föreslår att området markeras för blandad bebyggelse/stadsutvecklingsstråk.

Aktbilagan 292 och **419** föreslår att marken på Smörlyckan tas i anspråk i översiktsplanen och menar att Smörlyckan kunde bebyggas med bostäder och park med idrott.

Aktbilaga 512 menar att den planerade nya blandade bebyggelsen mellan Nova och Rinnebäcksravinen för tas bort för att skona odlingslandskapet.

Aktbilaga 524 anser att man bör bygga en ny stadsdel på Nova Lund-området.

Aktbilaga 426 föreslår att man gräver ner järnvägen genom Lund C och delar av motorvägen för att möjliggöra ytterligare bostadsbyggande.

Kommentar: I avsnittet "Sammanfattning" i del 1 finns en tabell som redovisar en fördelning av de 26 000 bostäderna efter ort och efter förtätning/nyexploatering. Till antagandehandlingen förtydligas här att detta är en möjlig fördelning utifrån planberedskapen.

Delar av Kunskapsstråket är utpekade som arbetsplatsområde för att säkerställa den inriktningen. Området som är markerat som blandad bebyggelse innebär utvecklingsmöjligheter för forsknings- och näringslivsmiljöer. Ändringar görs i två ställningstaganden som förtydligar att förändringar i närområdet ska ta hänsyn till verksamhets- respektive arbetsplatsområden så att fortsatt verksamhets- respektive arbetsplatsinriktning kan bestå, i syfte att stärka att forskning och företag kan fungera och utvecklas i Lund.

Stadsbyggnadskontoret noterar de förslag till ändringar av utpekanden av blandad bebyggelse i staden. Flera av dessa ryms inom planen. Planens strategi är att främst förtäta i kollektivtrafknära lägen och skapa en bättre blandning i innehåll och funktioner för att möta behoven som ett ökat invånarantal innebär. För att skapa innehållsmässig diversitet och mångfald i utbudet av bostäder och arbetsplatser behövs viss mark tas i anspråk, då allt inte åstadkoms genom förtätning. Områden för blandad bebyggelse placeras i luckor mellan befintliga bebyggelseområden och i närhet av tätorts- och stadsdelscentra för att skapa bättre tillgänglighet och läka ihop staden.

Stadsbyggnadskontoret uppskattar att stadsutvecklingsidéer inkommit och noterar dessa, exempelvis nedgrävning av järnvägen respektive E22 samt ny stadsdel på Nova-Lund-området. I framtiden kan flera av dessa frågor komma att aktualiseras.

4.2 Källbyområdet och Höje å-dalen

4.2.1 Utbyggnadsfrågor

Föreningen Gamla Lund menar att ingen utbyggnad mellan Höje å och Väståkravägen i Hjärup bör ske då föreningen vill att det öppna kulturlandskapet sydväst om Lund ska bevaras. Föreningen trycker på vikten av att Höje å bibehålls som bebyggelsegräns. **Aktbilaga 351, 361, 363 och 365** menar att åkermarken mellan Lund och Staffanstorp är vidare ett stort opåverkat landskap som bör bevaras och anser att marken ej bör bebyggas.

Aktbilaga 365 menar att bostadsutbyggnaden bör begränsas till de områden som redan är bebyggda. **Klostergårdens byalag** meddelar att de välkomnar att Södra företagsområdet öppnas för utveckling och bebyggelse med utgångspunkt från Klostergårdsstationen. De förutsätter att man utgår från principerna för en hållbar utveckling när den nya Källbystaden byggs. Klostergårdens byalag framför flera åsikter som berör Källbystaden. Klostergårdens byalag anser att Källbystaden i första hand ska byggas nära den nya stationen vid Åkerlunds och Rausings väg i Södra företagsområdet. De hoppas att utbyggnaden inleds så snart Klostergårdsstation är färdig och att man ska börja bygga vid stationen för att få den koppling till stationen som behövs. Byggnationen bör vara koncentrerad för att bevara så mycket naturmark som möjligt.

Clarendon House Capital menar att det tydligt bör framgå av översiktsplanen att eventuella svårigheter att omlokalisera verksamheterna inte kan utgöra hinder för utvecklingen av denna typ av områden.

Aktbilaga 302 undrar hur samarbetet med Staffanstorps kommun ser ut angående att bygga söder om Höje å-dalen och undrar om planerna finns med i översiktsplanen.

Aktbilaga 435 motsätter sig bebyggelse mellan Värpinge by och Källby.

Kommentar: Området kring den nya stationen i Källby markeras som ett område för ny blandad bebyggelse fram till 2040 i utställningsförslaget. Västerut mot Värpinge pekas ett område ut som Utbyggnad efter 2040 för att visa på en långsiktig möjlighet för staden att växa. Förutsättningarna för utbyggnaden i Källby-området samt en precisering av markanvändningen; relationen till de befintliga miljöerna, Klostergården, Höje å-området, grönstråk, bollplaner etc. liksom utbyggnadstakt och strategier, preciseras i det pågående arbetet med fördjupning av översiktsplanen. Tätortsgränser och landskapssläpp mellan Lund och Hjärup studeras gemensamt med Staffanstorps kommun och kommer att redovisas i fördjupningen av

översiktsplanen. Synpunkter och idéer på området kring Källby tas med i fördjupningsarbetet. Samråd för den planen är planerat att hållas vid årsskiftet 2018-2019.

4.2.2 Natur- och aktivitetsområden

Klostergårdens byalag uttrycker att man vill skydda det gröna stråket från Ringvägen till kommungränsen vid Höje å, Höje å-dalen mellan Malmövägen och Trolleberg och Sankt Lars-parken från alla ingrepp och skador utom de som är ofrånkomliga. Klostergårdens byalag vill också att man värnar om och utvecklar befintliga natur- och kulturvärden. De belyser även vikten av att natur- och kulturvärdena bevaras i Sankt Lars-parken med tanke på de bortåt 2000 elever som har sin skolgång där. **Höjeådalens intresseförening** menar att Höjeådalens med omgivning, inklusive de lägre delarna av Källbyområdet, bör avsättas som områden som kan översvämmas och därmed varken bebyggas eller hårdgöras. Totalt 17 privatpersoner har lämnat in synpunkter på utbyggnaden kring Höje å. **Aktbilaga 361, 362, 363, 364, 365, 373, 374, 396, 400, 407, 421, 473, 498, 512, 519, 523, 531** motsätter sig planer på exploatering som kommer att beröra området kring Höje å.

Klostergårdens byalag menar att koloniområdet Klostertäppan och odlingslotterna i Källbymölla utgör nödvändiga resurser för rekreation och friluftsliv för de boende i närområdet och för brukare längre ifrån. Klostergårdens byalag menar att fem av åtta parkkaraktärer (rofylldhet, vildhet, artrikedom, rymd, vidd & allmänning, refug & viste, samvaro & möte, kultur) hotas i Höjeådalens om Lunds expansion genomförs som det beskrivs i översiktsplanen. **Aktbilaga 433** pekar även på de rekreativskvaliteter som riskeras vid expansionen (rofylldhet, rymd, artrikedom, vidd och vildhet)

Höjeådalens intresseförening menar att Källbyområdets grönområden, inklusive odlings- och koloniområden, bör undantas från exploatering. **Aktbilaga 453** framhåller det stora värdet av att Källbymölla odlingsförening bevaras.

Höjeådalens intresseförening anser att kulturmiljöerna i Höjeådalens bör ingå i ett kommunalt reservat för rekreation och kultur- och naturvård gemensamt för Lund och Staffanstorps.

Höjeådalens intresseförening menar de rekreativa värdena riskerar att försämrats allvarligt i Höjeådalens. Intresseföreningen menar att det underlag som använts av kommunen i planprocessen inte är av tillräcklig kvalitet för en rimlig avvägning mellan de olika samhällsintressen som står i konflikt med varandra och som behöver beaktas i samband med beslutsfattandet.

Klostergårdens byalag uttrycker att de fem korpfbollsplanerna är nödvändiga för skolorna och fritidslivet i södra Lund och att de är livligt utnyttjade, särskilt under sommarhalvåret. De understryker att de utgör en viktig resurs som inte bör inskränkas av bostäder. **Aktbilaga 351** anser att Korp-planerna är mycket värdefulla och ser gärna att verksamheten utvecklas, eventuellt i kombination med bebyggelse.

Höjeådalens intresseförening menar att strandskyddet behöver ses över och utökas för att kunna bibehålla och utöka de biologiska värdena.

Kommentar: Dalgången kring Höje å är varierad med många olika naturtyper med en rik flora och fauna och har stor betydelse för det tätortsnära friluftslivet, stora landskapsestetiska värden, kulturhistoriska, geologiska och biologiska värden. Översiktsplanen föreslår att Höje å – dalen ingår som en av de viktigaste delarna i den yttre gröna ringen för Lunds stad och som ett blågrönt huvudstråk som ingår i riksintresset för friluftsliv från Genarp till Lomma. Kopplingarna från/till stadsparken och centrum är mycket viktig som ett blågrönt huvudstråk. Å-rummet med anslutande grönytor och blå-gröna huvudstråk är en viktig del i att säkerställa att Lunds invånare även i framtiden ska kunna erbjudas goda möjligheter till närrekreation och naturupplevelser. God tillgång till parker och naturområden är en förutsättning för ett rikt och hälsosamt stads- och tätortsliv. Detta ligger helt i linje med översiktsplaneförslaget. Synpunkter och information om vad som anses vara viktiga att bevara ur rekreativ och ekologisk synvinkel tas med som ett underlag i Fördjupningen av översiktsplanen för Källby.

4.2.3 Källby reningsverk

Länsstyrelsen menar att det är otydligt om en flytt av Källby reningsverk är en vision eller någonting beslutat. Länsstyrelsen skriver även att handlingarna inte visar hur den planerade flytten påverkar befintlig bebyggelse eller berörda utbyggnadsområden utöver föreslagen utveckling och omvandling av Källby. Länsstyrelsen saknar även ett tidsperspektiv för nedläggningen i relation till föreslagna förändringar av bebyggelsen och en redovisning av vilken lösning som ska ersätta reningsverket och dess funktion. I och med detta ser Länsstyrelsen att det kan kvarstå prövningar för åtgärder som rör t.ex. vattenhantering, människors hälsa samt möjligheten att innehålla miljö kvalitetsnormer som har reningsverkets flytt som förutsättning. **VA SYD** påpekar att en nedläggning av reningsverket i Källby kommer att innebära att dammarna inte längre kan finnas kvar i den utformning som de har idag. VA SYD påminner om att översiktsplanen med tillhörande kartmaterial måste ta hänsyn till detta. **Klostergårdens byalag** framför att de utgår från att dammarna med sitt rika fågelliv bevaras även efter reningsverkets flytt. **Tekniska nämnden** anser att Källby vattenverks avveckling skulle skapa en stor potential att utveckla området till ett attraktivt stadsnära område med högkvalitativa biologiska värden i direkt anslutning till ny bostadsbebyggelse. Nämnden menar att ån bör kunna svämma över utan att äventyra ekonomiska intressen.

Aktbilaga 466 yrkar för ett bevarande av dammarna i deras nuvarande utsträckning och en buffertzon på 200 meter från dammarnas norra kant utan bebyggelse.

Kommentar: Gällande avvecklingen av Källby reningsverk är inriktningsbeslut taget av VA SYDs styrelse och utredningsbeslut taget av Lunds kommun. Avvecklingen av reningsverket är med tanke på bl.a. dagens skyddszon en viktig förutsättning för en större utbyggnad av Lunds tätorts sydvästra del och den nya stadsdelen Källby. Ytterligare prövningar för åtgärder som rör t.ex. vattenhantering, människors hälsa samt möjligheten att tillgodose miljö kvalitetsnormer kommer att göras i kommande fördjupade översiktsplan och efterföljande detaljplaner för den nya stadsdelen Källby. Ett förtydligande om förutsättningarna för flytt av reningsverk görs i avsnittet "Sammanfattning" för Lunds stad samt i avsnittet "Teknisk försörjning" i del 2.

Lunds avloppsreningsverks stora efterpoleringsdammar utgör en viktig rastlokal för ånder och andra simfåglar. Förutsättningarna för Källbydammarna även efter en ev. avveckling av reningsverket utreds inom ramen för den fördjupade översiktsplanen för Källby.

VA SYD förutsätter att verksamhetsområdet för Källby reningsverk, inklusive dammarna, inte omfattas av nämnda riksintresse för friluftsliv. På samma sätt menar VA SYD att riksintresset måste anpassas så att det inte förhindrar avledning av dagvatten från Lunds stad eller Genarp. Riksintresset får inte förhindra avledning av dagvatten eller underhåll och drift av va-anläggningarna. Behövs rening av dagvatten innan det leds till Höje å så menar VA SYD att kommunen måste säkerställa lämpliga ytor inom området.

Kommentar: Ett textstycke läggs till i kommentar till riksintresse FM 14 om att riksintresset för friluftsliv längs Höje å inte bör förhindra avledning av dagvatten eller underhåll och drift av va-anläggningarna.

4.2.4 Trafik

Klostergårdens byalag uttrycker oro för en potentiell ny vägförbindelse mellan Sunnaväg och Höjeåvägen då den skulle skära tvärs igenom parkområdet vid Höje å med koloniområdet och odlingslotterna. Klostergårdens byalag vill att området ska förbli ett enhetligt parkområde fritt från motortrafik. De uttrycker en medvetenhet kring nödvändigheten av en kommunikationsled mellan Klostergården och den kommande bebyggelsen på Södra företagsområdet men föreslår att trafikpassagen placeras vid stationen och att parkområdet skyddas. Denna passage bör då förberedas när man bygger gång- och cykeltunnel vid stationen. **Höjeådalens intresseförening** menar att den föreslagna vägförbindelsen mellan Sunnaväg och Åkerlund och Rausings väg genom en tunnel under järnvägen bör tas bort ur förslaget. **Aktbilaga 351** är av samma åsikt.

Klostergårdens byalag motsätter sig den föreslagna förlängningen av Åkerlund och Rausings väg till väg 108. **Höjeådalens intresseförening** menar att den föreslagna vägen mellan Åkerlund och Rausings väg och väg 108 bör tas bort ur förslaget. **Aktbilaga 351, 365, 466** och **512** är av samma åsikt men aktbilaga 351 menar att en snabbcykelväg på västra sidan kan vara berättigad.

Höjeådalens intresseförening anser att den södra delen av Åkerlund och Rausings väg bör tas bort som bilväg så att området närmast Höje å kan utvecklas till ett naturområde.

Tetra Pak anser att det är viktigt att det skapas god access mellan Råbyholm och den nya tågstationen i Källby.

Clarendon House Capital efterfrågar ett förtydligande av hur den nya tågstationen vid Klostergården och det utvecklingsområde som fastigheten Lyckebacken 5 ingår i avses kopplas till bussnätet.

Aktbilaga 351 önskar att kommunen verkar för att trafiken på 131:an förbättras.

Aktbilaga 365 föreslår att man bygger rejäla bullerplank när dubbelspåret blir 4-spårigt, särskilt där järnvägen passerar Höje å och dammarna. **Aktbilaga 421** menar att förslaget innebär en förhöjda buller- och vibrationsnivåer som kommer att störa djurlivet som finns i anslutning till Höje å-dalen.

Aktbilaga 434 har flera förslag på trafiklösningar som ansluter till Klostergården, Källby och tågstationen Lund Södra.

Kommentar: Planen redovisar möjlighet att etablera en kollektivtrafikförbindelse mellan södra Klostergården och Källby, då detta bedöms kunna ge goda möjligheter till en bra och effektiv stadsbusstrafikering av Källby. En bussförbindelse mellan Nordanväg och Maskinvägen skulle inte kunna kollektivtrafikförsörja stadsutvecklingen på Källby på ett attraktivt eller effektivt sätt, därför föreslås denna passage endast ordnas för cyklister och fotgängare. Den föreslagna kollektivtrafikförbindelsen bör självklart också möjliggöra bättre koppling för cyklister och fotgängare, däremot är det för närvarande ej klarlagt om den också skulle vara lämplig för biltrafik. Förbindelsens genomförbarhet samt för- och nackdelar studeras vidare i den pågående fördjupningen av översiktsplanen för området. På motsvarande sätt studeras möjlig vägkoppling till väg 108 samt andra kopplingar för väg, kollektivtrafik, cykel och gång i den pågående fördjupningen av Källby. Detta gäller både inom samt till/från stationen och Källbyområdet.

4.3 Södra Sandby

Föreningen Gamla Lund menar att en helhetsplan för bevarande förnyelse och utveckling av småstadskaraktär i ortskärnan bör arbetas fram.

Aktbilaga 521 efterlyser en beskrivning av vilket sammanhang Södra Sandby är i och anser att närheten till E22, Sturup och resten av Skåne samt det ökade intresset av att köpa/hyra bostad i Södra Sandby i samband med anställningar vid ESS bör nämnas.

Kommentar: FÖP Södra Sandby gäller parallellt med en ny översiktsplan. I den finns en beskrivning av ortens centrumutveckling samt kulturmiljövården.

I översiktsplanen beskrivs Södra Sandbys närhet till Lund samt att en förstärkt koppling mellan Södra Sandby samt Brunshög/ESS kan stärka utvecklingsmöjligheterna för orten ytterligare.

4.3.1 Utbyggnadsfrågor

Föreningen Gamla Lund för fram att de visade utbyggnadsområdena är välbelägna och relativt oproblematiske.

Aktbilaga 500 menar att utbyggnad och satsningar i Södra Sandby inte motsvarar ortens storlek och befolkning och bör därmed utökas.

LRF:s kommungrupp i Lund anser att marken väster om Sandby bör sparas och att utbyggnad istället ska ske öster ut på den sämre marken. **Södra Sandby Centeravdelning** menar att planerad bebyggelse väster om Fågelsång bör tidigareläggas.

Aktbilaga 549 föreslår att man planerar byggnation även söder om förlängningen av Backgatan och menar att det finns flera mindre områden i Södra Sandby där det är möjligt att förtäta med bostäder och pekar specifikt på ett större område öster om kyrkan.

LKF påpekar att östra delarna av Killebäcksområdet inte bör vara markerat för blandad bebyggelse och att området med blandad bebyggelse bör innefatta delen där det nuvarande biblioteket och det före detta kommunhuset står. **Södra Sandby Centeravdelning** menar att kommunhusen vid Lundavägen och gruppbestäderna bör rivs och att en ny detaljplan för bostäder bör upprättas.

Tekniska nämnden framhäver att det är positivt att flytten av kraftledningen i Södra Sandby möjliggjort ny blandad bebyggelse i östra delen av orten, norr om Hällestadsvägen föreslås tidigareläggas i översiktsplanen.

VA SYD menar att Sularpsbäcken påverkas kraftigt av regn redan idag och att det därför är viktigt att se till att den förtätning som planeras inte ytterligare förvärrar översvänningsproblemen.

Aktbilaga 324 menar att utbyggnadsområdena 21 och 22 bör prioriteras.

Aktbilaga 520 menar att Frukträdgården område 8 ej bör förtätas utan behållas som en odelad och öppen grönstruktur.

Kommentar: Utbyggnadsområdet öster om orten, längs Hällestadsvägen är prioriterad fram till 2040 med motivet att utbyggnaden sker på lägre klassad jordbruksmark samt att området ligger nära centrum och service i orten vilket kan stärka förutsättningarna för centrumutveckling. Vissa justeringar görs i den befintliga markanvändningen för att anpassa den kommunomfattande översiktsplanen till ställningstaganden gjorda i fördjupningen av översiktsplanen för Södra Sandby. Ytterligare förtätningsslagen bör studeras, även på längre sikt.

Risken för översvämning i Sularpsbäcken och Killebäcksområdet behöver hanteras i efterföljande planering. En komplettering görs i avsnittet "Sammanfattning" för Södra Sandby i del 2 så att områdena omnämns vid uppmärksammandet av översvänningsrisker.

4.3.2 Verksamhetsområden

Aktbilaga 465, 496, 521, 532 och 549 motsätter sig utbyggnaden av verksamhetsområdet i norra Södra Sandby. De menar att jordbruksmarken inte bör bebyggas och att det strider mot bevarandet av bygdens särdrag och natur. Det föreslås att industrimarken ska läggas öster om Starka där störningarna blir mindre och jorden är av lägre klass.

Kommentar: För kommunens del är det angeläget att få till stånd mer mark för verksamheter. Det är också viktigt för orternas utveckling att det finns lokalt näringsliv. I Södra Sandby föreslås mark för verksamheter i norr, kring Starka, och i öster. I delar av föreslagna områden, särskilt i nordöst, finns risker för översvämning. Att utöka föreslaget område för ny verksamhetsmark ytterligare i öster kan dessutom innebära ytterligare mer trafik genom Södra Sandby.

Delar av föreslagna verksamhetsområden i norra delen av Södra Sandby (delområdet väster om Starka) ligger inom områdesbestämmelse PÅ 49/2006 1281K-P51, men utanför det område som i områdesbestämmelserna markeras som värdefullt jordbrukslandskap med höga natur- och kulturmiljövärden. Föreslagna verksamhetsytor i norr har bedömts rimliga ur landskapsbildsynpunkt men påverkan på landskapsbilden i området bör uppmärksammas i efterföljande planskeden. I en detaljplaneprocess hanteras även trafikfrågor och risk för påverkan för närboende och lämplig utformning regleras i planbestämmelser.

En utveckling enligt planförslaget kräver dialog med fastighetsägarna. Lunds kommun strävar alltid efter samverkan med fastighetsägare och aktörer. Påverkan på pågående jordbruksverksamhet är en sådan fråga som kan diskuteras.

4.3.3 Trafik

Aktbilaga 525 anser att den infrastruktur som måste till för befintliga och nya Sandbybor bör planeras in först, innan någon utbyggnad av boendeområden sker.

Södra Sandby Centeravdelning och **aktbilaga 503** menar att planeringen av "Förbifart sydväst" och breddningen av Fågelsångsvägen bör påbörjas snarast. **Aktbilaga 289, 318, 324, 500** är även av åsikten att problemen på Fågelsångsvägen bör åtgärdas. **Aktbilaga 503** menar att förbifarten sydväst (Dalbyvägen till Fågelsångsvägen) bör vara inom planperioden.

Aktbilaga 500 menar att det saknas en plan för hur man ska leda genomfartstrafiken utanför Södra Sandby, att det måste vara ett bättre alternativ än att ta "kortaste vägen" genom centrum. Aktbilaga 500 undrar även hur trafiksituationen i centrum går ihop med prioriteringen av fotgängare i tätorternas centrum. **Aktbilaga 525** menar att hastighetsgränsen i centrum bör regleras till max 30 km/h. **Aktbilaga 545** menar även att hastighetsgränsen bör regleras på Lundavägen. **Aktbilaga 318** anser att det är fel att ha all trafik genom 4-vägskorset. **Aktbilaga 324** menar att centrumkorsningen bör avlastas genom en ny genomfart. Det skulle göra så att befolkningen i Assarhusaområdet slipper att åka åt fel håll för att komma till Lund. **Aktbilaga 283** menar att Dalbyvägen idag är en tungt belastad väg och att kommunen bör ha en bättre trafiklösning för Södra Sandby.

Aktbilaga 417 anser att Öståkravägen bör dras rakt söderut för att förbättra trafiksituationen för de boende.

Aktbilaga 289 menar att spårvägsbygget endast har negativa konsekvenser för Södra Sandby då det endast resulterar i indragna busshållplatser. Även **aktbilaga 521** nämner de dåliga kommunikationerna mot Brunnhög, ESS och kommande spårvagn, både med cykel- och bilväg.

Kultur- och fritidsnämnden för fram att de ser ett behov av att utveckla gång- och cykelväg från Södra Sandby till Skrylle.

Aktbilaga 500 menar att den framtida cykellänken från Lindängen efter Lund-Sandby-vägen istället bör ansluta till den befintliga stenbron till Mölan.

Kommentar: Översiktsplanen redovisar reservat för två nya vägar som kan bidra till att avlasta trafiksituationen i centrala Södra Sandby, dels mellan Dalbyvägen och Hällestadsvägen och dels en förlängning av Assarhusavägen till Fågelsångsvägen. Enligt genomförda mätningar 2007 har dock ca 80% av motorfordonstrafiken start eller målpunkt inom tätorten, varför några dramatiska reduktioner av trafiken i centrum torde bli svåra att uppnå. Men befintliga vägar som omger tätorten, tillsammans med de föreslagna nya, kan bidra till en bättre trafiksituation i centrum än vad som annars vore fallet. Dessa "ringvägar" har dock även de viss näraliggande bostadsbebyggelse samt behov av trafiksäkra passager (exempelvis vid Norrevång), varför det kan vara problematiskt att tillåta påtagligt högre hastighet på dessa sträckor. Hastighetsbegränsningar regleras inte heller i översiktsplanen; beslut gällande det kommunala gatunätet tas av tekniska nämnden, och huvudvägarna i centrum är Trafikverkets ansvar.

Vägreservatet i östra delen av Södra Sandby är beslutad i fördjupningen av översiktsplanen för Södra Sandby. Innan ett genomförande blir aktuellt kommer ytterligare studier att genomföras.

Översiktsplanen redovisar ett förslag på en stärkt koppling för väg- och kollektivtrafik mellan Södra Sandby och Brunnhög/ESS. Planen redovisar även ett kompletterande cykelstråk från centrala Södra Sandby längs Dalbyvägen mot Skrylle. Förslaget till alternativ saknad cykellänk mellan Lindegårdsvägen och Hardebergaspåret är intressant. Det är dock tveksamt hur stor nytta och användning den skulle få, men detta kan studeras ytterligare. En översyn av cykelstråken görs lämpligen inom ramen för en ny cykelstrategi.

4.3.4 Grönt

Föreningen Gamla Lund menar att den frihållna dalgången norr om Fågelsång kan förstärkas som natur- och odlingsområde längs ån.

Kommentar: Översiktsplanen redovisar hur Fågelsångsdalen utvecklas som just odlingslandskap, natur och med blå-gröna huvudstråk. Hur förstärkning av ekologiska och rekreativa värden kan ske finns beskrivet i avsnittet "Grön infrastruktur och ekosystemtjänster" i del 2.

4.4 Dalby

Föreningen Gamla Lund menar att en helhetsplan för bevarande förnyelse och utveckling av småstadskaraktär i ortskärnan bör arbetas fram.

Socialdemokraterna i Dalby anser att kommunen måste skapa en tydlig målbild om ett framtida Dalby som utvecklas i samklang med ortens historia och det omgivande natur- och kulturlandskapet. De pekar sedan på ett antal utgångspunkter för en vision om Dalbys utveckling och menar att detta bör genomsyra planering och verksamhet i alla kommunens nämnder.

Genarps miljövårdsgrupp uttrycker vikten av att Dalby utvecklas eftersom att det finns service där som även utnyttjas av Genarpsborna. Genarps miljövårdsgrupp lägger till att det dock inte räcker med allmänna målsättningar om det inte följs upp med ett målmedvetet och konkret utvecklingsarbete.

Kommentar: Ett behov av en fördjupning av översiktsplanen eller motsvarande för Dalby pekas ut i översiktsplanen. I ett sådant arbete finns förutsättningarna för att ta ett helhetsgrepp och arbeta med en målbild för ett framtida Dalby.

4.4.1 Utbyggnadsfrågor

Föreningen Gamla Lund uttrycker att de inte har något att invända mot de förslagna utbyggnadsområdena och att de särskilt vill prioritera området söder om den planerade stationen.

Aktbilaga 278 och 277 menar att det södra området vid stationen bör bebyggas med friliggande villor och radhus istället för flerfamiljshus för att skona den milsvida utsikt som området har. Aktbilaga 278 menar att flerfamiljshus gör sig bättre i de östra delarna av byn.

Socialdemokraterna i Dalby att det, enligt dem, byggs för lite i Dalby trots att det finns ett stort bostadsbehov. De framför att det främst är lägenheter som behöver byggas. Socialdemokraterna i Dalby anser att möjligt framtida bostadsbyggande i Dalby bör motsvara det som finns i ÖP 2010 på ca 9,5 % av den totala utbyggnaden i kommunen. De anser även att Dalbys egna styrkor måste lyftas fram och marknadsföras och att det är viktigt att behålla handlingsalternativ som möjliggör en kraftfull utbyggnad långsiktigt, bland annat längst Hällestadsvägen.

Aktbilaga 270 anser att Dalby inte bör bebyggas på det sättet som föreslås. **Aktbilaga 272, 273** anser att man inte bör göra Dalby större.

LRF:s kommungrupp i Lund anser att man ej bör bebygga den goda åkermarken utan istället använda marken nordost om byn vid behov.

Länsstyrelsen menar att det finns stora risker för konflikter med riksintresse Dalby-Hardeberga [M83] utifrån planerad bebyggelse kring Dalby station och Dalby kyrka. Detta eftersom att läget för de nya bostäderna och verksamheterna kommer att ha stor inverkan på möjligheten att förstå och uppleva kyrkans relation till de kringliggande kulturlandskapet. Därför är fortsatta analyser och anpassning till kulturhistoriska värden i landskapet en nödvändighet för att planeringen i området inte ska skada riksintresset.

Sydsten uppmärksammar att det på kartan har markerats ett område för utbyggnad efter 2040 som ligger i direkt anslutning till tåktens utfart till väg 11. Sydsten är av den åsikten att framtida bebyggelse bör ligga på ett betryggande avstånd från utfarten till väg 11 för att minimera risken för bullerstörningar i det nya området. **VA SYD** ifrågasätter utbyggnadsområdet efter 2040 som ligger längs väg 11-102 eftersom att det enligt skyfallskarteringen översvämmas kraftigt vid stora regn. VA SYD menar därför att

markanvändningskartan bör revideras så att det översvämmade området inte längre ingår i utbyggnadsplanerna.

LKF framför att LKF:s fastighet Kvarnskon 3 idag har gällande detaljplan för bostäder och att arbete med ny reviderad plan för bostäder pågår. Därför menar LKF att området felaktigt har markerats som grönområde.

Aktbilaga 375 för fram att det finns ett flertal fastigheter som inte omfattas av detaljplan i Norra Dalby längst med Vinkelvägen. Aktbilaga 375 menar att det vore rimligt att den nya översiktsplanen inbegriper området för en framtida planläggning då detta kommer att behöva ske inom en överskådlig framtid enligt plan- och bygglagen.

Aktbilaga 331 menar att hela området Rökepipan bör avföras som möjligt utbyggnadsområde och argumenterar för områdets estetik- och rekreativsmöjligheter, naturvärden, kulturlandskap och hållbarhetsaspekter. Aktbilaga 331 menar även att området utgör ett avsteg från politiskt beslut och planstrategi då det inte är ett kollektivtrafiknära läge.

Kommentar: Genom att hushålla med mark samt att planera i hållplatsnära läge föreslås förtätning samt utbyggnad i stationsområde som huvudsaklig inriktning för utbyggnaden av Dalby fram till 2040. Planeringen av ny bebyggelse vid Dalby stationsmiljö kan påverka den känsliga miljön vid Dalby kyrka och kungsgård samt omgivande kulturlandskap och måste planeras med stor hänsyn till denna miljö.

Utbyggnadsområden efter 2040 har inte preciserats. När dessa studeras närmare i framtiden behöver bland annat hänsyn tas till översvämmning, närhet till täkt samt kultur- och naturmiljövärden. En komplettering görs som uppmärksammar översvämningsriskerna i södra Dalby. Området kring Vinkelvägen i norra Dalby är i markanvändningen utpekade som landsbygd, då översiktsplanen inte föreslår någon ytterligare expansion av orten norrut.

Markanvändningen vid Kvarnskon 3 justeras utifrån LKF:s påpekande.

Ett behov av en fördjupning av översiktsplanen eller motsvarande för Dalby pekas ut i översiktsplanen. I ett sådant arbete kan bebyggelseutbredning och bebyggelsekaraktär för Dalby samt hänsynstaganden fördjupas.

4.4.2 Grönt

Föreningen Gamla Lund är positiva till att det öppna landskapet väster om Heligkorskyrkan bevaras och menar att så bör även ske på lång sikt.

Sydsten påpekar att det finns ett blågrönt huvudstråk utritat genom täktområdet och föreslår att det istället lokaliseras till småvägarna söder om väg 11 eftersom att stråk av dessa slag bör hållas på betryggande avstånd från täktverksamhet.

Kommentar: Det blå-gröna huvudstråket som passerar strax söder om Sydstens täktområde Önnelöv utgörs, till stor del av den äldre banvallen som förbinder Dalby med Veberöd. Banvallen med närområde har flera allmänna intressen och värden i sin nuvarande sträckning. I och med att banvallen presenteras som ett blå-grönt huvudstråk så betyder det att det är kommunens viljeinriktning att stråket ska kunna nyttjas för rekreativa och ekologiska värden så länge det är möjligt med hänsyn till täktverksamheten.

4.5 Stångby

4.5.1 Utbyggnadsfrågor

Region Skåne uppmanar kommunen att verkligen ta höjd för utbyggnaden i Stångby för att på bästa sätt ta tillvara nyttan och effekten av det stationsnära läget. **Föreningen Gamla Lund** är positiva till att Stångby byggs ut till ett helgjutet stationsområde. Föreningen framför att det vore önskvärt med större lokal variation och mindre utbyggnadsenheter.

LRF:s kommungrupp i Lund anser att utbyggnaden av Stångby bör begränsas till redan beslutad bebyggelse. **Aktbilaga 484** anser att Stångbyutbyggnaden bör avbrytas, både gällande beslutad utbyggnad och planering för nya bostäder och vägar.

Aktbilaga 541 menar att området som är markerat för utbyggnad efter 2040 norr om Stångby bör tas bort från översiktsplanen.

Samfällighetsförening Vällkärrtorn nr 8 motsätter sig att bebyggelse på Stångby Söder flyttats fram ca 10 år sedan ÖP 2010.

Aktbilaga 516 anser att bebyggelse på Vagnvägen, Signalvägen och Svenshögvägen bör ha maximalt 2 våningar och att man bör planera för lek och fritidsaktiveter för barn i alla åldrar.

Kommentar: De delarna som ligger närmast stationen föreslås byggas ut fram till 2040 för att skapa ett stärkt och sammanhållet stationssamhälle. En stadsmässighet ska skapas kring stationen. I övrigt ska småstadens och trädgårdsstadens karaktär växa fram. Ytterligare utbyggnad efter 2040 pekas ut som en möjlighet för Stångby att växa vidare i framtiden. Vidare analyser och bedömningar behöver göras innan en sådan utbyggnad är aktuell. Synpunkter på utformningen av planerad utbyggnad i Stångby tas med till pågående detaljplaneringsarbete.

4.5.2 Verksamhetsområden

Aktbilaga 449 ifrågasätter planerna på nya industriområden kring Stångby och menar att verksamhetsområden bör placeras i närheten av ringleder och motorvägar där det är olämpligt att ha bostäder.

Kommentar: I direkt anslutning till Stångby pekas inga nya verksamhetsområden ut i översiktsplanen. En bit söder om Stångby pekas ett verksamhetsområde ut. Området föreslås dock ändras till benämningen "arbetsplatsområde" just mot bakgrund av att de inte är anslutet till det övergripande vägnätet som är utpekade som rekommenderad väg för farligt gods.

4.5.3 Trafik

Aktbilaga 516 efterfrågar en utbyggnad av trygga gång- och cykelvägar för barn och ungdomar redan under utbyggnadsprocessen.

Aktbilaga 509 lägger fram ett förslag till en ny cykel- och gångväg längs med östra sidan av Örtorftavägen som sedan knyter an till befintlig gång- och cykelväg.

Aktbilaga 449 menar att Stångby inte bör vara omgärdad av diverse reservat för järnvägar och ringleder.

Aktbilaga 516 menar att busstrafiken bör ledas längs med eller i den yttre delen av Stångby Öster II, istället för längs Haraldsfältsvägen då den bland annat är för smal.

Aktbilaga 516 menar att man bör minska genomfarten genom befintlig bebyggelse i Stångby Öster.

Kommentar: Synpunkter på utformning av gaturum, både under och efter utbyggnad, tas med till det pågående detaljplanearbetet för Stångby. Föreslagen gång- och cykellänk är en del av ett utpekade stråk i översiktsplanen.

Vägreservatet mellan E22 och väg 108 tas bort ur planen efter beslut i byggnadsnämnden 2018-08-23. Sträckningen för en höghastighetsbana för tåg mellan Lund och Hässleholm kommer att preciseras inom arbetet med järnvägsplan som har inletts. I det arbetet görs analyser av olika sträckningars konsekvenser på bland annat Stångby.

Översiktsplanen redovisar en möjlig kollektivtrafiksträckning på östra sidan av Stångby som kan bli aktuell på sikt. Haraldsfältsvägen är planerad och byggd inte bara för boende utmed gatan och bedöms kunna

hantera också viss busstrafik och genomfartstrafik. Haraldsfältsvägen är också en gen väg till det nya stationsläget, vilket är bra för resenärerna.

4.6 Veberöd

Aktbilaga 308 menar att det saknas mötesplats med lekplatsmöjligheter i Veberöd Centrum vilket skulle skapa trygghet, barnsäkerhet och ett välkomnande centrum.

Aktbilaga 458 efterfrågar en prognos för hur åldersstrukturen kan komma att se ut för ett större Veberöd och undrar hur samhällsservicen hänger med i utbyggnaden. Aktbilaga 458 saknar även något om möjligheter för föreningsliv och fritidsaktiviteter att ta emot ett ökat antal medlemmar.

Kommentar: En plan för samhällsservicens behov när kommunen växer bör tas fram. Förutsättningarna för dessa frågor i Veberöd studeras även vidare i fördjupningen av översiktsplanen för Veberöd.

4.6.1 Utbyggnadsfrågor

Aktbilaga 458 påpekar att den planerade bostadsbebyggelsen i Veberöd till 2040 (1200 bostäder) avviker från det som anges i Järnvägsutredningen som möjlig och önskad utbyggnad av Veberöd och undrar vilken siffra som är korrekt. Aktbilaga 458 påpekar även att tillväxten både anges som 1200 bostäder och 1200 invånare vilket skapar förvirring.

Aktbilaga 286 är positiv till att Veberöd växer. **Aktbilaga 485** för fram ett antal idéer och tankar kring hur Veberöd kan bli ännu bättre.

Föreningen Gamla Lund menar att de föreslagna utbyggnadsområdena i huvudsak är välbelägna. Föreningen menar dock att den på sikt föreslagna utbyggnaden i Idala strövområde är diskutabel. **Aktbilaga 297, 298, 325 och 346** motsätter sig utbyggnaden i Idala. **Tekniska nämnden** menar att ett förtydligande behövs gällande ett utbyggnadsområde i anslutning till Idala då det både är utpekade som "Utbyggnadsområde efter 2040" och "Natur".

Aktbilaga 325 menar att de två områden som är markerade för utbyggnad efter 2040 i naturområdet mellan Mossagårdsvägen och Gullvivsvägen ej bör bebyggas.

Veberöds Centerpartiavdelning menar att all föreslagen bebyggelse mellan Skurupsvägen (102:an) och Dalbyvägen (11:an) bör utgå ur planen. Veberöds Centerpartiavdelning föreslår istället förtätning och en utveckling av samhället i östlig riktning. **LRF:s kommungrupp i Lund** anser att man bör ta bort planerna i de västra delarna och istället bygga österut.

Sydvatten informerar om att de planerar för en ny dricksvattenledning mellan Vombverket och Norra Ugglarp och att ledningen dras längst väg 11 norr om Veberöd vilket inverkar på samtliga i översiktsplanen redovisade nya verksamhetsområden och utbyggnadsområden 2040 norr om vägen. Sydvatten informerar om att bebyggelse ej kan ske ovan ledningen. **Veberöds Centerpartiavdelning** menar att verksamhetsområdena bör utgå och ersättas av ett område öster om byn, söder om riksväg 11.

VA SYD menar att föreslaget utbyggnadsområde längst med Veberödsbäcken bör utgå på grund av att det finns problem med hög vattenföring i bäcken. I samband med detta belyser även VA SYD att det görs konstateranden och ställningstaganden i översiktsplanen som säger att översvänningsområden ej bör bebyggas.

Aktbilaga 458 efterfrågar hur hållplatsnära läge beräknas med avseende på avstånd för gång- och cykeltrafik.

Kommentar: Utgångspunkten i förslag till ÖP är att det ska ske med närhet till kollektivtrafik samt service i ortskärnan. Förutsättningar för utbyggnad studeras vidare i den pågående fördjupningen av översiktsplanen för Veberöd. Idala strövområde är utpekade som område för utbyggnad efter 2040. Fram till 2040 är gällande markanvändning "natur".

Angående Sydsvattens nya ledningssträckning utgår Stadsbyggnadskontoret från att den väljs för minsta möjliga intrång. Föreslagen verksamhetsmark återfinns även i gällande översiktsplan, ÖP 2010.

Utbyggnadsområdet Traversen intill Veberödsbäcken kommer preciseras i kommande fördjupning av översiktsplanen. Översvämningsskarteringen visar att största delen av Traversen är möjligt att bebygga med hänsyn till känd översvämningrisk.

Översiktsplaneringen förhåller sig till en spårkorridor samt en osäkerhet om när en järnväg kommer till stånd. I närtid innebär det att kollektivtrafikförsörjningen består av buss. Möjligheter till utbyggnader i kollektivtrafiknära lägen innebär alltså områden nära busshållplatser. Ofta avses 300-400 meter kring en busshållplats, att jämföra med cirka 1500 meter kring en tågstation.

4.6.2 Grönt

Aktbilaga 303 menar att grönområde och skog bör bevaras i Veberöd.

Kommentar: Tillgång till grönområden och skog är en kvalitet i Veberöd, vilket ska tas tillvara när orten växer.

4.7 Genarp

Genarps miljövårdsgrupp menar att kommunen bör ta ett samlat grepp över Genarps långsiktiga utveckling genom att utarbeta ett förslag till fördjupning av översiktsplanen.

Genarps miljövårdsgrupp framför flera exempel på åtgärder som enligt föreningen bör genomföras för att höja Genarps attraktivitet och utvecklingspotential. Man bör utveckla ett centrum i Genarp i anslutning till Bygatan och Centrumparken. Man bör bygga en gång- och cykelväg längst Heckebergavägen och Risavägen med trädplantering. Man bör etablera en cykelväg mot Lund via Ettarp-Esarp-Alberta-Kyrkheddinge. Man bör utveckla ett rekreativstråk längst Höje å med cykelväg på delar av sträckan. Ekevallens p-plats bör rustas upp och cykelvägen dit bör breddas. Busstrafiken bör utvecklas och det skulle vara bättre om bussarna i framtiden har Ekevallens p-plats som ändstation. Det bör byggas lägenheter i Genarp för att bredda bostadsutbudet. Lunds kommun bör informera och tala om att man vill att Genarp ska utvecklas och marknadsföra kommundelen.

Kommentar: En fördjupning av översiktsplanen eller liknande bör tas fram som tar ett helhetsgrepp på Genarps framtida utveckling.

4.7.1 Utbyggnadsfrågor

Genarps miljövårdsgrupp menar att mer mark måste avsättas för den långsiktiga utvecklingen av Genarp. De uttrycker också att det måste kunna byggas 35-40 bostäder/år om Genarp ska kunna utvecklas med mer och bättre service, som underlag för kollektivtrafiken, folktandvård, distriktssjuksköterska m.m.

Föreningen Gamla Lund menar att de visade utbyggnadsområdena är välbelägna men att en översiktlig studie av förtättnings- och utbyggnadsområdena i tätorten behöver göras då bymiljön behöver vara värdig den unika 1500-talskyrkan.

Genarps byalag har tagit fram förslag på flera områden som bör tas med i översiktsplanen. Detta bör göras på ett klokt vis där områdena behåller sina gröna inslag. Man tycker att det är viktigt att områdena omnämns i översiktsplanen för att närliggande bostadsinnehavare ska få en bättre bild av framtidsplanerna för områdena.

Aktbilaga 507 presenterar förslag på hur flera skogspartier centralt i Genarp skulle kunna förtätas utan att ge avkall på känslan av det skogsnära och föreslår en utbyggnad ut mot Ekevallen i framtida planering.

Kommentar: I en fördjupning av översiktsplanen eller liknande kan utbyggnadsförutsättningarna i Genarp studeras. Synpunkter och förslag tas med i vidare arbete.

4.7.2 Trafik

Tekniska nämnden menar att markanvändningskartan för Genarp bör kompletteras med Genvägen, en gata som enligt nämnden har en viktig roll i det övergripande trafiksystemet.

Genarps byalag trycker på vikten av att man tar med vägen som ska gå från rondellen Gödelösvägen mot Ekesvång som ska anslutas till Vårdshusvägen när man redovisar bebyggelsen vid Åbron. Detta eftersom att det fungerar som en ringväg för tung trafik som inte ska till centrum.

Kommentar: Genvägen läggs in som länk i huvudgatunätet. Någon ny väg mellan Gödelösvägen och Vårdshusvägen finns inte med i planen då nyttan med denna bedöms begränsad vad gäller minskad trafik i centrum. Nyttorna bedöms inte motivera ingreppet som en sådan väg skulle innebära.

4.8 Torna Hällestad

4.8.1 Utbyggnadsfrågor

Tekniska nämnden föreslår att ny bebyggelse placeras söder om bebyggelsen i Torna Hällestad om det bedöms som lämpligt. Skälet är att kommunen äger mark där.

Kommentar: Ny bebyggelse i Torna Hällestad planeras i söder där kommunen äger mark. Avgränsningarna för utbyggnaden är gjorda för att hushålla med marken och stärka förutsättningarna för en förtätad och sammanhållen by.

4.8.2 Trafik

Tekniska nämnden ställer sig tveksamma till att planera för en ny väg öster om bebyggelsen. Skälet är att flödena av motorfordon genom tätorten är relativt små. Nämnden föreslår att man istället planerar för en översyn av existerande huvudgator i tätorten i syfte att skapa trafiksäkra och trygga gatumiljöer.

Kommentar: Vägreservatet är utpekade som en möjlig framtida koppling. Innan eventuella beslut om genomförande tas kommer ytterligare studier samt prövningar enligt fyrstegsprincipen att genomföras.

5 Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen påpekar att den mark som markeras som landsbygd på mark- och vattenanvändningskartan är de områden som idag utgörs av åkermark. Eftersom att landsbygd vanligtvis definieras som alla områden utanför tätort efterfrågar Länsstyrelsen ett förtydligande av vad kommunen definierar som landsbygd.

Socialdemokraterna i Dalby anser att det är viktigt att det ges planmässiga förutsättningar för viss utbyggnad även i mindre byar på landsbygden. Socialdemokraterna i Dalby föreslår att de kan ske som komplettering med bostäder till befintlig bebyggelse.

Aktbilaga 478 anser att man bör uppvärdera jordbruksnäringen.

Föreningen Gamla Lund är positiva till att det öppna landskapet mellan Nöbbelöv och Vallkärra bibehålls.

Föreningen Gamla Lund efterfrågar tydligare riktlinjer för planeringen av de fem definierade landskapszonerna *Lunds stad, Slätten, Romeleåsen, Backlandskapet* och *Vombsänkan*.

VA SYD anser att de två sista meningarna i andra stycket om *Bebyggelseutvecklingen på landsbygden* bör ändras till:

"Vattentjänstlagens §6 slår fast att kommunen har skyldighet att tillgodose behovet av vattenförsörjning eller avlopp om detta, med hänsyn till människors hälsa eller miljön, behöver lösas i ett större sammanhang för blivande eller befintlig bebyggelse. Hur många fastigheter som ska omfattas för att behovet av en lösning i större sammanhang ska uppstå står inte angivet i lagtexten, men i förarbetena till 1955 års va-lag, där begreppet infördes, nämns 20-30 fastigheter men att det också kan vara färre om bebyggelsen ligger så samlad att miljön eller hälsoaspekten kräver en samlad lösning."

Aktbilaga 535 anser att den markering som fanns i plankartan översiktsplanen -98 bör användas och återinföras, markeringen "Bevarande av kulturhistoriskt värdefull miljö och ett öppet landskap". Aktbilaga 535 anser även att Ladugårdsmarken bör betraktas och markeras som ett enda, sammanhängande och orört område tillsammans med i första hand Svenstorp och Håstad och i andra hand även med Kävlingeå-området. **Aktbilaga 464** anser att Ladugårdsmarken tillhör det stora, orörda och sammanhängande området Svenstorp och bör markeras och skyddas därefter.

Kommentar: Vad som är utpekad på markanvändningskartan som "landsbygd" är mark utanför tätorter utom den som är utpekad som natur samt vatten. Ställningstaganden som är gjorda i avsnittet "Landsbygdsutveckling" i del 2 knyter i huvudsak till användningen "Landsbygd". Detta förtydligas i antagandehandlingen.

Ett avsnitt om jordbruket och jordbruksmarkens värde har tillkommit i utställningsförslaget sedan samrådet och processen hur vägvalet gjorts mellan jordbruksmark och utbyggnad finns beskrivet i miljökonsekvensbeskrivningen. Kommunen har en restriktiv hållning till exploatering av jordbruksmark men vissa bebyggelsekompletteringar ska vara möjliga i syfte att stödja en levande landsbygd. Att utveckla tydligare riktlinjer för planeringen av de fem definierade landskapszonerna är en intressant idé som stadsbyggnadskontoret tar med sig i den fortsatta översiktsplaneringen.

Meningarna om Vattentjänstlagen byts ut enligt VA SYD:s synpunkter.

Större opåverkade områden, enligt 3 kap 2 § MB är utpekade i översiktsplanen. Det är angivet att gränserna för områdena bör betraktas som principiella och därmed tolkas beroende på problemens art. En komplettering görs i Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen om att en östlig dragning av höghastighetsbanan mellan Lund och Hässleholm innebär en påverkan på det opåverkade området Svenstorp.

5.1 Jordbruksmark

LRF:s kommungrupp i Lund föreslår att man begränsa utbyggnad på jordbruksmarken som redan används till framtida livsmedelsproduktion. **Region Skåne** anser att översiktsplanen totalt sett tar relativt stora ytor med jordbruksmark i anspråk för nyexploatering. **Miljönämnden** påpekar att brukningsvärd jordbruksmark enligt miljöbalken enbart får tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på annat sätt. Nämnden menar därför att en motivering för respektive område där det är aktuellt behöver förtydligas och ger exemplet verksamhetsområdet vid Dalbyvägen/Stora Råby byaväg. Detta efterfrågas även av **Region Skåne**. **LRF:s kommungrupp i Lund** menar att jordbruksnäringen saknas i strategiavsnittet eftersom att ett hållbart samhälle förutsätter att det finns mark att odla och producera livsmedel på. **Samfällighetsförening Vallkärrtorp nr 8** motsätter sig bebyggelse på högklassig jordbruksmark. **Höjeådalens intresseförening** menar att jordbruksmark endast bör tas i anspråk efter noggrann konsekvensanalys och övervägande av vilka intressen som prioriteras före andra och efterfrågar detta i miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen. **Aktbilaga 273, 336, 361, 407, 421, 478** och **484** anser att man inte bör bebygga mer åkermark. **Aktbilaga 541** anser att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till jordbruksmarken och dess betydelse för livsmedelsproduktion och minskade transportbehov.

Aktbilaga 541 menar att det behövs en illustration över åkermarksklassificering i kommunen där det tydligt bör framgå vilka tätorter och ytor för kommunikationer som ligger på skyddsvärd åkermark.

Aktbilaga 502 menar att jordbruket och åkermarken är inkonsekvent inblandad.

Aktbilaga 539 anser att översiktsplanen bör innehålla ett ställningstagande där markägare som drabbas av markförluster ska ersättas med likvärdig mark.

Aktbilaga 539 menar att förslaget är utformat på ett sätt som ianspråktar mer jordbruksmark än vad som egentligen anges.

Höjeådalens intresseförening anser att odlings- och koloniområdena i Källby, åkrarna i Flackarp och åkrarna på norra sidan mellan Lyckebacken/Högbovägen och Värpinge ej bör bebyggas på grund av den goda odlingsjorden.

Aktbilaga 539 menar att man bör bygga i östra delarna av kommunen och inte mer i Stångby och Råbylund än vad nu beslutat, aktbilaga 539 anser även att man inte bör förverkliga planerna i Brunnsnäs på grund av den goda jorden.

Kommentar: Processen hur vägvalet gjorts mellan jordbruksmark och utbyggnad beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen. Där ingår också en beskrivning av vilka väsentliga samhällsintressen som tillgodoses av utbyggnaden. I konsekvensbeskrivningen redovisas ianspråktagen mark per ort samt fördelning förtätning/utbyggnad samt resonemang om alternativ.

Förtätning är den prioriterade inriktningen. Men för att möta behovet av bostäder och uppnå en variation av bostadstyper krävs därför en variation av lokaliseringmöjligheter. Brunnsnäs är en viktig del i att utnyttja investerad spårburen infrastruktur och stärka utvecklingskraften i Lund och regionen som helhet. Därutöver är antalet områden för blandad bebyggelse på jordbruksmark som ingår i markanvändningen fram till 2040 mycket begränsade kring staden Lund och syftar till att skapa en sammanhållen och hållbar stad och där serviceunderlag i befintliga stadsdelar stärks.

Områden för verksamheter krävs för att skapa nya arbetsplatser i den regionala motorn Lund och för att erbjuda mark till de verksamheter som inte längre kan samspela med en omvandling till blandad bebyggelse. En högre täthet eftersträvas vilket innebär att det samlade markanspråket innebär ett väsentligt högre utnyttjande. Nyexploaterade områden för verksamheter ska kunna ha en högre täthet än de befintliga verksamhetsområdena som omvandlas. De mer centrala omvandlade områdena för blandad bebyggelse ska kunna ha en betydligt högre täthet än om motsvarande område planerats i kanten av staden.

För en utveckling i hela kommunen ska 1/3 av bostäderna kunna lokaliseras utanför staden Lund och i dessa lägen är förtätningmöjligheterna mer begränsade. I de övriga orterna behöver bostadsbeståndet breddas och den sociala hållbarheten stärkas. Stationsläget i Stångby tillvaratas för att skapa ett långsiktigt hållbart stationssamhälle välintegrerat i regionen.

5.2 Grus- och stentäkter

Länsstyrelsen bekräftar att det finns ett behov för en grushushållningsplan eller motsvarande uppdaterat materialförsörjningsprogram som stöd för fortsatt planering. **Miljönämnden** menar att tematiska fördjupningar avseende täktverksamheter behövs. Nämnden anser att alla riksintressen för värdefulla ämnen och material bör redovisas i handlingarna. Nämnden anser också att kommunen bör verka för en tematisk fördjupning av frågor om ballastmaterial i samråd med grannkommunerna.

Länsstyrelsen vill att det förtydligas att syftet med att minska naturgrusanvändning inte är att den har dålig kvalitet och att det finns mer berg utan att naturgrus är skyddat i lagstiftningen genom 9 kap 6 f § miljöbalken. Även att rullstensåsar och andra avlagringar med naturgrus ofta är viktiga grundvattenmagasin som ska skyddas för att säkra nuvarande och framtida vattenförsörjning.

NCC menar att det är av stor vikt att befintliga bergtäkter tillåts att utvecklas i syfte att leverera material till regionens infrastruktur och bostadsbyggnad för att klara efterfrågan av materialförsörjning i Skåne län både idag och på längre sikt. **SBMI** menar att den restriktiva hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter som planen uttrycker inte motsvarar det ökade behovet. SBMI menar att det är av stor vikt att områden där det är möjligt att utvinna ballastmaterial inte ges ytterligare restriktioner. Föreningen argumenterar genom att skriva att bergmaterial är en oundgänglig produkt i samhällsbyggandet och att

hushållningsplaner inte ändrar det faktumet. De framhäver även att kommunens bergtäkter bidrar till försörjningen av hela sydvästra Skåne.

NCC meddelar att deras avsikt är att bedriva en långsiktig verksamhet på tåkten i Södra Sandby och att även efter nuvarande tillståndsperiod kunna fortsätta utvinning av materialet, som är av riksintresse. NCC tydliggör att det, inom ramen för en tillståndsprövning enligt miljöbalken, finns goda förutsättningar att utvärdera och utforma verksamheten så att berörda riksintressen respekteras samtidigt som materialförsörjningen i regionen säkras.

Länsstyrelsen rekommenderar att pågående täkter redovisas med sina platsspecifika nummer då det platsspecifika numret är alltid är kvar trots ägarskiftet.

Aktbilaga 370 menar att kommunen bör ta ställning mot ett nytt miljötillstånd till förmån för rekreation även vid Hardeberga.

Kommentar: Lunds kommun är väl medveten om tåkternas betydelse för utvecklingen i sydvästra Skåne samt problemen med att starta nya täkter liksom långväga transporter. Detta lyfts också fram i översiktsplanen. Kommunen ska noga pröva markanvändning som kan påtagligt försvåra utvinningen. Därför pekar översiktsplanen inte ut förslag på sådan ny markanvändning. Lund intar dock en restriktiv hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter. En grushushållningsplan för hela Skåne bör tas fram och utgöra underlag till framtida ställningstaganden. Ett förtydligande om naturgrus användningen liksom redovisning av tåkternas platsspecifika nummer görs utifrån Länsstyrelsens synpunkt.

5.3 Hästhållning

Kultur- och miljönämnden är positiva till att hästhållningen fått så stort utrymme som en egen del i planen och ställer sig bakom det ställningstagande som görs i planen.

Aktbilaga 372 saknar ett resonemang kring hur hästföreningar ska utvecklas eller ges möjlighet att få annan mark att utvecklas på. Aktbilaga 372 påpekar också att hästgödselhantering inte luktar så som översiktsplanen påstår.

Aktbilaga 474 menar att ridvägarna i kommunen är dåligt geografiskt planerade.

Kommentar: Mark för ridhus finns utpekad norr om Lunds tätort. I flera delar av kommunen ska hästverksamhet ges möjlighet att utvecklas. Det finns ett behov av att se över utvecklingen av ridvägsstråk. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för samordningen mellan hästsporten och kommunen.

6 Det nära och levande Lund

6.1 Stadsliv och möten

Vänsterpartiet ser gärna att kulturbyggnader och parker inbjuder till möten mellan människor och fungerar som stöd till konstnärlig verksamhet.

Kultur- och fritidsnämnden anser att biblioteksplanen bör beaktas på samma vis som det idrottspolitiska och kulturpolitiska programmet. Kultur- och fritidsnämnden menar även att biblioteken behöver synliggöras som en informell, icke kommersiell mötesplats i planstrategin.

Lunds Universitet meddelar att de är positiva till att kommunen lyfter fram strategin att möta universitetets och studenternas behov av lokaler, mötesplatser och kommunikationer. **ESS** efterfrågar en större lokal lämplig för kongresser i Lund och menar att den nuvarande bristen är en hämmande faktor för möjligheterna att åstadkomma en fullödig kunskapsmiljö.

Aktbilaga 271 undrar hur målet "Lunds stadskärna ska vara den självklara mötesarenan för alla kommuninvånare" ska genomföras för boende i Dalby, Genarp, Veberöd m.fl.

Aktbilaga 500 menar att greppet "sammanhängande stråk" saknas för de mindre tätorterna och efterfrågar långsiktiga planer för detta.

Kommentar: En komplettering görs i planen om biblioteksplanen samt bibliotekens roll. Betydelsen av professionella möten lyfts i planen. Planering pågår för en mötesplatsanläggning i centrala Lund.

Stadskärnan i Lund är en mötesplats för hela kommunen. För att stärka kopplingen för boende i den östra kommundelen arbetar kommunen bl.a. för en utvecklad kollektivtrafik. Avsnittet "Stadsliv" i del 2 med tillhörande karta visar på sammanhängande stråk för stadsliv och möten med tillhörande planeringsriktlinjer, inte bara för staden Lund utan även för Stångby, Södra Sandby, Dalby, Veberöd och Genarp.

6.1.1 Idrott och aktiv fritid

Kultur- och fritidsnämnden för fram att det är viktigt att inte planera bort pågående verksamheter till förmån för nya ändamål utan att erbjuda alternativa lokaliseringar. Nämnden ger exemplet Klostergårdens idrottsområde som har märkts som framtida blandad bebyggelse på markanvändningskartan. Eftersom att detta får stora konsekvenser för verksamheten efterfrågar nämnden att ersättningsytor bör tas i beaktande. Kultur- och fritidsnämnden anser att det är svårt att utläsa förslag till nya ytor för ytkrävande verksamheter så som skolor, fritidsanläggningar, parker och ytor för barns lekmöjligheter som kommer att behövas i samband med förtätning. **Aktbilaga 541** menar att det finns en risk för att ytor för fritidsaktiviteter flyttas utanför stadsgränsen i samband med förtätning och att man därmed tar mer jordbruksmark i anspråk.

Kultur- och fritidsnämnden menar att ytor bör markeras för nya idrottsytor i Veberöd då stadsbyggnadskontoret, tekniska nämnden och kultur- och fritidsnämnden har i gemensamt uppdrag att se över detta och en utredning har upprättats.

Kultur- och fritidsnämnden menar att det inte finns någon stringens i vilka områden som pekas ut som särskilda fritidsområden. Högevall och idrottshallen, Centrala idrottsplatsen, Bollhuset, IFK-hallen, Gunnesbo IP, Ekevallen i Genarp, Idrottsplatsen i Torna-Hällestad, Veberödsbadet, Källbybadet, Genarpsbadet och Sandbybadet bör enligt nämnden markeras om till befintligt särskilt fritidsområde.

Höjeådalens intresseförening menar att värdet av koloni- och odlingslotter är underskattat i förslaget. Föreningen menar att småskalig lokal livsmedelsproduktion är en bra rekreativ möjlighet och ger goda förutsättningar för integration. Föreningen anser att fler lotter borde anläggas genom att odla upp en del gräsmattor av begränsat värde.

Aktbilaga 500 menar att man bör placera nya platser för kultur och sport längst med nya spårvägen så att det är lättare att utnyttja som boende i byarna.

Kommentar: Det är viktigt att kunna erbjuda invånarna kultur- och fritidsaktiviteter och stadsbyggnadskontoret ser gärna ett fortsatt samarbete kring hur detta kan möjliggöras också i de längre tidshorisonter översiktsplanen siktar mot. För att tydliggöra översiktsplanens inriktningsförslag kring särskilda fritidsanläggningar kompletteras planhandlingen med en beskrivning till denna markanvändningskategori. En översyn görs över vilka befintliga anläggningar som kan ses som strategiskt viktiga, för hela kommunen och/eller inom respektive ort. Föreslagen mindre arbetsplatsyta på Gunnesbo gård utgår och pågående markanvändning, fritidsanläggning, består.

6.1.2 Kultur och kreativitet i stadsrummet

Kultur- och fritidsnämnden är positiva till att avsnittet *Kultur och kreativitet i stadsrummet* har kompletterats och vidareutvecklats sedan samrådsskedet.

Miljönämnden menar att det saknas mark i kommunen för ytkrävande verksamheter såsom större evenemang, cirkus och liknande.

Kultur- och fritidsnämnden för fram att de gärna ser att evenemang som företeelse ges större utrymme i avsnittet *Stadsliv och möten*. Att kommunen arbetar med framtagande av en evenemangs- och mötesstrategi bör omnämnas enligt nämnden.

Kultur- och fritidsnämnden menar att folkbiblioteken bör nämnas i avsnittet *Kultur och kreativitet i stadsrummet*.

Kommentar: Planhandlingarna kompletteras med en beskrivning av bibliotekens roll samt att en evenemangs- och mötesstrategi tas fram.

6.2 Social hållbarhet

Socialnämnden konstaterar att översiktsplanen sammantaget bör kunna bidra till en ökad social hållbarhet i Lunds kommun.

Aktbilaga 502 saknar en problematisering av lundabornas vardagsvillkor oberoende av vart de bor.

Aktbilaga 539 anser att man bör bevara stadskärnans kulturhistoriska värden för att stärka den sociala hållbarheten.

Kommentar: Lundabornas vardagsvillkor finns beskrivna i miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen, kapitel 4 – sociala konsekvenser. Där kartläggs invånarnas tillgång till bostäder, grönska och rekreation, vardagsservice samt mobilitet och tillgänglighet.

Stadskärnan samt kulturmiljön och dess betydelse för identitet och social hållbarhet finns beskrivet i planen.

6.2.1 Tillgänglighet

Kultur- och fritidsnämnden är positiva till att avsnittet *Närhet och tillgänglighet* har kompletterats och vidareutvecklats sedan samrådsskedet.

Vård- och omsorgsnämnden menar att de ser en förbättring gällande skrivningar om de äldre eller personer med funktionsnedsättning från samrådsskedet till utställningsskedet. Nämnden är positiva till att det som vård- och omsorgsnämnden frågar efter delvis beskrivs och framhäver avsnittet *En starkt social hållbarhet* och delar av miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen. Vård- och omsorgsnämnden meddelar även att de förväntar sig att alla tillgänglighetsaspekter följs fullt ut så att det blir tillgängligt för alla i den fortlöpande processen. Vikten av att tillgänglighet diskuteras med kommunens tillgänglighetsrådgivare framförs också. **Region Skåne** saknar ett resonemang om äldres behov och framförallt behovet av god tillgänglighet och goda miljöer för personer med funktionsnedsättning. **Vård- och omsorgsnämnden** menar att behovet av boende för äldre och LSS oftast inte planeras in i ett tidigt skede eller nämns i detaljplan och framhäver därför vikten av att det ändras. Detta motiveras genom att antalet äldre ökar procentuellt sett i kommunen och man dessutom ser ökade omvårdnadsbehov.

Kultur- och fritidsnämnden undrar utifall tillgänglighetsanpassade mötesplatser ingår i det som kallas lättillgängliga mötesplatser i avsnittet *Trygghet* och menar att detta bör läggas till om så inte är fallet. Nämnden framhäver även att platsens utformning har en stor del i huruvida en plats upplevs som trygg och använder belysning som exempel.

Kommunala funktionshinderrådet påpekar att möjligheter för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda området är ett allmänt intresse och att det saknas en beskrivning av de allmänna intressena i PBL i nuvarande version av översiktsplanen.

Kommunala funktionshinderrådet menar att en diskussion angående personer med funktionsnedsättning behöver föras på fler ställen i planen. Kommunala funktionshinderrådet menar att det exempelvis är viktigt att alla bostäder utformas efter olika behov.

Kommentar: Om personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmågas möjlighet att använda ett område finns beskrivet i avsnittet "En stärkt social hållbarhet" i del 1 i planen. Både del 1 och del 2 utgör tillsammans beskrivningar av allmänna intressen, dock utan att begreppet "allmänna intressen" i sig används.

Betydelsen av den fysiska tillgängligheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga förtydligas i flera avsnitt under "Det nära och levande Lund" i del 1; "Idrott och aktiv fritid", "Närhet och tillgänglighet" samt "Trygghet".

6.2.2 Barnperspektivet

Kultur- och fritidsnämnden är positiva till att avsnittet *Barnperspektivet* har kompletterats och vidareutvecklats sedan samrådsskedet.

Miljönämnden för fram att barn och unga bör få vara delaktiga i arbetet med kommunens översiktsplan.

Miljönämnden föreslår att möjligheterna till att nyttja kollektivtrafiken för att utöva fritidsintressen på olika platser i kommunen ska synliggöras.

Kommentar: Barn- och unga har varit delaktiga i arbetet med kommunens översiktsplan. Under samrådstiden anordnades ett antal workshops med mellanstadie- och gymnasielever som ett led i arbetet med att involvera unga i planeringen. God tillgång till idrott och aktiv fritid lyfts i avsnittet "Stadsliv och möten" i del 1.

6.3 Arkitektur och kulturmiljö

Statens Fastighetsverk menar att kulturmiljöprogram bör innehålla värdebeskrivningar och förhållningssätt på stads- och kulturmiljönivå samt att om översiktsplanen ska återropa kulturmiljö- och bevaringsprogram måste dessa beslutas och få en formell status.

Servicenämnden menar att det finns ett behov av ett förvaltningsövergripande strategiskt arbete vad gäller frågor om kulturvården och kulturmiljöer. Nämnden hänvisar även till det inskickade samrådssvaret som framför ett liknande budskap.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på de riktlinjer som preciserats för kulturmiljön men uttrycker en oro för att riktlinjerna inte får genomslag i tillräcklig grad eftersom att de inte alltid följts upp i riktlinjerna för utvecklingen i de olika delarna av kommunen.

Tetra Pak menar att bevarandekrav på äldre bebyggelse bör ställas i relation till såväl pågående verksamhet, behov att förändra verksamheten framöver samt möjlighet att i förlängningen skapa en tät stadsmiljö. Tetra Pak menar att detta kan omöjliggöras med vad företaget betraktar som omfattande bevarandekrav. **Clarendon House Capital** vill poängtera att även andra värden och intressen måste vägas in vid hantering av kulturmiljön i samband med stadsutveckling.

Aktbilaga 421 anser att stadsplaneringen är för storskalig, för tät och inte tar hänsyn till kulturhistoriska värden.

Aktbilaga 499 menar att den föreslagna nybyggnationen nära järnvägen i centrum, främst mitt emot Klosterkyrkan, inte överensstämmer med vad som presenteras i avsnittet *Kulturmiljö*.

Servicenämnden instämmer i att det behövs en arkitekturpolicy i kommunen. **Aktbilaga 539** och **467** är positiva till att kommunen ska få en arkitekturpolicy.

Aktbilaga 539 är positiv till avsnittet *Arkitektur och kulturmiljö som värdeskapare*.

Kommentar: Översiktsplanen utgör en avvägning mellan olika aspekter kopplat till den fysiska samhällsplaneringen. Översiktsplanen hänvisar inte till kulturmiljöprogrammet och bevaringsprogrammet i sina ställningstaganden. Istället har vissa delar från dessa program arbetats in i översiktsplanen och ges därmed den status som översiktsplanen har. Kulturmiljöprogrammet är antaget av byggnadsnämnden. Arbetet med att kartlägga kulturmiljövärden är ett kontinuerligt arbete som innebär att uppdatera befintliga underlag samt komplettera underlagen till att omfatta hela kommunen. Med ställningstaganden och underlag inom kulturmiljöfrågor ska det säkerställas att kulturmiljövärden bevaras och utvecklas i kommunen i den fortsatta planeringen.

6.4 En utvecklad stadskärna

Föreningen Gamla Lund efterfrågar att stadskärnans problem med butiksutflyttningar och tomma lokaler bör nämnas i planen. Föreningen menar att en levande stadskärna kräver lägre hyresnivåer i stadskärnan och restriktioner för etablering av butiker i externa köpcentra som lika gärna kunde etableras i stadskärnan. Föreningen menar att det inte bör etableras några nya externa köpcentra för denna typ av butiker. **ESS** menar att man genom att stärka stadskärnans attraktionskraft med specialiserad handel, ett rikt kulturutbud, varierat mat- och caféutbud och addering av kreativa och nyskapande studie- och mötesmiljöer kan förbättra vistelsen i Lund för invånare och besökare.

Lunds Universitet påpekar att de inte ser någon framtid där universitetet skulle minska sin fysiska närvaro i stadskärnan så som det är beskrivet i avsnittet.

Tekniska nämnden anser att de gröna rummen Lundagård, Stadsparken, Botaniska trädgården, Bantorget m.fl. bör nämnas i stycket *En utvecklad stadskärna* då de är viktiga i Lunds innersta stadskärna och står för mycket av Lunds identitet.

Kommentar: Webhandelstrenden förändrar förutsättningarna för detaljhandeln i stort och tar allt fler andelar från de fysiska butikerna. Istället ökar serviceinlagen i många stadskärnor, även i Lund, där stadskärnan på senare tid även uppvisat ett uppsving. När det gäller handelsetableringar har översiktsplanen en restriktiv hållning till externhandel och stadskärnan som mötesplats för hela kommunen betonas. Kommunen arbetar också aktivt med stadskärna till exempel genom samarbete med butiksägare och fastighetsägare samt genom utveckling av det offentliga rummet.

Avsnittet "en utvecklad stadskärna" bearbetas avseende universitetets fysiska närvaro samt kompletteras genom att nämna även de gröna rummen Lundagård, Stadsparken, Botaniska trädgården, Bantorget m.fl.

7 Det gröna Lund

Aktbilaga 325 är positiv till att översiktsplanen lägger stort fokus vid miljö.

7.1 Klimatanpassning

Tekniska nämnden anser att klimatanpassning och dagvattenhantering måste synas i markanvändningskartorna och att en analys av riskområden för urbana värmeöar bör göras för Lunds centrum.

Kommentar: Grönytor som behövs för klimatanpassning har ej redovisats på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta. För översvämningsytorna hänvisas till Översvämningsplanen som antagits av kommunfullmäktige och den åtgärdsplan som, enligt planen kommer att tas fram senast år 2019.

7.2 Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

7.2.1 En starkt grön infrastruktur

Aktbilaga 523 förespråkar mer grönska i Lunds innerstad.

Tekniska nämnden menar att begreppet "En stärkt grön infrastruktur" bör omformuleras till "En stärkt grön struktur" och trycker på vikten av att hela kommunen, inte bara tätorterna, omfattas i utvecklingen.

Vänsterpartiet för fram att bristen på allemansrättslig natur kring Lunds tätort bör kompenseras med ett nätverk av gång- och cykelvägar med vidskyddande alléer i odlingslandskapet.

Angående multifunktionella ytor anser **Tekniska nämnden** att det behövs några exempel på funktioner som kan fungera tillsammans och menar att det i nuläget upplevs som att meningen är att allt med fördel kan klumpas ihop på samma yta.

Aktbilaga 474 menar att ett parkstråk från Brunnsåkersområdet och österut skulle kunna underlätta för vildsvinsstammen att etablera sig i stadsbebyggelse, vilket ej kan ses som önskvärt, och att hänsyn till denna risk bör tas i planeringen av grönområdena. **ESS** föreslår att man fullföljer alléplaneringen, med samma vårblostande träslag som nu finns längst södra delen av Sölvegatan, längst hela Kunskapsstråket. De vill uppmana till en snabb komplettering av trädplanteringarna i Kunskapsstråkets norra del längs Odarslövsvägen. **Aktbilaga 469** efterfrågar alléer likt det på Kungsgatan i Malmö.

Aktbilaga 474 menar att man bör sluta plantera främmande träd i staden och istället plantera naturligt förekommande trädsorter. **LKF** framför att de smala kommunala grönstråk med gräs och planteringar som historiskt har ordnats genom eller längst tomtmark bör minimeras i framtida detaljplaner då de kräver mycket skötsel och skapar irritation. LKF föreslår att kommunens skötselresurser koncentreras till högkvalitativa parkytor och stråk.

Aktbilaga 426 ser gärna mer grönska på husen.

NCC ställer sig frågande till att kommunen anger att tåkten i Södra Sandby utgör en barriär i det sammanhängande skogsområdet. NCC menar att det av kartmaterialet över grön infrastruktur framgår att det finns gröna stråk och korridorer som binder ihop de olika värdekärnorna. I samband med detta noterar NCC att översiktsplanen inte anger någon förändrad markanvändning för området där bolaget bedriver täktverksamhet.

Kommentar: Begreppet "en stärkt grön infrastruktur" syftar till att docka in i den regionala naturvårdsstrategin med tillhörande handlingsplan för en regional grön infrastruktur i Skåne. Översiktsplanen utvidgar dock begreppet grön infrastruktur jämfört med den regionala strategin på så sätt att de ytor och blågröna huvudstråk som pekas ut syftar till att, så långt möjligt, bli multifunktionella blågröna ytor med hög kvalitet med avseende på ekologiska och rekreativa värden samt bidra till samhällets fysiska klimatanpassning. Den gröna infrastrukturen i vissa fall kan sammanfalla med gång- och cykelstråk och i vissa fall mer får karaktären av beträda i åkerlandskapet eller längs vattendrag.

Lunds kommun arbetar aktivt med att integrera vatten och grönska i stadsmiljön vilket avspeglas i såväl denna översiktsplan som i kommunens grönpolitik och vattenplaner. Ambitionerna för att öka ekologiska och rekreativa värden i Lunds stad och kommunens övriga tätorter är inte mindre för framtiden utan snarare högre. Skrivningarna om multifunktionella ytor förtydligas i "En stärkt grön infrastruktur", del 1.

Denna kommunomfattande översiktsplan säkerställer tillgång och nåbarhet för grönytor men reglerar inte utformningen av parker och parkstråk samt exempelvis val av arter, inte heller skötseln av grönområden. Utformningen av grönytorna avgörs vid mer detaljerad planering.

Kommunen tar ställning till att noga pröva markanvändning som kan försvåra utvinningen av grus och sten i befintliga tåkter, och planerar ingen ändrad markanvändning i dessa lägen. Däremot tar kommunen ställning till att bevaka att tåkten vid Skrylle avvecklas. En avveckling skulle innebära nya förutsättningar för friluftslivet att utvecklas med målpunkter och stråk.

7.2.2 Värna grönytor och natur

LKF framför att en höjning av kvalitén på befintliga lågkvalitativa grönytor är en god idé i samband med förtätning.

Tekniska nämnden menar att det är viktigt att bevara och utveckla skogsområden i anslutning till tätorterna för att klara av det allt mer utrymmeskrävande och diversifierade friluftslivet.

Kommunala funktionshinderrådet trycker på vikten av tillgång till tätortsnära grönområden och påpekar att det behöver finnas tillgång till parker och riktig natur i staden. **Region Skåne** menar att det finns ett behov av ett kompletterande resonemang som berör vikten av att planera för områden med god tillgång till grönområden. **Aktbilaga 512** menar att planen i högre grad behöver säkerställa att de sammanhängande grönområden och naturområden i Lunds stads ytterkanter bevaras och utvecklas, särskilt Höje å-dalen och Rinnebäcksravinen.

Aktbilaga 502 ifrågasätter huruvida det är möjligt att förbättra de "gröna kvaliteterna" samtidigt som man satsar på förtätning. **Aktbilaga 512** menar att förtätningen i staden behöver balanseras med en satsning på väl tilltagna, sammanhängande naturlika grönområden med höga kvaliteter i stadens utkant. **Aktbilaga 484** menar att man bör använda befintliga skogar och grönområden istället för att skapa planeringar på åkermark i anslutning till bebyggelsen. **Aktbilaga 539** menar att man inte bör ta jordbruksmark i anspråk för etablerandet av nya grönytor i stadens ytterkant. **Aktbilaga 499** efterfrågar en markering av de grönområden som skulle försvinna i Lund i samband med förtätning. **Aktbilaga 314** och **524** tycker ej att man ska förtäta grönområden. **Aktbilaga 407** och **511** menar att man ej bör bebygga grönområden.

Tekniska nämnden tar upp värdet av stora och gamla träd i staden och menar att det bör tas upp särskilt i strategierna.

Kommentar: Ambitionen med översiktsplanen är att tillgodose såväl behovet av bostäder som behovet av grönområden med avseende på tillgång, nåbarhet och kvalitet. Strategin för en stärkt grön infrastruktur syftar till förbättra grönstrukturen med avseende på dessa tre aspekter. Detta innefattar bland annat att tillmötesgå en växande befolknings behov av rekreation genom att bevara viktiga natur- och skogsområden i anslutning till tätorterna samt att förbinda stad-land med blågröna huvudstråk. För att säkerställa detta har även nya grönområden pekats ut i kanten av staden. Hur dessa grönområden utformas, bl.a. med hänsyn till pågående jordbruksnäring, preciseras i mer detaljerad planering. Så länge kommunen inte äger marken finns dock begränsade formella möjligheter att tillskapa nya grön- och naturområden. Översiktsplanen kan dock vara ett viktigt instrument i samtal och dialog med markägare för att förmedla en förståelse för vilken betydelse natur- eller grönområden har för helheten.

Planens del 2 kompletteras med en beskrivning av värdet av stora och gamla träd i staden.

7.2.3 Specifika grönområden

Totalt 55 synpunkter har inkommit som hänvisar till området Pulkabacken som ligger i Borgarparken på Norra Fäladen. **Aktbilaga 467, 463, 468** och **513** menar att Pulkabacken/Borgarparken bör klassas som stadsdelspark eller närpark. **Aktbilaga 522, 515, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 390, 393, 394, 397, 398, 406, 410, 412, 413, 414, 415, 416, 418, 420, 422, 425, 430, 436, 437, 439, 442, 443, 445, 461, 470, 471, 472, 475, 483, 486, 487, 489, 491, 501, 505, 514, 526, 527, 528, 530, 533** och **536** argumenterar för Pulkabackens bevarande. **Aktbilaga 436** föreslår även att vildblommor sås in i delar av gräsmattorna i området. **Aktbilaga 483** föreslår även att ett utegym anläggs på området. **Aktbilaga 399** menar att bebyggelsen av Pulkabacken är en konflikt mellan egenintresse och allmänintresse och föreslår att den södra delen, en tredjedel, tas i anspråk för ny bebyggelse på ett rimligt sätt.

Vänsterpartiet anser att Golfbanan på det kulturhistoriskt intressanta naturskyddsområdet Kungsmarken bör flyttas. De framför även att området ligger inom barns cykelavstånd.

Kultur- och fritidsnämnden anser att det bör omnämnas att det pågår ett arbete med en utvecklingsplan för Skrylleområdet.

Region Skåne saknar ett resonemang om Skåneleden och vilka fördelar det kan innebära för invånarna.

Föreningen Gamla Lund är positiva till att naturområdet mellan Dalby och Södra Sandby bevaras.

Aktbilaga 265 anser att markeringen nytt grönområde bör tas bort från jordbruksfastigheterna Nöbbelöv 1:3, 1:4 och 12:1.

Kommentar: Borgarparken och Pulkabackens stora värde för närrecreation samt växt- och djurlivet noteras. Ytor som i grönpogrammet klassificeras som Närpark ingår i användningstypen Blandad bebyggelse i detta förslag till översiktsplan. Det betyder att vilka grönytor som finns kvar eller ej efter förtätning avgörs i detaljplaneprocessen och ej i översiktsplanen. I översiktsplanen har ett blå-grönt huvudstråk pekats ut som en del i området som i yttrandet benämns Pulkabacken/Gröna gången. Om exploatering sker i denna del bör detaljplanen för bebyggelsen, för att vara förenlig med översiktsplanen, anpassas så att ett blå-grönt bevaras i nordsydlig riktning mellan Norra Fäladens norra delar (Lunds yttre gröna ring) och den planskilda korsningen under E22.

En notering om det pågående arbetet med en utvecklingsplan för Skrylleområdet infogas i planen.

Skåneleden benämns som en viktig och välbesökt resurs i avsnittet "Friluftsliv" i del 2. Att bristen på grönområden i flera tätorter höjer värdet av leden nämns också.

Nyttillkommande grönytor prioriteras i området 100 meter på ömse sidor av bäcken nordost om Nöbbelövs mosse. Övriga föreslagna nya grönytor för utökning av Nöbbelövs mosse tas bort.

7.2.4 Skyddade arter

Länsstyrelsen saknar en generell och förklarande text avseende arter som skyddas genom artskyddsförordningen eftersom att detta kan begränsa möjligheterna att bygga ut områden avseende artskyddet.

Kommentar: En generell och förklarande text avseende arter som skyddas genom artskyddsförordningen infogas i planen.

7.3 Vatten

7.3.1 Dagvatten

VA SYD är mycket positiva till att ambitionen gällande dagvattenfrågan är hög och att dagvatten ska hanteras hållbart.

Aktbilaga 469 efterfrågar mer öppen dagvattenhantering i Lunds centrum. Det gör även **aktbilaga 267** och för fram att detta kunde göras genom att öppna kulvertarna.

VA SYD uppmärksammar att ett ställningstagande om att kulverterade vattendrag bör öppnas upp ska förtydligas eftersom att det inte alltid är lämpligt att öppna upp kulverterade vattendrag och att det borde göras individuella bedömningar i de enskilda fallen.

Tekniska nämnden anser att det behöver förtydligas att det är skillnad på skyfall och övrig öppen dagvattenhantering i styckena *Vatten i stadsmiljö - Öppen dagvattenhantering* i planstrategin då öppen dagvattenhantering är betydligt mer ytkrävande än skyfallsomhändertagandet.

VA SYD menar att man i avsnitten *Grönområden och blågröna huvudstråk* och *Natur och vatten* bör lägga till i prioritering att även omhändertagande av dagvatten och ytor för att hantera skyfall har prioritet vid motstående allmänna och enskilda intressen. Detta eftersom att dagvatten ska kunna hanteras inom delar av dessa ytor vid extrema regntillfällen samt att vatten kommer att finnas i form av öppna dagvattenlösningar. **VA SYD** menar även att man behöver vara medveten om att omhändertagande av dagvatten ibland kan komma att stå i intressekonflikt med något av de andra intressena.

VA SYD belyser att det finns svårigheter med att ta hand om dagvattnet i tre olika utbyggnadsområden, norra Brunnsberg, öster om Tusenårslunden i östra Lund och området söder om Dalbyvägen i östra Lund. **VA SYD** menar att kommunen därför noggrant bör överväga om föreslagna områden ska byggas ut och i så fall i god tid undersöka hur dagvattenhanteringen ska lösas. Spillvattnet från de nya områdena kommer

att behöva avledas med pumpning. VA SYD meddelar även att de behöver ytor för att hantera dagvatten i Värpinge, om det ska exponeras är det viktigt att tillräckligt stora ytor för dagvattenfördröjning avsätts. VA SYD belyser även att det är viktigt att behålla området närmast Vallkärrabäcken i Nöbbelöv behålls blågrönt utan bebyggelse på grund av risker vid skyfall. **ESS** uppmärksammar problematiken som finns kring dagvattenhantering vid ESS då VA SYD har dragit gränsen för verksamhetsområdet vid Science Village och därmed har samarbetet med de berörda dikningsföretagen försvårats.

I avsnittet *Dagvatten* förordar **VA SYD** att "För att avlasta avrinningsområdena..." stryks. Detta mot bakgrund av pågående samarbete mellan kommunen och VA SYD gällande framtiden för Källbydamarna. VA SYD ser gärna att den första meningen i tredje stycket ändras till "Målet för dagvattenhanteringen är att vattnet ska ha sådan kvalitet, och rinna med sådant flöde, att det förbättrar tillståndet i recipienten.". VA SYD menar att punkten om att dagvattenledningar förnyas och dimensioneras efter behov under *Generella ställningstaganden* bör strykas eftersom att det är en självklarhet. Likaså för den sista punkten i listan som handlar om kombinerat ledningssystem.

Aktbilaga 404 menar att sänkan mellan Hardebergaspåret och fastigheten Ö.Torn 30:12 bör återskapas till en vattendamm. Förr var området runt vattnet ängsmark och tillhörde fastigheten och det finns goda möjligheter att ta hand om dagvatten och skapa en attraktiv miljö.

Kommentar: Synpunkterna angående mer öppen dagvattenhantering i Lunds centrum ligger i linje med planförslaget. Ställningstagandet i avsnittet bebyggelseutveckling ändras från att "Kulverterade vattendrag bör öppnas upp" till "Kulverterade vattendrag öppnas upp där det är möjligt".

Stadsbyggnadskontoret håller med om att det är viktigt att tydliggöra skillnaden mellan dagvattenhantering och skyfallshantering, även om dessa kan överlappa varandra i sin funktion. Planen kompletteras med ett förtydligande om detta. I avsnittet En starkt grön infrastruktur tydliggörs även att alla funktioner inte kan kombineras, t.ex. rekreation och dagvatten, men vid en genomtänkt gestaltning kan mer kombineras än idag.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att det är mer fördelaktigt att inte behöva pumpa spillvatten men när kommunen växer blir pumpning av spillvatten ibland nödvändigt att överväga.

Innan utbyggnad kan ske i Värpinge och Nöbbelöv kommer djupare utredningar att krävas, ett helhetsgrepp bör tas inom respektive delavrinningsområde, så att samtliga utbyggnads- och översvämningssområden som finns i respektive delavrinningsområde vägs in, inklusive åtgärder som utförs. Föreslagna utbyggnadsområden i yttre delarna av Brunns hög ligger i anslutning till forskningsanläggningarna och är därför på sikt intressant att kunna utveckla. I Brunns hög hanteras dagvattnet genom olika varianter av lokal fördröjning i kombination med en större fördröjningsanläggning i Kunskapsparken innan dagvattnet leds vidare till vattendrag som regleras av dikningsföretag. Vid en vidare utbyggnad norr om Brunns hög kommer VA-förutsättningarna behöva klarläggas och hanteras på motsvarande sätt. Likaså kommer utredningar krävas för föreslagna områden på längre sikt, öster om Tusenårslunden (där sänkan mellan Hardebergaspåret och fastigheten Ö.Torn 30:12 återfinns) och söder om Dalbyvägen.

Avsnittet "Dagvatten" i del 2 korrigeras enligt VA SYD:s specifika synpunkter.

7.3.2 Vattenkvalitet

Lomma kommun saknar en redovisning av hur vattenkvalitetsnormerna ska uppfyllas och menar att det är otydligt hur planen kommer att påverka miljökvalitetsnormerna för vatten.

VA SYD ser gärna att dagvattenfrågan och hur kvalitén på dagvattnet påverkar vattendragens ekologiska status tas upp i avsnittet om vattenkvalitet. VA SYD föreslår att avsnittet kompletteras med ett stycke motsvarande den sista delen av sista stycket under *Luftkvalitet*:

"Stadsomvandling kan medföra helt nya eller ökade trafikflöden och förändringar i vattenkvalitet. I planeringen kan man därför göra modelleringar av vattensituationen för att bedöma den framtida påverkan på vattenkvalitet en stadsomvandling har. Det mest effektiva sättet att förbättra vattenkvalitén i kommunen är att angripa källan."

Aktbilaga 421 menar att förslaget innebär en kraftigt förhöjd föroreningsbelastning på vattendraget Höje å.

Kommentar: Förslag på åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten presenteras både i avsnittet om vattenkvalitet och i MKHB:n. I MKHB:n redovisas även hur planen kommer att påverka miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Avsnittet om vattenkvalitet i del 2 kompletteras med information om dagvattnets påverkan på vattendragens ekologiska status och möjligheten till modelleringar av vattensituationen vid stadsomvandling.

Angående föroreningsbelastningen på vattendraget Höje å så innebär en stadsutveckling potentiellt en mindre belastning genom att industriverksamheter flyttar samt att sanering av eventuell förorenad mark sker.

8 Mobilitet

8.1 Hållbart resande

LKF uttrycker sitt stöd för kommunens övergripande inriktning mot ett ökat hållbart resande och minskad användning av fossila bränslen. **Wihlborgs Fastigheter AB** menar att omställningen från fossila bränslen till mer miljövänliga bilar går oerhört fort och att Lunds kommun på olika sätt skulle kunna bidra till att påskynda utvecklingen genom olika incitament för miljövänliga transporter.

Miljönämnden menar att det saknas en strategi för hur trafikökningen ska ske med resor till fots, cykel och kollektivtrafik.

Tekniska nämnden framhäver vikten av att arbeta med mobility management i hela planeringsprocessen och ser det som ett viktigt ställningstagande.

Fastighetsägarna Syd menar att strategier som ämnar att flytta biltrafik längre från den mest centrala delen av stadskärnan risker att göra staden mindre tillgänglig för alla. De menar att målet istället borde vara att minska onödig biltrafik.

Aktbilaga 433 menar att åtgärder mot ökad bilanvändning borde fokuseras till fritidstrafik istället för arbetspendling då det är den största färdlängden för bilresor.

Kommentar: Översiktsplanen innehåller strategier och ställningstaganden för att stärka förutsättningarna för en hållbar mobilitet. Den övergripande strategin för kommunens trafikplanering är LundaMats, som fokuserar på hållbart resande för att minska trafikens negativa effekter både lokalt och globalt. I LundaMats behandlas frågor om fritidstrafik, en tillgänglig stadskärna och trafikökning med hållbara transportmedel.

8.2 Infrastruktur

Länsstyrelsen anser att åtgärder för ändrad eller ny infrastruktur och som saknas i nu gällande ekonomiska planer inte kan användas som en planeringsförutsättning. Exemplet ny ringväg norr om Lund, trafikplats längs E22 i höjd med ESS i norra Lund, nya vägar och kollektivtrafikstråk vid Södra Sandby och Dalby presenteras. Länsstyrelsen föreslår att ny markanvändning i dessa fall får anses ha befintlig infrastruktur och redan beslutade förändringar av t.ex. kollektivtrafiken som förutsättning. **Trafikverket** är positiva till att kommunen reserverar mark för strategiska väg- och järnvägssträckningar som kan behövas i framtiden och syftar främst till nya vägsträckningar i bl.a. Lund, Stångby, Torna Hällestad och Södra Sandby som kopplar till det statliga vägnätet. Åtgärderna ligger inte i Trafikverkets planering enligt beslutad Nationell Transportinfrastrukturplan. Trafikverket påpekar samtidigt att de i dagsläget inte kan acceptera lösningarna innan en tydlig problem- och målbild har fastställts där Trafikverket deltagit. **Miljönämnden** framför att det finns platser angivna för nya vägar utan att dessa har någon koppling till nybyggnadsområden och att det då bli oklart huruvida dessa ska finnas kvar (exempelvis i Södra Sandby). **Länsstyrelsen** menar att det finns risk för att riksintresset för naturvård

inte tillgodoses vid nytt kollektivtrafikstråk nordväst och Södra Sandby. **Länsstyrelsen** menar också att det finns risk för att riksintresset för naturvård inte tillgodoses vid nya vägar öster och söder om Södra Sandby.

Kommentar: Planförslaget innehåller reservat för nya vägsträckningar utmed både statligt och kommunalt vägnät. Dessa ska ses som möjliga nya kopplingar om framtida utredningar visar att dessa är lämpliga. Med reservaten i planen vill kommunen markera framtida möjligheter, och undvika andra åtgärder som kan försvåra genomförande av sådana möjligheter. Innan eventuella beslut om genomförande tas kommer naturligtvis prövningar enligt fyrstegsprincipen att genomföras, samt övriga relevanta utredningar enligt gällande lagstiftning. Detta förtydligas i planen.

Reservat för vägsträckningar, järnväg och kollektivtrafik som pekats ut i planen och som inte ingår i nu gällande ekonomiska planer utgör inte heller planeringsförutsättningar för föreslagen utbyggnad i översiktsplanen. I takt med att tätorter och stadsdelar växer kan dock en utbyggnad av både väginfrastruktur och kollektivtrafik komma att bli aktuell. Därför ingår dessa som möjliga nya kopplingar om framtida utredningar visar att de är lämpliga.

8.3 Kollektivtrafik

Miljönämnden trycker på vikten av att utöka tillgången till kollektivtrafiken så att alla kan ta del av den. **Hyresgästföreningen** uttrycker att de är positiva till utbyggnaden i översiktsplanen under förutsättning att kollektivtrafiken följer med i utvecklingen. De menar också att planen bör möjliggöra friväg för kollektivtrafiken, så att allmänheten kan komma snabbt fram till sina arbetsplatser m.m.

Aktbilaga 301 tycker att frågan superbussar bör lyftas. **Hörby kommun** ser positivt på att Lunds kommun har lyft in ett avsnitt om det Regionala superbusskonceptet i översiktsplanen och tar ställning till att kommunen ska fortsätta utveckla och prioritera kollektivtrafiken efter ett tydligt stråktänkande.

Tekniska nämnden menar, i en kommentar till den framtida utvecklingen av förarlösa minibussar, att dagens trafikupplägg i mer glest befolkade områden bör kunna utvecklas på olika sätt för att uppnå en bättre funktionalitet som ligger mer i närtid. **Aktbilaga 292** och **426** vill gärna se självkörande bussar i Lund.

Aktbilaga 539 anser att man genast bör planera för elbusslinjedragningar och att man bör ändra ”tänk spår – kör buss” till ”tänk el – kör elbuss”. **Aktbilaga 426** är även positiv till elbussar.

Hyresgästföreningen uttrycker att kollektivtrafiken bör vara fossilfri eller elbunden samt i mindre storlekar.

Romeleås- och Sjölandskapskommittén menar att kollektivtrafiken bör utvecklas mer målmedvetet för att tillgodose människors behov av friluftsliv och rekreation.

ESS menar att utvecklingen av Lund C är en viktig fråga för att kunna öka kollektivtrafikens attraktionskraft och effektivitet. **Föreningen Gamla Lund** saknar en redovisning av de starka kollektivtrafikstråkens sträckning och utformning inom stadskärnan. Föreningen menar även att det hade varit lämpligt att ta upp olika möjligheter och problem till diskussion i översiktsplanen, även om ställning till konkreta lösningar inte tas. **Aktbilaga 276** menar att allt för många bussar går till Lund C enligt förslaget och menar att man inte vill byta till spårväg för att sedan byta tillbaka till buss.

Aktbilaga 276 menar att Botulfsplatsen bör fortsätta vara en knutpunkt för busstrafik.

Hörby kommun framför ståndpunkten att busskommunikationerna via E22 inte får försämrats, kommunen önskar istället förbättra tillgängligheten bland annat till ESS och MAX IV samt till den kommande spårvägen, Lund C – ESS.

Lomma kommun menar att det finns goda skäl att förlänga busslinje 137 (Bjärred – Lund) och 139 (Lomma – Lund) upp mot Ideon och Brunnsberg.

Tetra Pak är positiva till föreslaget kollektivtrafikstråk väster om deras verksamhetsområde men trycker på vikten av att det inte inskränker på pågående verksamhet.

Föreningen Gamla Lund uttrycker att det antydda starka kollektivtrafikstråket från Södra Sandby norr om Kungsmarken mot Brunnsberg är en intressant tanke.

Aktbilaga 549 föreslår att kommunen bör arbeta för en till busshållplats i västra Södra Sandby, förslagsvis i närheten av OKQ8-macken. Aktbilaga 549 föreslår även att bussen kan köra längst Kyrkovångsvägen med vissa avgångar för att sedan åka in mot centrum, där skulle en ny busshållplats kunna skapas till boende i det nya området Norreholm och omkringliggande område.

Aktbilaga 264 anser att flygbussen behöver stanna vid Gastelyckan/Råbylund.

Kommentar: Betydelsen av prioritet av busstrafiken, genom t.ex. egna körfält, lyfts i planen. Även frågan om det regionala superbusskonceptet tas upp. Lunds kommun och Skånetrafiken samverkar för att kunna elektrifiera hela stadsbusstrafiken 2023. Kollektivtrafikens sträckning genom stadskärnan redovisas i mark- och vattenanvändningskartan i del 2. Där markeras även Botulfsplatsen som starkt hållplatsläge.

Stadsbyggnadskontoret noterar i övrigt synpunkter på busslinjedragningar vilka tas med i vidare arbete och dialog med Skånetrafiken som är huvudman för kollektivtrafiken. Utställningshandlingen kompletterades med betydelsen av kollektivtrafik till Malmö Airport.

Förarlösa minibussar skulle kunna vara ett bra komplement till kollektivtrafiken utanför de mer tätbefolkade stråken. När det gäller busstrafik för att nå friluftsliv och rekreation finns "Naturbussen" (159) men då antalet resande inte är så stort förutsätter trafikeringen en medfinansiering från Lunds kommun. Utökad trafikering för att nå fler målpunkter är framförallt en ekonomisk fråga.

8.4 Cykel

Hyresgästföreningen menar att man inte bör blanda cykeltrafik med gående utan att det ska skapas förutsättningar för båda delar. De tycker också att citykärnan bör prioriteras så att den blir attraktiv.

Trafikverket undrar om översynen av huvudcykelstråken och cykelstrategin kommer att titta på regionala cykelvägar.

Miljönämnden menar att cykelstrategin för Lunds cykelvägnät behöver ses över och uppgraderas för att kunna möta nuvarande och framtida behov. Hastigheten och variationen av cykelfordon har ökat sedan cykelvägnätet planerades. Nämnden påpekar att arbetspendling kräver säkra och effektiva stråk som inte samutnyttjas med andra trafikslag eller gångtrafik.

ESS föreslår att trafiksäkra och trafikslagsprioriterade cykelbanor för pendling mot Lund och längs Kunskapsstråket är en åtgärd som skulle kunna stimulera till ökad gång- och cykeltrafik.

Lomma kommun är positiva till att kommunen pekar ut Lomma och Bjärred som orter dit huvudcykelstråk bör finnas och välkomnar ett samarbete kring detta.

Klostergårdens byalag menar att en planerad cykelväg bör placeras väster om järnvägen från och med Klostergårdsstationen.

Tetra Pak är positiva till föreslagen gång-/cykelkoppling öster om deras verksamhet men trycker på vikten av att det inte inskränker på pågående verksamhet. Tetra Pak påpekar även att gång- och cykelkopplingen i söder, vid de två broarna över E22, kommer att behövas även i fortsättningen.

Romeleås- och Sjölandskapskommittén föreslår att man bör anvisa till cykelväg mellan Lund och Romeleåsen/Häckeberga för att stimulera människor att ta sig ut till de större natur- och skogsområdena.

Aktbilaga 371 menar att förbindelserna med buss till Hardeberga Kyrkby är näst intill obefintliga och att möjligheterna att använda cykel är undermålig och att detta bör åtgärdas.

Aktbilaga 474 anser att det behövs en separat cykelväg längs hela Utmarksvägen.

Aktbilaga 308 efterfrågar en cykelväg till Sjöbo och Blentarp.

Kommentar: I översiktsplanen hanteras gång och cykel som två separata sätt att resa på och som har olika utmaningar och lösningar. Även förutsättningarna med att elcyklar och lastcyklar blir allt vanligare lyfts. Synpunkter på cykelstråk tas med i arbetet med en ny cykelstrategi. I översynen av huvudcykelstråken och cykelstrategin kommer även regionala cykelvägar att ingå i helhetsbilden.

8.5 Gång

Clarendon House Capital är positiva till den prioriterade fotgängarzonen mellan centrala Lund och den nya tågstationen vid Klostergården.

8.6 Spårväg

ESS är positiva till de aktuella satsningarna på spårbunden trafik ur en miljösynpunkt.

Aktbilaga 276 protesterar mot satsningen på spårväg och menar främst att marken vid Hasslanda, där mark finns reserverad för ev. framtida utbyggnad av spårväg, kan användas på ett bättre sätt.

Tetra Pak menar att kollektivtrafikstråk som i förlängningen avses trafikeras med spårvagn snarast bör fastläggas eftersom att det är viktigt för både verksamhetens anställda ur pendlingssynpunkt och en förutsättning för framtida förtätning. Företaget påpekar dock att markreservat för osäkra/alternativa spårförläggningar kan utgöra ett hinder för både framtida utveckling och dagens verksamheter.

Hyresgästföreningen menar att det är viktigt att se till att spår- eller elbunden kollektivtrafik når ut i de yttre områdena runt Lund och i de östra kommundelarna. **Aktbilaga 426** ser gärna fler spårvagnssatsningar och föreslår sträckningar genom Västerbro ut till Nova och att delar av Dalbyvägen kan bli spårväg. **Vänsterpartiet** anser att spårbunden trafik bör planeras till Dalby snarast för att minska bilpendlingen. De menar att spår även bör byggas till Bjärred på sikt. **Hyresgästföreningen** menar att den spårbundna trafiken på ett bättre sätt kan koppla ihop Lund med närliggande kommuner.

Kommentar: Stadsbyggnadskontoret anser inte i detta skede att det är nödvändigt att peka ut vilket trafikslag som ska trafikera de starka kollektivtrafikstråken. Angeläget är dock att, där så är möjligt, säkerställa att det i de aktuella stråken finns framtida möjligheter att etablera attraktiv och framkomlig kollektivtrafik. Det innebär att utrymme reserveras för högklassig kollektivtrafik på egen bana, t ex spårväg eller högklassig busstrafik.

Översiktsplanen föreslår inte några nya spårvägar utan talar om starka kollektivtrafikstråk. Framtida planering och fördjupade analyser får avgöra om det sedan kan bli aktuellt med spårväg eller högklassig busstrafik eller liknande. Spårvägsreservatet från ÖP 2010 genom Hasslanda pekas inte längre ut som högklassigt kollektivtrafikstråk.

8.7 Järnväg

Föreningen Gamla Lund efterfrågar en principiell diskussion över järnvägsfrågorna även om beslut och riktlinjer saknas över godståg och höghastighetståg. Föreningen menar att Lunds kommun måste välja en långsiktig lösning som man arbetar intensivt för.

Aktbilaga 499 ifrågasätter vad den nya norra stationstillbyggnaden tillför för resenärer och lundabor.

Trafikverket menar att kommunen behöver förtydliga att det är kommunens egen bedömning som åsyftas i formuleringen "att behålla och utveckla det centrala stationsläget bedöms väsentligt starkare än att satsa på extern lokalisering av nya spår och station" eftersom att det kan misstolkas som att Trafikverket har gjort en citerad bedömning.

Länsstyrelsen menar att det finns risk för att riksintresset för kommunikation inte tillgodoses vid nytt stationsläge i Stångby.

Aktbilaga 521 undrar vad konsekvenserna blir om projekten höghastighetsjärnvägen, Simrishamnsbanan och det yttre godsspåret inte genomförs.

Kommentar: Kommunens beslutade inriktning är att höghastighetståg ska angöra Lund C, och att godstrafiken på sikt inte ska gå genom staden. Med denna inriktning är den kvarstående huvudfrågan höjdläget för de kommande höghastighetsspåren. Detta kommer utredas och diskuteras vidare genom den järnvägsplaneprocess som Trafikverket nu påbörjat, där kommunen deltar på ett aktivt sätt.

Pågående detaljplanearbete för utbyggnad av Stångby hanterar ett nytt läge för stationen.

Det bedöms i dagsläget varken möjligt eller rimligt att i översiktsplanen redogöra för olika alternativ och dess konsekvenser på ett tillfredsställande sätt. Trafikverket efterfrågar smärre förtydliganden av formuleringar kring stationsläge för höghastighetståg, vilket kommer genomföras.

Antalet tågresenärer har ökat kraftigt under en längre tid och beräknas fortsätta göra detta flera decennier framåt. Utvecklingen kring Lund C och den nya stationsbyggnaden tillför en ökad kapacitet i stationsmiljön och en högre komfort för resenärer samt för lundabor som ska besöka Lund C eller korsa järnvägen.

Yttre godsspår, Simrishamnsbanan och höghastighetsbana till Stockholm är infrastrukturprojekt som idag inte är finansierade. Genomförande och tidplan är därför osäkert, men eftersom projekten bedöms angelägna av kommunen (och fler parter) finns de med i planen och kommunen verkar för ett genomförande.

8.7.1 Höghastighetståg

ESS är positiva till satsningarna på höghastighetståg till Lund ur en miljösynpunkt.

Tekniska nämnden för fram att det är av största vikt att två av tre korridorer som anges som möjliga för utbyggnaden av höghastighetsjärnväg kan "släckas" och att den valda korridorens bredd smalnas av.

LRF:s kommungrupp i Lund anser att reservaten för höghastighetsbanan bör tas bort och att höghastighetsbanan bör följa befintlig stambana. **Aktbilaga 449** är av samma åsikt.

Trafikverket påpekar att flera skrivningar i översiktsplanen kan misstolkas som att Trafikverket ska bygga 4 nya spår mellan Lund och Hässleholm i samband med att höghastighetsjärnvägen byggs. Trafikverket vill förtydliga att det inte stämmer utan att en ny separerad höghastighetsjärnväg med två spår kommer att byggas.

Kommentar: Trafikverket har ännu inte kunnat redovisa något tydligt förslag till sträckning av nya spår mellan Lund och Hässleholm, och kommunen har idag inte tillräckligt underlag för att förorda någon särskild sträckning. Trafikverket startar nu sitt arbete med järnvägsplan och när utredningsarbetet fortskrider kommer det finnas underlag för att förorda en sträckning. Sträckningen för höghastighetsspåren norr om Lunds tätort kommer alltså studeras vidare i dialog med Trafikverket. Trafikverket efterfrågar smärre förtydliganden av formuleringar kring höghastighetståg mellan Hässleholm och Lund, vilket kommer genomföras.

8.7.2 Yttre godsspår

LRF:s kommungrupp i Lund och **aktbilaga 484** anser att reservatet för yttre godsspår bör tas bort.

Burlövs kommun framför att de vidhåller de synpunkter på det föreslagna yttre godsspår som framfördes under samrådsfasen. Kommunen menar att ett yttre godsspår skulle innebära stora påfrestningar på en tätbebyggd kommun som sin ringa storlek till trots redan är hårt belastad av två motorvägar, en riksväg och två järnvägar varav en snart fyraspårig. Kommunen anser att planerna på ett yttre godsspår är oacceptabla.

Lomma kommun anser att det är viktigt och angeläget att kommunen har kvar reservatet för ett yttre godsspår även i utställningsförslaget och ser gärna ett mellankommunalt samarbete kring frågan framöver.

Kommentar: Med de störningar och risker som godstrafiken genom Lunds stadskärna medför anser kommunen att detta flöde förr eller senare måste flyttas utanför staden. Översiktsplanen visar därför ett spårreservat för var detta kan ske i Lunds kommun. Kring Burlövs kommun finns olika tänkbara sträckningar, där inte alla medför påtagliga markanspråk – t ex om banan etableras i direkt anslutning till någon befintlig infrastrukturkorridor.

8.7.3 Simrishamnsbanans korridor

Statens Fastighetsverk avstyrker reservat för Simrishamnsbanan i ny sträckning över Dalby Kungsgård. Verket kommer både att avstyrka förslag till exploatering av kungsgårdens marker och projekt som skadar det statliga byggnadsminnet och/eller riksintresset för kulturmiljö kring Dalby kyrka och kungsgård. Statens Fastighetsverk menar att användandet av superbuss framstår som det enda rimliga alternativet och att det skulle spara både kulturmiljön och jordbruksmarken. Verket menar att vägar och järnväg skapar barriärer inom fastigheter som används för jordbruk och djurhållning vilket försvårar för fastighetsägarna. **Veberöds Centerpartiavdelning** menar att ytterligare utredningar bör göras i syfte att minimera spårreservatet öster om Veberöd. **Sydsten** har åsikten att Simrishamnsbanan bör gå söder om väg 11 och att den del av spårreservatet som ligger inom Sydstens verksamhetsområde stryks. **Aktbilaga 484, 301 och 309** anser att reservatet bör tas bort. **Aktbilaga 309** menar att järnvägen måste gå utanför Veberöd. **Aktbilaga 303** anser att järnvägen bör dras vid väg 11 med stor pendlerparkering och cykelväg dit. **Aktbilaga 458** menar att översiktsplanen inte är synkroniserad med järnvägsutredningen och därför bör bordläggas och omarbetas tills järnvägens läge är helt fastställt och finansierad. Aktbilaga 458 menar även att placeringen av stationsläget i Veberöd bör konsekvensbeskrivas samt att målsättningen att anpassa markanvändningen kring transportleder för farligt gods rimmar dåligt med att Lunds kommun förordar ett centralt stationsläge när järnvägen kommer till Veberöd.

Kommentar: Spårkorridoren för Simrishamnsbanan är beslutad i järnvägsplanens lokaliseringsutredning, och är ett riksintresse för framtida järnväg som Lunds kommun har att förhålla sig. Kommunen har beslutat att den centrala sträckningen genom Veberöd är den bästa. Planförslaget är därför också samordnat med järnvägsutredningen. Eftersom tågtrafik på Simrishamnsbanan kan bli aktuell först på längre sikt kan det vara intressant att på kortare sikt trafikera delar av stråket med superbuss eller motsvarande.

8.8 Väg

Aktbilaga 539 anser att en stad måste leva och vara tillgänglig för fortsatt fordonstrafik.

Miljönämnden menar att det behövs en redovisning av strategier för hantering av trafik vid genomfartsstråk och noder. Miljönämnden saknar en strategi för hur problemställningar avseende luftkvalitet och ljudmiljö i förhållande till trafikplanering ska hanteras övergripande i kommunen.

Länsstyrelsen menar att det finns risk för att riksintresset för kommunikation inte tillgodoses vid föreslagen trafikplats på E22 via ESS liksom att det finns risk för att riksintresset för kommunikation inte tillgodoses vid fortsatt utbyggnad av Brunnsnäs med bostäder och verksamheter. **Länsstyrelsen** bekräftar behovet av att uppföljningsplaner tas fram för att kontinuerligt följa trafikutvecklingen vid utvecklandet av Brunnsnäs och Källby.

Tetra Pak trycker på betydelsen av effektiva transportvägar till och från Råbyholm. **Aktbilaga 308** menar att vägen Veberöd-Skurup bör hastighetsbegränsas till högst 60 km/h. **Miljönämnden** tar upp att utbyggnaden vid väg 11 i Veberöd inte har någon presenterad trafiklösning.

Aktbilaga 287 menar att trafikkopplingen från västra Lund till omgivande områden skulle kunna utvecklas och föreslår att man gör en vägkoppling från rondellen vid Nova/golfbanan till Tage Erlanders väg eller Ministervägen när man avser att bygga ut utbyggnadsområdet öster om Värpinge golfbana.

Aktbilaga 434 belyser även att det inte tas tillräcklig hänsyn till den ansträngda trafiksituationen i väster i översiktsplanen och presenterar flera förslag på lösningar som främst berör Fjeliavägen, Fasanvägen och Trollebergsvägen.

ESS är positiva till den nya trafikplatsen på E22 vid Norra Brunnsberg och förordar ett tidigare lagd genomförande.

Aktbilaga 286 och **301** tycker att frågan om en utbyggnad av riksväg 11 bör lyftas.

Kommentar: Den övergripande strategin för kommunens trafikplanering är LundaMats, som fokuserar på hållbart resande för att minska trafikens negativa effekter både lokalt och globalt. Det finns dock anledning att därutöver på vissa stråk och noder/platser – inte minst kopplat till förtättningsprojekt – arbeta för att minska bullernivåer som luftföroreningar. Förutsättningarna kan dock variera mycket mellan olika platser varför det är svårt att lägga fram generella strategier. Stadsbyggnadskontoret ser gärna en dialog med miljöförvaltningen om hur problem kan förebyggas med olika strategier, modelleringar och åtgärder.

Kommunen genomför redan en kontinuerlig uppföljning av trafikutvecklingen i nordöstra Lund. Detta sker framförallt genom de årliga trafikmätningar som sker på kommunala gatunätet, samt bevakning av de mätningar som Trafikverket genomför på statligt vägnät. En utvärderingsplan avseende trafiken i nordöstra Lund finns också som del i redovisningen av Lunds kommuns stadsmiljöavtal, där även resande med övriga trafikslag följs upp. Stadsbyggnadskontoret delar Länsstyrelsens bedömning att frågan kontinuerligt behöver följas upp vid kommande prövningar och tillstånd inom Brunnsbergsområdet.

Någon ny väg mellan Nova-området och Trollebergsvägen finns inte med i planen då nyttan inte bedöms överväga nackdelarna. Det finns två tillfartsvägar till Värpinge och ur riskhänsyn bedöms detta inte motivera etablering av en tredje anslutningsväg. En ny väganslutning skulle också öka biltrafiken längs Tage Erlanders väg, vilket inte vore positivt för skolvägen mellan Värpinge och Fågelskolan. Det skulle bli något färre bilresor vid Trollebergssrondellen/Fasanvägen, men med tanke på de stora trafikvolymerna där bedöms den avlastande effekten bli marginell.

Inte heller föreslås någon ny väg mellan Värpinge och Klostergården, för att tillsammans med ny väg mellan Värpinge och Nova skapa en ny avlastande förbindelse i väster. En sådan förbindelse skulle leda in trafik på Klostergårdens gator med näraliggande bebyggelse, gator som inte är anpassade för påtagligt ökade trafikmängder. Totalt sett bedöms inte nackdelarna med en sådan investering vägas upp av fördelarna.

Översiktsplanen visar på den övergripande inriktningen för trafikutvecklingen och utvecklingen av vägnätet. Hastighetsbegränsningar regleras inte i översiktsplanen. Inte heller redovisas trafiklösningar för specifika utbyggnadsområden. Detta hanteras i fördjupade översiktsplaner och detaljplaner.

Riksväg 11 har liksom många andra vägar och gator inom kommunen trafikmängder under rusningstid som kan leda till lägre framkomlighet och viss köbildning. Detta bedöms acceptabelt så länge det sker under kortare stunder och inte hämmar framkomligheten eller trafiksäkerheten påtagligt. Förhållandena bevakas dock kontinuerligt av Trafikverket och kommunen.

8.8.1 Ny väg från E22 mot Stångby och väg 108 med möjlighet att koppla vidare mot E6

Vänsterpartiet anser att det inte bör byggas några nya avfarter på E22. **Domkyrkorådet i Lund** är av samma åsikt. **Lomma kommun** meddelar att de inte ser någon vinning av att anlägga en sådan väg i dagsläget. **LRF:s kommungrupp i Lund** anser att vägreservatet mellan E22 och västerut till E6 bör tas bort. Totalt 46 synpunkter har skickats in från privatpersoner för att protestera mot vägreservatet.

Aktbilaga 290, 300, 337, 338, 343, 344, 345, 347, 350, 366, 377, 378, 391, 395, 401, 402, 405, 408, 409, 411, 424, 429, 438, 440, 441, 446, 447, 449, 451, 452, 455, 456, 457, 459, 462, 464, 476, 477, 481, 482, 488, 493, 508, 510, 534 och **535** motsätter sig till och argumenterar mot byggnaden av ringleden. **Aktbilaga 395** påpekar även att sträckningen har ändrats sedan vägförslaget i ÖP 98 vilket betyder att förslaget inte har något stöd i behovsprövning eller konsekvensanalys.

Kommentar: Vägreservatet mellan E22 och väg 108 tas bort ur planen efter beslut i byggnadsnämnden 2018-08-23.

8.8.2 Godstrafik

Region Skåne vill se ett utvecklat resonemang kring problematiken att en ökad e-handel kan komma att innebära att andelen lätta lastbilar i transportsektorn ökar och att fler transporter med små varumängder kommer belasta städer och tätorters infrastruktur. **Region Skåne** välkomnar stycket om autonoma personbilar men menar att stycket med fördel kan inkludera en text om förarlösa godstransporter som också har potential att innebära stora förändringar.

Kommentar: Plantexten kompletteras angående e-handels möjliga konsekvenser på godstransporterna i staden, men då området är komplext bedöms det inte rimligt att ge utrymme för några utvecklade resonemang.

8.9 Parkering

LKF anser att det är positivt att stadsbyggnadskontoret fått i uppdrag att se över parkeringsnormen. **LKF** menar att det i större exploateringsområden med gemensamma parkeringslösningar finns behov av tydliga och förutsägbara avtalsförutsättningar för att underlätta planerings- och genomförandeprocessen. Även **Clarendon House Capital** är positiva till att parkeringsnormen ska revideras och förutsätter att hänsyn tas till stationsnära lägen.

Miljönämnden belyser att det finns ett behov av pendlarparkeringar vid stora trafiknoder som till exempel Lund C. Både bil- och cykelparkeringar behövs för att smidigt kunna byta till kollektivtrafik, bytespunkterna mellan Regiontrafik och noderna är extra viktiga. **Vänsterpartiet** för fram åsikten att pendlarparkering ska finnas vid stadsbussarnas ändhållplatser och på andra lämpliga ställen. **Aktbilaga 484** anser att parkeringsplatser för bil och cykel måste byggas i anslutning till buss- och tåghållplatserna. **Aktbilaga 521** undrar om det kommer finnas pendlarparkering vid spårvagnshållplatserna.

Aktbilaga 500 menar att man inte bör prioritera bort alla parkeringsplatser i Lunds centrum, så att äldre och funktionshindrade kan parkera, både nu och i framtiden. **Aktbilaga 492** anser att man bör planera för betydligt fler parkeringsplatser kopplade till nya lägenheter i centrala Lund för att underlätta flytt från villa till lägenhet.

LKF anser att inriktningen att Lunds tätorter ges en hög exploatering, stadsmässiga slutna kvarter och, i utvalda lägen, aktiva bottenvåningar som presenteras i översiktsplanen kräver att angöring, lastzoner, handikapparkering och viss korttidsparkering förläggs längs gator.

Kommentar: Förslag till ny parkeringsnorm har skickats ut på remiss juli 2018. Förslaget ger möjlighet till sänkt parkeringsnorm för fastighetsägare som genomför särskilda mobilitetsåtgärder. Däremot ges ingen generell sänkning för kollektivtrafikhärläge, utöver de skillnader som följer av gällande zonindelningar.

Pendlarparkering på strategiska platser i anslutning till kollektivtrafik är en angelägen fråga och utrymme för detta bör planeras bland annat i de större tätorterna utanför Lunds stad. I tätorternas centrala delar kan det dock vara svårt att motivera pendlarparkering i förhållande till förtätning med bostäder och verksamheter. Tätorternas utkanter, i anslutning till befintliga hållplatser, bedöms vara en mer lämplig lokalisering.

I centrum är det svårt att etablera fler parkeringsplatser för befintliga boende, men vid tillkommande bostäder är det fastighetsägarens ansvar att ordna tillräcklig parkering (enligt parkeringsnormen).

Frågan om gatuparkering hanteras i första hand av väghållaren d.v.s. tekniska nämnden.

8.10 Laddinfrastruktur

Region Skåne anser att resonemangen för hur kommunen ska planera för infrastruktur för fossilfria drivmedel kan utvecklas ytterligare och pekar främst på tillgänglighet till laddinfrastruktur i gatumiljö. **Vänsterpartiet** anser att nätet av laddstolpar för elbilar ska byggas ut. **Tekniska nämnden** menar att det är angeläget att ta fram en strategi för utvecklingen av laddinfrastruktur för alla typer av fordon då elektrifieringen av fordonsflottan utvecklas snabbt. **Miljönämnden** anser att en utbyggnad av laddinfrastruktur på strategiska platser så som större arbetsplatser och pendlarparkeringar bör ingå i planeringen. **Aktbilaga 539** anser att man bör bygga upp ett elladdstolpssystem. **Aktbilaga 448** saknar en strategi för parkering av elbilar.

Kommentar: Kommunen bidrar redan på olika sätt för att omställningen till elfordon ska skyndas på, t.ex. genom att uppföra laddstolpar i kommunala parkeringshus. Stadsbyggnadskontoret är mycket positiv till en utökning av laddplatser vid arbetsplatser, och föreslår att kommunen tar fram en strategi för hur man kan stödja framväxten av lämplig laddinfrastruktur.

8.11 Boulevardisering

Miljönämnden saknar en tydligare beskrivning av vad boulevardisering och påpekar att omvandlingen från genomfartsväg till stadsgata inte är enkel. Miljönämnden menar även att bostäder eller skolor inte bör läggas invid starkt trafikerade vägar ur buller- och luftsynpunkt. Nämnden för också fram att vägar utgör barriärer och att bostäder intill dessa vägar kan riskera de boendes hälsa. Nämnden ger exempel på lägen invid E22, Norra Ringen och Dalbyvägen och menar att det finns vägar med mindre trafik där bostäder kan lägga på mark som tidigare inte bebyggs. **Tekniska nämnden** ställer sig positiva till boulevardisering av gator och byggnation på redan ianspråktaga ytor t.ex. parkering om det görs på rätt sätt. Nämnden föreslår att Nöbbelövsvägen, Stattenavägen och Getingevägen kan markeras i översiktsplanen som gator där boulevardisering skulle kunna bli aktuellt. **ESS** är mycket positiva till boulevardisering generellt och föreslår att man i samband med boulevardisering planterar skyddande vegetation längst vindutsatta stråk för att mildra vindstyrkan längst utsatta cykelbanor.

Räddningstjänsten Syd lyfter risken med boulevardisering av större gator och önskar att kommunen noga ser över vilka effekter åtgärden får.

Föreningen Gamla Lund menar att idén med "stadsutvecklingsstråk" kunde utvecklas mer.

Miljönämnden menar att ruderatmark invid de större trafiklederna inte är lämpligt för bostadsbebyggelse från buller- och luftsynpunkt.

Kommentar: Syftet med boulevardisering är att minska bilvägarnas barriäregenskaper. Det finns många positiva effekter med boulevardisering. Förutsättningar kopplat till risker, luft och buller kommer studeras inför genomförande. E22, Norra ringen och yttre delarna av Dalbyvägen är inte utpekade som stadsutvecklings-/boulevardiseringsstråk. Det finns andra vägar som är mer lämpliga i ett första skede. Utpekade stråk syftar till att stärka planens strategi att växa inifrån och ut för att skapa mer integrerad och sammankopplad stad med attraktiva stråk. Detsamma gäller i övriga orter, men där förutsättningarna för stadsutveckling ser annorlunda ut än i staden. Fler lägen, t.ex. Stattenavägen, Getingevägen och Nöbbelövsvägen, är intressanta för stadsutveckling och ändrad utformning av gatumiljö.

9 Teknisk försörjning

9.1 Vattenförsörjning

Miljönämnden anser att Stångby bör ingå i den uppräknningen av tätorter som förses med dricksvatten från VA SYD. Nämnden anser även att det bör lyftas fram att Håstads by är ett prioriterat område för utbyggnad av kommunalt dricksvatten.

VA SYD menar att information om att Vombsjön är vattentäkt för Burlöv, Malmö, Staffanstorp, Svedala, Vellinge och delar av Lund och Eslöv bör nämnas i avsnittet om *Natur och vatten* eftersom att det är relevant för avsnittet. VA SYD framför också att ett ställningstagande bör läggas till i detta avsnitt: "Kommunen bör verka för att Sydvatten ska ansöka om ett nytt vattenskyddsområde för Vombsjön och för infiltrationsanläggningen på Vombfältet."

Sydvatten önskar att skrivelsen "Sydvatten önskar utvidga infiltrationsmöjligheterna kring Vombverket vilket riskerar att komma i konflikt med djurskyddsområdet och det rörliga friluftslivet i Vombs fure" ändras till "Sydvatten önskar stärka vattenskyddet kring Vombfältets infiltrationsdammar vilket riskerar att komma i konflikt med djurskyddsområdet".

I avsnittet *Vattenförsörjning och avlopp* menar **VA SYD** att ordet "några" borde strykas första styckets sista mening då antalet hushåll med egen vattenförsörjning överstiger det som vanligtvis menas med några. VA SYD ser gärna att stycket även kompletteras med en mening om syftet och målsättningen med den vattenförsörjningsplan som antogs 2017. VA SYD anser att sista meningen i andra stycket bör strykas då den inte tillför något. Tredje stycket bör, enligt VA SYD, ses över eller eventuellt strykas. VA SYD föreslår även en ändring i inledningen på sjätte stycket där de anser att "Det kommer också att genomföras VA-projekt..." bör ändras till "Förutom den utbyggnad av va-ledningsnätet som sker i samband med att staden och tätorterna växer, så genomför VA SYD det som beslutas i Lunds VA-utbyggnadsplan (antagen 2015). Dess grundläggande syfte är att utreda...".

Kommentar: Alla ovan föreslagna ändringar genomförs i antagandehandlingen.

VA SYD påpekar att kartmaterialet för avrinningsområdena inom Lunds stad inte är helt komplett och bör kompletteras då det finns några mindre avrinningsområden för dagvatten ytterligare. De har utsläppspunkter till Höje å.

Kommentar: Kartan visar de större avrinningsområdena och det är angivet att de minsta avrinningsområdena ej redovisas.

9.2 Energi

Vänsterpartiet anser att kommunen ska ha en fortsatt hög ambition vad gäller fossilfri energianvändning, bland annat genom att planera för fjärrvärme och solpaneler.

9.2.1 Vindkraft

Miljönämnden menar att tematiska fördjupningar avseende vindkraft behövs.

Lomma kommun påpekar att dialog och samråd med närliggande kommuner är en viktig del i processen inför ett beslut om vindkraftsetableringar.

Kommentar: Planen ställer sig öppen till prövning av både vindkraftverk och solenergianläggningar. Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen ger tillräckligt stöd i bedömningen såtillvida att de särskilda värden som behöver bevakas inom t.ex. riksintresseområden är beskrivna och kommenterade. Därmed bedöms inte ett tematiskt tillägg vara nödvändigt i detta läge.

Lunds kommun tar ställning till behov av samråd med grannkommuner i beslut som avser kommunens tillstyrkan till stora verk. Bedömning om samrådsbehov avgörs av om etableringen kan påverka

grannkommunens möjligheter eller behov av viktiga samhällsintressen, eller att etableringen riskerar påverka värden i ett riksintresse inom grannkommunen eller som skär över kommungränsen.

9.2.2 Solenergi

Miljönämnden menar att tematiska fördjupningar avseende solenergianläggningar behövs. De anser att kommunen bör göra ett tydligare ställningstagande avseende behovet av större solenergianläggningar. Nämnden ger exemplet att ruderatmark i solvända lägen bör kunna utnyttjas för denna typ av anläggningar.

Kommentar: Ställningstagande i översiktsplanens avsnitt om solenergi säger att kommunens hållning till solkraftsetableringar är positiv. Det är grundinställningen. I texten om solenergi i del 2 första stycket betonas också detta. En storskalig anläggning måste dock prövas från fall till fall. Där ger ytterligare ställningstagande vägledning tillsammans med platsernas värdebeskrivningar (om sådana finns). I texten till solenergi beskrivs också att solenergianläggningar kan flyttas och därmed är eventuella ingrepp inte permanenta. Ruderatmark i soliga lägen är möjliga med planens ställningstagande. Listan på exempel på lämpliga områden kan göras mycket lång, varför det endast skrivs generellt att taklandskap och barmark fri från skuggverkan är lämpliga.

9.3 Avfall och masshantering

9.3.1 Avfall

SYSAV menar att det inte är lämpligt att referera till avfallsplanen på den detaljnivå som görs eftersom att den har kortare planeringshorisont än 2040 (som översiktsplanen sträcker sig till).

SYSAV önskar ett förtydligande kring att **SYSAV** tar hand om det hushållsavfall som inte omfattas av producentansvar vid Spilleberg i Malmö.

SYSAV framhäver att det kan vara bra att överväga hur strategierna ska kunna skapa förutsättningar för effektiv avfallshantering inom verksamhetsområden, inte bara för invånare och hushåll.

Kommentar: Avfallsplanen är ett viktigt dokument och det främsta underlaget för avfallshantering i kommunen just nu. I avfallsplanen refereras det till långsiktig lagstiftning och övergripande mål som inte kommer att sluta gälla eller ändras kraftigt efter att avfallsplanens planeringshorisont är slut. Översiktsplanen ses över varje mandatperiod.

*Ett förtydligande görs i planen angående att **SYSAV** tar hand om det hushållsavfall som inte omfattas av producentansvar vid Spilleberg i Malmö.*

Kommunen eftersträvar en god avfallshantering i alla kommunens delar, detta kommer att tydliggöras i antagandehandlingen.

9.3.2 Masshantering

Miljönämnden saknar en genomtänkt strategi över hantering av överskottsmassor i översiktsplanen då man ofta önskar använda massorna till landskapsmodulering. **Tekniska nämnden** efterfrågar en plan för vilka platser som skulle kunna användas för att kunna anordna tippor/upplag i kommunens markanvändning. Detta eftersom att det ofta är mycket svårt att uppnå total balans och omhändertata jordmassor i enstaka byggprojekt och då blir det viktigt att ha anvisade tippor/upplag inom kommunen.

SYSAV menar att det är positivt att det finns strategier för masshantering i exploateringsprojekt men anser att det är otydligt vad som avses med "teknisk anläggning som prövats av miljönämnden".

Kommentar: I översiktsplanen lyfts behovet av plats för masshantering samt för hantering av kompost/entreprenadmaterial. Sådana anläggningar hänvisas till utpekade arbetsplats- eller verksamhetsområden. Framtida utredningar och prövningar får avgöra var det kan vara lämpligt.

Skrivningen "... som prövats av miljönämnden" tas bort då syftet i första hand handlade om att en teknisk anläggning är ett tredje alternativ.

10 Miljö, hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen skriver att frågan avseende risken för människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor kan komma att kvarstå för farliga, miljöfarliga och störande verksamheter samt farligt godsleder. Länsstyrelsen menar att det är angeläget att kommunen gör tydliga bedömningar i den fortsatta planprocessen gällande riskfrågan i relation till föreslagen markanvändning samt närheten till ESS.

10.1 Skyfall och översvämning

Länsstyrelsen är positiva till översiktsplanens ställningstaganden gällande VA-utbyggnad i relation till bl.a. utbyggnad på landsbygden.

Länsstyrelsens bedömning är att frågan om risk för översvämning kan komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar. Detta gäller både utbyggnadsområden med översvämningsrisk och förtättningsområden som kan komma att påverkas vid t.ex. extrem nederbörd. Länsstyrelsen saknar även en direkt koppling mellan översvämningsrisken och de beskrivna utbyggnadsområdena. Länsstyrelsen anser att VA-planen inte kopplas till utbyggnadsområdena på ett tillräckligt sätt och efterfrågar en redovisning av hur VA-planens åtgärder hänger ihop tidsmässigt och huruvida VA-utbyggnaden begränsar byggnation på något sätt. **VA SYD** uttrycker att avsnittet om översvämning är mycket bra och tydligt men påpekar att det föreslås utbyggnad på flera ställen där översvämningskarteringen visar att extrema regn ger stora problem. De menar att det inte går att utläsa av texten i kapitlet *Sammanfattning* om hänsyn har tagits till detta och att det vore önskvärt. **Lomma kommun** saknar en hantering av de ytbehov på mark utanför staden som kommer att krävas för att hantera översvämningar framöver.

Kommentar: Enligt översvämningsplanen ska ett åtgärdsprogram tas fram senast 2019. Det förtydligandet görs i planen. Ortssammanfattningarna och avsnittet om översvämning i del 2 "Markanvändning och hänsyn" samt MKHB:n kompletteras med skrivningar som berör skyfall, utbyggnadsområden och förtättningsområden.

10.2 Skred och erosion

Miljönämnden skriver att en redovisning av skredrisker behövs i handlingarna.

Kommentar: Skredrisker redovisas i texten om erosion i kapitlet "Miljö, hälsa och säkerhet".

10.3 Radon

Miljönämnden menar att markradonundersökningar oftast behöver genomföras i samband med byggnation då den översiktliga markradonkartläggningen inte har kompletterats sedan den genomfördes 1990. Därför anser nämnden att texten behöver förtydligas eller uppdateras utifrån detta.

Kommentar: Antagandehandlingarna kompletteras med ett förtydligande om den övergripande kartläggningens ålder.

10.4 UV-strålning

Strålsäkerhetsmyndigheten skulle gärna se att problematiken med UV-strålning tas upp i översiktsplanen. Myndigheten tar upp att det finns anledning att planera barns utemiljöer, exempelvis

kring skolor och daghem, så att den miljö barnen vistas i innebär en variation vad gäller områden med sol och skugga. Detta eftersom att UV-strålning kan orsaka olika typer av hudcancer.

Kommentar: Antagandehandlingarna kompletteras med en text om detta i avsnittet "Blandad bebyggelse" under bebyggelseutveckling.

10.5 Markförorening

Miljönämnden menar att avsnittet om markföroreningar bör kompletteras med andra eventuellt förorenade fastigheter, särskilt inom Lunds stadskärna.

Miljönämnden menar att skrivningen under hänsynstagande i avsnittet bör ändras till "Förorenade marktytor ska hanteras och åtgärdas i samband med *exploatering* av befintliga områden".

Miljönämnden påpekar att kartan för förorenad mark saknar information om den största nedlagda deponin, Rögleddeponin.

Kommentar: Antagandehandlingarna kompletteras med ett tillägg om andra eventuellt förorenade fastigheter inom Lunds stadskärna.

Ställningstagandet ändras från "Förorenade marktytor ska hanteras och åtgärdas i samband med förtätning av befintliga områden" till "Förorenade marktytor ska hanteras och åtgärdas i samband med exploatering av befintliga områden".

Kartan för förorenad mark kompletteras med Rögleddeponin i antagandehandlingen.

10.6 Luftkvalitet

VA SYD anser att avsnittet om luftkvalitet bör ligga före avsnittet om vattenkvalitet eftersom det hänvisar till och förklarar miljö kvalitetsnormerna och kopplingar till EU:s lagstiftning där motsvarande gäller genom vattendirektivet.

Miljönämnden meddelar att de är positiva till avsnittet om luft då det är utvecklat jämfört med det tidigare samrådet.

Miljönämnden menar att man inte bör peka ut några områden som särskilt förorenade då kommunens mätstationer inte ger tillräckliga underlagsdata för att kunna användas vid planering av specifika områden i staden. Miljönämnden menar att modelleringar av luftsituationen samt mätningar bör göras för att utreda påverkan av kvävedioxidhalter samt partiklar PM10 och PM2,5. De områden som särskild uppmärksamhet måste riktas till är de områden som ligger nära eller i anslutning till större vägar så som E22 och Norra Ringen. Där behövs mer noggranna mätningar göras på plats om förtätningar eller väsentlig ombyggnad av trafikstrukturer är planerade. Modelleringar bör, enligt Miljönämnden, även användas vid stadsomvandling och byggande av nya stadsdelar, det bör även uppmärksammas att stadsomvandlingen kan medföra helt nya eller ökade trafikflöden på andra platser i staden.

Kommentar: Ordningen på avsnitten "Vattenkvalitet" och "Luftkvalitet" ändras. Ett förtydligande görs om att områdena är baserade på den karta som gjordes i samband med "Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM10 i Skånes kommuner – 2014". Resterande efterfrågningar är redan beskrivna i handlingen.

10.7 Buller och ljudmiljö

Romeleås- och Sjölandskapskommittén menar att bristen på tysta områden bör uppmärksammas i den översiktliga planeringen.

Miljönämnden föreslår att de grönområden och parker som omnämns som "med flera" i ställningstagandena bör definieras.

Länsstyrelsen saknar en sammanfattande analys av bullersituationen i kommunen i MKHB:n där alla eventuella konflikter som kan finnas gällande buller vid kommande utbyggnader och andra förändringar reds ut.

Miljönämnden anser att avsnittet *Buller* bör utvecklas och förtydligas så att problemställningen och ställningstagandena tydliggörs, detta för att människor ska skyddas från buller på ett bättre sätt. Nämnden anser att Lunds kommun bör sträva efter att uppnå infrastrukturpropositionens riktvärden genom en god planering. Miljönämnden menar även att det inte framkommer vilka bullerriktvärden som eftersträvas i kommunens ställningstaganden.

Aktbilaga 351 anser att avsnittet bör kompletteras med att kommunen i samverkan med ansvariga sektorsmyndigheter ska verka för åtgärder som kan uppfylla målet om att minska antal bullerstörda.

Miljönämnden menar att bullerkartläggningen som redovisas i översiktsplanen är från 2011 och att den bör ersättas med bullerkartläggningen från 2016.

Miljönämnden påpekar att kommunen även bör verka för att människor som utsätts för buller från kommunala vägar och spårvägar ska minska, inte bara från statliga vägar, järnväg, flyg och skjutbanor.

Kommentar: Avsnittet om buller har bearbetats och två nya ställningstaganden som ger bättre vägledning i planeringen förs in. Riktvärdena som planeringen har att förhålla sig till är de värden som är utpekade i den nya förordningen som trädde i kraft juli 2017.

Ett tillägg görs där ambitionerna i LundaEko II, kommunens miljöprogram vävs in i avsnittet. En korrigerig genomförs så att texten visar att kommunen verkar för att människor som utsätts för buller från kommunala vägar och spårvägar ska minska.

Samtliga områden som i översiktsplanen är utpekade som "natur" eller "grönområde" utgör områden som är viktiga att prioritera ur bullersynpunkt, d.v.s. områden där kommunens viljeinriktning är att verka för en god ljudmiljö. Detta förtydligas i ställningstagandet. Ett förtydligande görs även om hur markanvändningskategorierna "natur" och "grönområde" kopplar till begrepp som används i naturvårdsverkets riktlinjer för buller i rekreations- och friluftsområden.

Bullerkartan uppdateras i antagandehandlingen.

Texten om buller i Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen kompletteras och tydliggörs.

10.8 Transport av farligt gods

Länsstyrelsen menar att frågan kan komma att kvarstå avseende risken för människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor avseende farligt godsleder.

Clarendon House Capital menar att avsnittet bör kompletteras med en skrivning om att erforderligt skyddsavstånd till järnväg kan minskas om riskreducerande åtgärder utförs.

Kommentar: Efter att riktlinjerna om bebyggelse och skyddsavstånd redovisas i avsnittet finns följande mening i planen: "Bebyggelse kan placeras närmare väg eller järnväg än vad som anges i riktlinjerna men då ska en särskild riskanalys genomföras och eventuella riskreducerande åtgärder vidtas".

10.9 Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter

Miljönämnden framför att nuvarande verksamhetsområden generellt inte lämpar sig för blandad bebyggelse och påpekar att verksamheterna i sig samt transporter till dessa gör att ett skyddsavstånd behövs för känslig markanvändning så som bostäder och skolor. Miljönämnden vill också klargöra att miljöfarliga verksamheter inte enbart innebär industrier och tillverkande verksamheter utan kan också innefatta laboratorier och forskningsanläggningar.

Länsstyrelsen belyser en motsägning som finns mellan påståenden i avsnitten *Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter* och *Verksamhets- och arbetsplatsområden* där det anges olika skyddsavstånd för verksamheter. Denna observation görs även av **Miljönämnden** och **Tetra Pak**.

Tetra Pak vill tydliggöra att företaget är beroende av att ytorna kring verksamhetsområdet Råbyholm inte begränsar verksamheten med avseende på logistik, skyddsavstånd etc. Tetra Pak menar att hänsyn ska tas till befintliga verksamheter så att dessa säkerställs i sin nuvarande form och ges möjlighet att utvecklas och att detta bör framgå av planen. Hänsyn måste tas till gällande detaljplaner och miljötillstånd.

Kommentar: Planhandlingen anger både bedömda uppmärksamhetsavstånd kopplat till specifika, tillståndspliktiga verksamheter och ett generellt schablonavstånd på 150 meter. Till antagandehandlingen justeras ställningstagandet kring generell uppmärksamhet och schablonavståndet på 150 meter tas bort.

I södra Lund anger planförslaget fortsatt verksamhetsområde kring TetraPaks fastighet. Stadsbyggnadskontoret ser gärna en fortsatt dialog kring hur företag som TetraPak kan utvecklas vidare i Lund. Översiktsplaneförslaget förtydligas avseende att hänsyn ska tas till befintliga verksamheters förutsättningar att bedriva verksamhet.

10.9.1 Beredskapszon ESS

Strålsäkerhetsmyndigheten föreslår en textändring från "På nationell nivå utreds just en beredskapszon runt ESS. Den beräknas fastställas under 2018." till "En nationell utredning föreslår att det ska inrättas en beredskapszon kring ESS. Riskbilden som redovisas i utredningen behöver beaktas i planeringen."

Kommentar: Textändringen genomförs till antagandet.

10.10 Kraftledningar och elektromagnetiska fält

E.ON ifrågasätter att kommunen har 0,2 mikrotlesla som riktvärde gällande magnetfältpåverkan från kraftledningar som ej ingår i stamnätet då Energimarknadsinspektionen använder 0,4 mikrotlesla som riktvärde. E.ON vill uppmärksamma kommunen på att det lägre riktvärdet kommer att innebära svårigheter vid nyetableringar av kraftledningar och när nya exploateringsområden eftersöks.

Svenska Kraftnät vill framföra att växelströmsledningar inom stamnätet för el inte är, utom undantagsvis, lämpliga att anlägga som markkabel. Detta framförs även av **Länsstyrelsen**. **E.ON** påpekar att en flytt eller ombyggnad av kraftledningar på grund av exploatering är en tidskrävande och kostsam process.

Svenska Kraftnät vill tydliggöra att 130 meter är ett schablonavstånd baserat på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. För avstånd utifrån en eller flera parallellgående ledningars faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältsberäkning.

Svenska Kraftnät råder kommunen att bevaka kommunikationen kring Hansa PowerBridge för att kunna säkerställa att texten kring projektet hålls uppdaterad. Detta påpekas även av **Länsstyrelsen**.

Kommentar: Texten som behandlar risker kopplade till kraft- och gasledningar korrigeras till antagandehandlingen så att kommunen hänvisar till uppmärksamhetsavstånd istället för skyddsavstånd gällande magnetfältpåverkan. Riktvärdet 0,2 mikrotlesla behålls med hänvisning till försiktighetsprincipen.

Ett förtydligande görs i antagandehandlingen gällande de beräknade uppmärksamhetsavståndens osäkerhet.

Efter samrådet har Svenska Kraftnät valt att gå vidare med det östliga alternativet för dragningen av Hansa Power-Bridge och därmed har projektet ingen direkt påverkan på Lunds kommun. Stycket tas bort ur "Teknisk försörjning: Kraft- och gasledningar" och ersätts i antagandehandlingen med en mening som beskriver projektet övergripande.

10.11 Brandskydd

VA SYD förtydligar kopplingen mellan dricksvattenförsörjningen och möjligheten till brandvattenuttag och framför att det är viktigt att brandvattenförsörjningen ses över i samband med fördjupande översiktsplaner och detaljplaner. Eventuella begränsningar bör ses över och behov av tankbilar för brandbekämpning bör klargöras.

Aktbilaga 282 och **307** undrar över vilka planer kommunen har för att bygga en ny brandstation i Lunds tätort. Aktbilaga 307 föreslår en ny station i Brunnsnäs eller Norra Fäladan.

Räddningstjänsten Syd anser att kommunen måste göra ett tydligare ställningstagande kring räddningstjänstens tillgänglighet till bebyggelse (uppställningsplatser och räddningsvägar) och menar att det måste säkerställas vid nybyggnation och i synnerhet när kommunen satsar på förtätning av staden.

Kommentar: Möjligheterna att försörja kommunen med brandpostnät och behovet av en ny brandstation är lämpliga frågor att undersöka i ett vidare arbete om risk och säkerhet i den fysiska samhällsplaneringen. Avsnittet om brandskydd kompletteras till antagandehandlingen med en skrivelse om vikten av att uppställningsplatser och räddningsvägar säkerställs vid nybyggnation.

11 Riksintressen

Statens Fastighetsverk bedömer att kommunens behandling av riksintressen är för ytlig och beskrivande och att detta inte ger planeringen stöd eller tillräcklig vägledning vid eventuella målkonflikter. **Länsstyrelsen** gör samma bedömning och exemplifierar att bristen blir som tydligast i redovisningen för respektive ort där berörda riksintressen nämns men vägledning saknas. De belyser även att det saknas vägledning för prövningar såsom enstaka bygglov utanför planlagt område som kan beröra riksintressevärden.

Länsstyrelsen påpekar att bedömningen av hur planen påverkar riksintressena först framkommer i MKHB:n och att det saknas kopplingar mellan föreslagna åtgärder i MKHB:n och vägledning och ställningstaganden för hur planförslaget tillgodoser ett riksintresse då MKHB:n inte anges som en del av antagandehandlingen.

Länsstyrelsen påpekar att namngivning och numrering av riksintressen i förhållande till nu antagna beslut av Riksantikvarieämbetet bör korrigeras.

Kommentar: Kommunen ska i översiktsplanen redovisa hur hänsynen till allmänna intressen ska tillgodoses och då särskilt ange riksintressena enligt 3 och 4 kap. i miljöbalken, vilket gjorts i planförslaget. Mer detaljerad vägledning för hur riksintressena ska tillgodoses och en projekt- eller planspecifik prövning behöver göras vid mer detaljerad planering.

Ett val har gjorts att inte ange miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen som en del av antagandet av planen. då syftet med MKHB:n inte är att göra ställningstaganden utan istället konstatera vilka konsekvenser planen leder till. Till antagandehandlingen har dock flera tillägg och förtydligande om intressekonflikter som kan uppstå i samband med planförslagets genomförande förts in från miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen till planhandlingens del 2.

Namngivning och numrering av riksintressen i förhållande till nu antagna beslut av Riksantikvarieämbetet korrigeras.

11.1 Totalförsvaret

På grund av att Totalförsvaret ska öka den samlade operativa förmågan menar **Försvarsmakten** att det inte är möjligt med nytillkommen störningskänslig bebyggelse, idag eller på längre sikt, på Revingeheds

övningsfält eller i dess influensområde/påverkansområde. Det inkluderar utbyggnad av störningskänslig bebyggelse i Torna-Hällestad, Revingeby och Veberöd som ligger inom övningsfältets influensområde. **Länsstyrelsen** har även belyst att det finns risk för att riksintresset för totalförsvaret inte tillgodoses vid utbyggnad med störningskänslig bebyggelse i Revingeby samt östra delarna av Torna Hällestad.

Kommentar: Kommunen anser att på lång sikt måste orterna Revingeby, Torna Hällestad och Veberöd kunna växa. Redan idag kan dessa orter samexistera med övningsfältet och utbyggnaden bör därför inte innebära någon påtaglig skada på övningsverksamheten. Tvärtom kan det ligga i försvarsverksamhetens långsiktiga intresse att nämnda orter växer och behåller sin attraktivitet för att kunna locka till sig kompetent arbetskraft i framtiden. Det är viktigt att den goda och regelbundna dialogen mellan kommunen och Försvarsmakten fortsätter. Ett förtydligande att vidare planläggning behöver utreda, ta hänsyn till störningsrisker och vidta eventuella åtgärder läggs till i Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen under rubriken "Påverkan av riksintresse", "Riksintresse – Totalförsvaret".

11.2 Kulturmiljövård

Länsstyrelsen menar att det finns risk för att riksintresset för kulturmiljövård inte tillgodoses vid utbyggnad sydväst om Dalby. Länsstyrelsen menar även att det finns risk för att riksintresset inte tillgodoses vid nytt kollektivtrafikstråk västerifrån och in mot Dalby.

Kommentar: Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen förtydligas angående konsekvenser på riksintresse för kulturmiljövård i och kring Dalby. Ett förtydligande om vägledning för ytterligare planläggning som berör kulturmiljövårderna förs in i ortssammanfattningen om Dalby i del 2.

11.3 Värdefulla ämnen och material

Länsstyrelsen menar att det finns risk för att riksintresset för materialförsörjning inte tillgodoses vid nytt arbetsplatsområde i västra Dalby. **SBMI** påpekar att det finns tre områden i Lunds kommun som är av riksintresse för materialförsörjning och menar att det inte framgår av förslaget hur riksintressena skyddas.

Kommentar: I östra Dalby finns en pågående täkt inom riksintresseområde för materialförsörjning. Direkt väster om täkten föreslås ett nytt verksamhetsområde. I planen beskrivs att det föreslagna verksamhetsområdet bör innehålla verksamheter som är lämpliga att samlokalisera med täkten. Nuvarande verksamhetsutövare i täkten, Sydsten, har inte framfört några synpunkter på förslaget verksamhetsområde. Kommunens ställningstagande är att noga pröva markanvändning som påtagligt kan försvåra utvinningen i befintliga täkter, men intar en restriktiv hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter. Exempelvis anser kommunen att naturvården bör ges företräde i området norr om Veberödsvägen beträffande täkten vid Önnemo, östra Dalby.

12 Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning

12.1 Ekonomiska konsekvenser

Tekniska nämnden är positiva till resonemanget om vilka ekonomiska konsekvenser det kan bli för kommunen vid olika typer av utbyggnad. Nämnden vill dock att det förtydligas att utgångspunkten är att exploateringen ska bära kommunens merkostnader för genomförande av detaljplanen d.v.s. att byggherre/fastighetsägare förväntas bära kostnader för utbyggnad/ombyggnad av offentlig plats.

Kommentar: Den ekonomiska fördelningen mellan kommun och byggherre/fastighetsägare vid exploatering tydliggörs i MKHB:n.

12.2 Trafik

Aktbilaga 502 undrar hur miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen har kommit fram till att i stort sett hela staden kan ses som hållplatsnära läge och hänvisar till egen uträkning.

Kommentar: Hållplatsnära läge har räknats som 1 500 m för Lund C, 1000 m för övriga stationer samt regionbussar i tätorter utom staden, 400 m för bussar i staden.

12.3 Vatten

VA SYD vill att en mening i avsnittet *Planen* ändras från "Exploatörer, fastighetsägare och byggherrar uppmuntras genom dialog och i dagvattenstrategin att ta mer hand om sitt dagvatten på den egna fastigheten, men möjligheterna att inom dagens lagstiftning ställa krav på att alla ska hjälpa till är obefintliga" till "... men möjligheterna att inom dagens lagstiftning ställa krav på att alla ska hjälpa till är begränsade".

VA SYD menar att Dagvattenplanen gäller hela kommunen och att andra stycket på s. 56 därmed behöver korrigeras.

VA SYD framför att texten under Kommunalt VA i avsnittet *Kommunalt VA, Problem i nuläget* är felaktig i samband med skrivelser om vattentjänstlagen och bör ändras.

Kommentar: De föreslagna ändringarna genomförs till antagandehandlingen.

13 Förteckning över inkomna yttranden

13.1 Statliga och regionala myndigheter och organ

Naturvårdsverket	(aktbilaga 268)	avstår från yttrande
Havs- och vattenmyndigheten	(aktbilaga 275)	avstår från yttrande
Tillväxtverket	(aktbilaga 284)	avstår från yttrande
Försvarsmakten	(aktbilaga 291)	
Svenska kraftnät	(aktbilaga 296)	
Statens Fastighetsverk	(aktbilaga 304-306)	
Trafikverket	(aktbilaga 319)	
Strålsäkerhetsmyndigheten	(aktbilaga 323)	
Länsstyrelsen	(aktbilaga 330)	
SGU	(aktbilaga 334)	avstår från yttrande
Kemikalieinspektionen	(aktbilaga 353)	avstår från yttrande
MSB	(aktbilaga 355)	avstår från yttrande
Region Skåne	(aktbilaga 490)	

13.2 Kommuner

Helsingborgs stad	(aktbilaga 279)	
Burlövs kommun	(aktbilaga 294)	
Malmö stad	(aktbilaga 317)	avstår från yttrande
Hörby kommun	(aktbilaga 328-329)	
Simrishamns kommun	(aktbilaga 376)	
Svedala kommun	(aktbilaga 388-389)	
Hässleholms kommun	(aktbilaga 460)	
Lomma kommun	(aktbilaga 494)	

13.3 Kommunala nämnder

Vård- och omsorgsnämnden	(aktbilaga 310)
Miljönämnden	(aktbilaga 311-312)
Servicenämnden	(aktbilaga 315-316)
Kultur- och fritidsnämnden	(aktbilaga 321-322)
Tekniska nämnden	(aktbilaga 326-327)
Utbildningsnämnden	(aktbilaga 356-357)
Socialnämnden	(aktbilaga 358-359)
Kommunstyrelsen	(aktbilaga 380-381)

13.4 Politiska partier

Vänsterpartiet	(aktbilaga 313)
Socialdemokraterna i Dalby	(aktbilaga 342)
Södra Sandby Centeravdelning	(aktbilaga 504)
Veberöds Centerpartiavdelning	(aktbilaga 518)

13.5 Organisationer, intresseföreningar

Klostergårdens byalag	(aktbilaga 335)
Genarps miljövårdsgrupp	(aktbilaga 354)
Hyresgästföreningen	(aktbilaga 360)
Genarps byalag (Fokus Genarp)	(aktbilaga 339, 340, 348, 349)
Lunds Universitet	(aktbilaga 341)

SBMI (Sveriges Bergmaterialindustri)	(aktbilaga 417)
Kommunala funktionshinderrådet Lund	(aktbilaga 428)
Föreningen Gamla Lund	(aktbilaga 432)
Domkyrkorådet i Lund	(aktbilaga 454)
LRF:s kommungrupp i Lund	(aktbilaga 479)
Höjeådalens intresseförening	(aktbilaga 480)
Räddningstjänsten Syd	(aktbilaga 495)
Fastighetsägarna Syd Lund	(aktbilaga 497)
Naturskyddsföreningen Lund	(aktbilaga 506)
Romeleås- och Sjölandskapskommittén	(aktbilaga 538)
Samfällighetsförening Vallkärrtorrn nr 8	(aktbilaga 540)

13.6 Företag

Sydsten	(aktbilaga 281)
Sydvatten	(aktbilaga 320)
E.ON	(aktbilaga 352)
VA SYD	(aktbilaga 368)
LKF	(aktbilaga 369)
ESS	(aktbilaga 392)
NCC	(aktbilaga 403)
SYSAV	(aktbilaga 423)
Wihlborgs Fastigheter AB	(aktbilaga 427)
Tetra Pak	(aktbilaga 431)
Clarendon House Capital AB	(aktbilaga 529)

13.7 Allmänhet

NN	(aktbilaga 264)
NN	(aktbilaga 265)
NN	(aktbilaga 266)
NN	(aktbilaga 267)
NN	(aktbilaga 269)
NN	(aktbilaga 270)
NN	(aktbilaga 271)
NN	(aktbilaga 272)
NN	(aktbilaga 273)
NN	(aktbilaga 274)
NN	(aktbilaga 276)
NN	(aktbilaga 277)
NN	(aktbilaga 278)
NN	(aktbilaga 282)
NN	(aktbilaga 283)
NN	(aktbilaga 285)
NN	(aktbilaga 286)
NN	(aktbilaga 287)
NN	(aktbilaga 288)
NN	(aktbilaga 289)
NN	(aktbilaga 290)
NN	(aktbilaga 292-293)
NN	(aktbilaga 297)
NN	(aktbilaga 298)
NN	(aktbilaga 300)
NN	(aktbilaga 301)

NN (aktbilaga 302)
NN (aktbilaga 303)
NN (aktbilaga 307)
NN (aktbilaga 308)
NN (aktbilaga 309)
NN (aktbilaga 314)
NN (aktbilaga 318)
NN (aktbilaga 324)
NN (aktbilaga 325)
NN (aktbilaga 331)
NN (aktbilaga 332-333)
NN (aktbilaga 336)
NN (aktbilaga 337)
NN (aktbilaga 338)
NN (aktbilaga 343)
NN (aktbilaga 344)
NN (aktbilaga 345)
NN (aktbilaga 346)
NN (aktbilaga 347)
NN (aktbilaga 350)
NN (aktbilaga 351)
NN (aktbilaga 361)
NN (aktbilaga 362)
NN (aktbilaga 363)
NN (aktbilaga 364)
NN (aktbilaga 365)
NN (aktbilaga 366)
NN (aktbilaga 370)
NN (aktbilaga 371)
NN (aktbilaga 372)
NN (aktbilaga 373)
NN (aktbilaga 374)
NN (aktbilaga 375)
NN (aktbilaga 377)
NN (aktbilaga 378)
NN (aktbilaga 382)
NN (aktbilaga 383)
NN (aktbilaga 384)
NN (aktbilaga 385)
NN (aktbilaga 386)
NN (aktbilaga 387)
NN (aktbilaga 390)
NN (aktbilaga 391)
NN (aktbilaga 393)
NN (aktbilaga 394)
NN (aktbilaga 305)
NN (aktbilaga 396)
NN (aktbilaga 397-398)
NN (aktbilaga 399)
NN (aktbilaga 400)
NN (aktbilaga 401)
NN (aktbilaga 402)
NN (aktbilaga 404)
NN (aktbilaga 405)

NN (aktbilaga 406)
NN (aktbilaga 407)
NN (aktbilaga 408)
NN (aktbilaga 409)
NN (aktbilaga 410)
NN (aktbilaga 411)
NN (aktbilaga 412)
NN (aktbilaga 413)
NN (aktbilaga 414)
NN (aktbilaga 415)
NN (aktbilaga 416)
NN (aktbilaga 418)
NN (aktbilaga 419)
NN (aktbilaga 420)
NN (aktbilaga 421)
NN (aktbilaga 422)
NN (aktbilaga 424)
NN (aktbilaga 425)
NN (aktbilaga 426)
NN (aktbilaga 429)
NN (aktbilaga 430)
NN (aktbilaga 433)
NN (aktbilaga 434)
NN (aktbilaga 435)
NN (aktbilaga 436)
NN (aktbilaga 437, 444)
NN (aktbilaga 438)
NN (aktbilaga 439)
NN (aktbilaga 440)
NN (aktbilaga 441)
NN (aktbilaga 442)
NN (aktbilaga 443)
NN (aktbilaga 445)
NN (aktbilaga 446)
NN (aktbilaga 447)
NN (aktbilaga 448)
NN (aktbilaga 449)
NN (aktbilaga 450)
NN (aktbilaga 451)
NN (aktbilaga 452)
NN (aktbilaga 453)
NN (aktbilaga 455)
NN (aktbilaga 456)
NN (aktbilaga 457)
NN (aktbilaga 458)
NN (aktbilaga 459)
NN (aktbilaga 461)
NN (aktbilaga 462)
NN (aktbilaga 463)
NN (aktbilaga 464)
NN (aktbilaga 465)
NN (aktbilaga 466)
NN (aktbilaga 467)
NN (aktbilaga 468)

NN (aktbilaga 469)
NN (aktbilaga 470)
NN (aktbilaga 471)
NN (aktbilaga 472)
NN (aktbilaga 473)
NN (aktbilaga 474)
NN (aktbilaga 475)
NN (aktbilaga 476)
NN (aktbilaga 477)
NN (aktbilaga 478)
NN (aktbilaga 481)
NN (aktbilaga 482)
NN (aktbilaga 483)
NN (aktbilaga 484)
NN (aktbilaga 485)
NN (aktbilaga 486)
NN (aktbilaga 487)
NN (aktbilaga 488)
NN (aktbilaga 489)
NN (aktbilaga 492)
NN (aktbilaga 493)
NN (aktbilaga 496)
NN (aktbilaga 498)
NN (aktbilaga 499)
NN (aktbilaga 500)
NN (aktbilaga 501)
NN (aktbilaga 502)
NN (aktbilaga 503)
NN (aktbilaga 505)
NN (aktbilaga 507)
NN (aktbilaga 508)
NN (aktbilaga 509)
NN (aktbilaga 510)
NN (aktbilaga 511)
NN (aktbilaga 512)
NN (aktbilaga 513)
NN (aktbilaga 514)
NN (aktbilaga 515)
NN (aktbilaga 516)
NN (aktbilaga 517)
NN (aktbilaga 519)
NN (aktbilaga 520)
NN (aktbilaga 521)
NN (aktbilaga 522)
NN (aktbilaga 523)
NN (aktbilaga 524)
NN (aktbilaga 525)
NN (aktbilaga 526)
NN (aktbilaga 527)
NN (aktbilaga 528)
NN (aktbilaga 530)
NN (aktbilaga 531)
NN (aktbilaga 632)
NN (aktbilaga 533)

NN	(aktbilaga 534)
NN	(aktbilaga 535)
NN	(aktbilaga 536)
NN	(aktbilaga 537)
NN	(aktbilaga 539)
NN	(aktbilaga 541)
NN	(aktbilaga 545)
NN	(aktbilaga 549)